

Elg og hjort i Agder 2022

FAUN RAPPORT R009 | 2022 | Viltforvaltning | Espen Åsan, Anne Engh & Morten Meland

Oppdragsgiver: Agder fylkeskommune

Foto: Espen Åsan, Faun Naturforvaltning AS

Kolofon

Tittel

Elg og hjort i Agder 2022

Rapportnummer

R009-2022

Forfattere

Espen Åsan & Anne Engh

Årstall

2022

ISBN

978-82-8389-118-8

Tilgjengelighet

Fritt

Oppdragsgiver

Agder fylkeskommune

Prosjektansvarlig**oppdragsgiver**

Katrine S. Gunnarsli

Prosjektleder i Faun

Espen Åsan

Kvalitetssikret av

Morten Meland

Emneord

Bestandsvurdering, elg, hjort, bestandskondisjon, jaktuttak, viltforvaltning, viltpåkjørsler

Antall sider

115 + vedlegg

Kortfattet sammendrag

Rapporten redegjør for utviklingen i elg- og hjortebestanden i kommunene i Agder. Som grunnlag er det benyttet sett elg/hjort data, samt fellingstall og slaktevekter fra felte elg og hjort. Registrert beitetrykk i Agder fra 2021 danner også et sentralt grunnlag for vurderinger. Relevante samfunnshensyn knyttet til konfliktnivå mot trafikk og avvirket mengde tømmer er og presentert kommunevis. Basert på overnevnte er det gjort bestandsvurderinger og gitt faglige råd på fylkes- og kommunenivå. For elg er det utarbeidet forslag og anbefalinger til jaktuttaket for kommende jakthøst.

Åsan, E., Engh, A. og Meland, M. 2022. Elg og hjort i Agder 2022. Faun rapport R009-2022. Faun Naturforvaltning.

Innhold

Innledning.....	7
Materiale og metode	7
Resultater	10
Agder.....	10
Vest-Agder	14
Aust-Agder.....	18
Agder i Norgessammenheng	22
Trafikkdrepte elg og hjort i Agder	24
Kommunene	25
Arendal.....	28
Birkenes	32
Bygland	36
Bykle.....	39
Evje og Hornnes	42
Farsund	45
Flekkefjord	48
Froland.....	51
Gjerstad	54
Grimstad.....	57
Hægebostad.....	60
Iveland	63
Kristiansand	66
Kvinesdal.....	69
Lillesand.....	73
Lindesnes.....	76
Lyngdal.....	80
Risør	84
Sirdal.....	87
Tvedestrand.....	90
Valle.....	94
Vegårshei	98

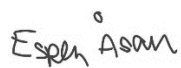
Vennesla	101
Åmli.....	104
Åseral	108
Diskusjon	112
Endring i sett elg og hjort-instruksen.....	112
Bestandsutvikling og videre forvaltning av elg i Agder	112
Bestandsutvikling og videre forvaltning av hjort i Agder.....	113
Bestandskondisjon og kjønnsforhold for hjort.....	114
Vedlegg	116

Forord

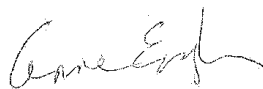
En takk rettes til Agder fylkeskommune v/ Katrine Skajaa Gunnarsli for oppdraget med vurdering av elg- og hjortebestanden i Agder etter jakta 2021. En takk rettes også til viltansvarlige i alle fylkets kommuner for tilrettelegging av sett elg og hjort-data i hjorteviltregisteret. Vi takker også alle jegere som hvert år er med på å registrere observasjoner under jakta. Innsatsen som legges ned av mange er avgjørende for en vellykket hjorteviltforvaltning.

Hjorten fortsetter sin fremmarsj i Agder-fylket og vi mener at det er på høy tid at hjorten nå vies ekstra oppmerksomhet i forvaltningen. Vi håper denne rapporten kan være et nyttig supplement til den videre forvaltningen av elg og hjort i Agder-fylket.

Finsland/Froland, 29.3.2022

Espen Åsan

Anne Engh

Sammendrag

Utviklingen i elg- og hjortebestanden i Agder er analysert på grunnlag av observasjoner under elg- og hjortejakt (sett data), fellingstall og slaktevekter fra felt elg og hjort. Beitetaksten våren 2021 danner grunnlag for beitetrykk for fylket samlet og på kommunenivå. Relevante samfunns-hensyn knyttet til konfliktnivå mot trafikk og avvirket mengde tømmer er og undersøkt. Basert på nevnte data er det gjort bestandsvurderinger og gitt faglige råd for kommunene i Agder.

Elg

Det ble felt 1396 elg i Agder i 2021. Med minimum 2225 tildelte dyr tilsvarte dette 63 % felling. Til sammen lå det 8263 dekar tellende areal bak hvert felte elg i 2021. Jaktuttaket bestod av 24 % kalv, 36 % ungdyr, 25 % eldre okse og 15 % eldre ku. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det felt 60 % hanndyr.

Det ble sett 0,48 elg per jegerdag i 2021. Dette var en svak nedgang fra de to siste årene med 0,49 sett per dag. Felt elg per jegerdag viser også en stabil trend fra og med 2018, hvor det ble felt 0,05 elg per jegerdag i 2021. Til sammen vurderes bestanden i Agder som stabil for siste treårsperiode. Andelen ku per okse var 1,8 i 2021. Kjønnssforholdet har holdt seg tilnærmet uendret de siste fem årene. Observerte kalve- og tvillingrate i 2021 var hhv. 0,49 og 1,07, mens slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 47 og 107 kg. Det er ikke målt lavere gjennomsnittsvekter for kalv eller ungdyr tidligere. Som en følge av lavere tetthet av elg, er antall trafikkdrepte elg redusert i seinere tid. I perioden 2018-2020 er det registrert 147 trafikkdrepte elg i Agder, hvorav 59 drept på jernbanen. Målt mot jaktuttaket i samme periode tilsvarer dette 3 %.

Reduserte uttak etter 2014 resulterte i en svak bestandsvekst i fylket, som nå virker å ha avtatt. Trolig har bestandsveksten vært lavere enn først antatt, ettersom kalveproduksjonen generelt har vært lav de siste fire årene. Beitetaksten fra 2021 viste et moderat overbeite i Agder. Ut fra mål om varig bedring i bestandskondisjonen og bedre beitebetingelser, anbefales en svak reduksjon av elgbestanden for fylket samlet. For å oppnå dette har vi anbefalt et uttak på minimum 1990 elg i 2022, en økning på nær 43 % sammenlignet med 2021. Det er imidlertid stor variasjon mellom kommunene mht. elgtetthet, beiteskader og anbefalt utvikling. Noe som også reflekteres i våre anbefalinger til kommunen om fremtidig uttak.

Hjort

Det ble felt 1373 hjort i 2021, en økning fra 1278 felte dyr året før og dermed ny fellingsrekord for Agder. Bak hver felt hjort lå det i underkant av 8344 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 58 % av de felte dyra. Av dyr 1,5 år og eldre ble det felt 57 % hanndyr. Observerte kjønnssforhold viser en stabil hanndyrandel i bestanden rundt 1,5 kulle per bukk for siste femårsperiode.

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på hhv. 27 og 49 kg i 2021. Vi ser nå en svak negativ trend på snittvekter for kalv og ungdyr for siste treårsperiode. Utviklingen i indeksene sett- og felt per dag tilsier at hjortebestanden fortsatt er klart økende, og at hjorten utgjør en stadig viktigere jaktressurs i fylket. Høye kvoter gir i praksis «fri avskyting» enkelte plasser uten at bestandsveksten virker å avta. Det synes også at flere av kommunene virker å ha oppnådd maksimal størrelse på hjortebestanden av hva som anbefales. Et økt kunnskapsgrunnlag rundt Agder-hjorten og fokus på forvaltning av den synes nødvendig i tiden fremover.

Innledning

Som i mange fylker er elg og hjort de økonomisk sett viktigste viltartene i Agder. Dette i form av verdier gjennom salg av jakt og kjøtt, men også som en potensiell høy kostnad gjennom trafikkpåkørsler og som skadegjørere på skog og innmark. Elgens tilstedeværelse påvirker også andre arter i naturen. Kunnskap om bestandsstruktur, produksjonsevne og vilttetthet er viktige aspekter i en bærekraftig forvaltning av hjorteviltartene våre.

I denne rapporten er utviklingen i elg- og hjortebestanden i Agder analysert på grunnlag av innrapportert sett elg/hjort data, fellingstall og slaktevekter fra felt elg og hjort. Basert på dette materialet er det gjort bestandsvurderinger og gitt forslag til videre forvaltning for elgen og hjorten i Agder samlet og for den enkelte kommune. Jevnt over er det foreløpig for tynt datamateriale for hjort til å gi så konkrete råd i alle kommuner, men viktigheten av å samle data og styre forvaltningen er tydelig.

Materiale og metode

Omfang

Med virkning fra 1. januar 2020 ble de tidligere fylkene Aust- og Vest-Agder slått sammen til Agder, og fylket består med dette av 25 kommuner. Etter avtale med oppdragsgiver har vi sammenstilt data med grunnlag i det «nye» kommunekartet. Data er også presentert for de tidligere fylkene Aust-Agder og Vest-Agder, i tillegg til det nye fylket «Agder».

Sett elg

Data fra sett elg i fylket er lagt direkte inn i Hjorteviltregisteret av hver enkelt kommune. I denne rapporten er det hovedsakelig benyttet sett elg data for perioden 1994-2021. For en mer detaljert beskrivelse av Hjorteviltregisteret vises det til deres hjemmeside (www.hjorteviltregisteret.no).

Sett hjort

Data fra sett elg i fylket er lagt direkte inn i Hjorteviltregisteret av hver enkelt kommune. Det er benyttet sett hjort data under «utmarksjakt» for perioden 2010-2021.

Data fra Statistisk sentralbyrå

Rapportering av felt elg og hjort til Statistisk sentralbyrå er gjort gjennom Hjorteviltregisteret. Fellingstall for hjort på kommunenivå er presentert for perioden 2010-2021 og hentet fra jaktstatistikken i hjorteviltregisteret. Fellingstall for elg er hentet fra sette- og felte elg i hjorteviltregisteret for perioden 1994-2021. I tilfeller der det er større avvik mellom antallet felte elg fra «sett elg» og jaktstatistikken for en kommune, er det benyttet jaktstatistikken i perioden 2012-2021. Vi har også hentet data fra SSB på kommune og fylkesnivå for antall elg og hjort drept på vei og jernbane (tabell 03501) og tømmeravvirkning (tabell 03795).

Datapresentasjon

Tabeller og figurer er i stor grad fremstilt i konturer av svart/hvit for å legge til rette for en «utskriftsvennlig» layout. For de figurer der det er hensiktsmessig, har vi brukt noe farge. Blant annet er sett elg per dag for de siste fire årene (2018-2021) vist med røde punkter for å markere tidspunkt for endring av sett elg/hjort-instruksen. Tellende areal for kommunene i Agder er hentet fra rapportert informasjon fra www.hjorteviltregisteret.no (tilsendt i epost fra Naturdata).

Figurpresentasjon

Elg

Det er presentert 8 figurer for hver kommune/fylke: 1) felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10, 2) fordeling i jaktuttaket, 3) kjønnsforhold, 4) jaktpress, 5) kalve- og tvillingrate, 6) slaktevekter for kalv og ungdyr, 7) fallvilt av elg (trafikkdrept elg og elg omkommet av andre årsaker) og 8) tømmeravvirkning per felte elg. Figurene er satt opp i samme mønster og viser data for perioden 1994-2021. Vi gjør oppmerksom på at tall for antall trafikkdrepte for jaktåret 2021 ikke er tilgjengelig hos SSB; vi har benyttet tall til og med jaktåret 2020.

Hjort

Det er presentert 4 figurer for hver kommune/fylke: 1) Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10, 2) felte hjort fordelt på alder og kjønn, 3) kjønnsforhold og 4) slaktevekter for kalv og ungdyr. Figurene er satt opp i samme mønster og viser data for perioden 2010-2021.

Anbefalinger

For hver kommune er det gitt en kortfattet anbefaling til videre forvaltning med hensyn til fremtidig jaktuttak og avskyting for elg. Anbefalingene tar utgangspunkt i de vedtatte regionale målene for hjorteviltforvaltning i Aust- og Vest-Agder, samt gjennomførte beitetakseringer (gjennomført for kommuner i Vest-Agder våren 2017). For hjort er det i diskusjonen gitt en mer generell anbefaling for videre forvaltning.

Datakvalitet på sett elg og hjort-data

Jegerobservasjoner i jakta er en kostnadseffektiv måte for å overvåke endringer og avdekke trender i hjorteviltbestandene. Evaluering av metodikken har vist at sett dyr indeksene er i stand til å avspeile mellomårsvariasjonen i de ulike bestandsegenskapene, men med varierende presisjon avhengig av art, indeks og område¹. Høy grad av presisjon på indeksene fra sett elg/hjort-data krever imidlertid tilfredsstillende datamengde. Før instruksendringen av sett elg/hjort fra og med 2018, ble det anbefalt minimum 500 observasjoner av elg/hjort og 1000 jegerdager for at indeksene skulle være upåvirket av tilfeldigheter og gjenspeile «virkeligheten»². Som følge av instruksendringen vil observasjonene av elg/hjort bli høyere nå, siden alle observasjoner skal tas med, uavhengig av om dyret er observert tidligere eller av andre jegere. Vi antar da at anbefalingen om 500 observasjoner av elg/hjort er i «snaueste» laget, men likevel et brukbart nivå. I 2020 rapporterte 12 av 25 kommuner minimum 500 observasjoner av elg (Figur 1). For 10 av kommunene ble det lagt ned minimum 1000 jegerdagsverk. I gjennomsnitt ble det per kommune i Agder lagt ned 1083 jegerdagsverk og observert 523 elg i 2021. Men spennet er stort, fra 238 jegerdager i Farsund til 2423 jegerdager i Lindesnes, og alt imellom. Generelt anses datamaterialet for elg som brukbart på kommunenivå. I mindre «elgkommuner» som Arendal, Farsund, Risør og Lillesand med begrenset datamateriale, blir imidlertid naturligvis indeksene mer usikre.

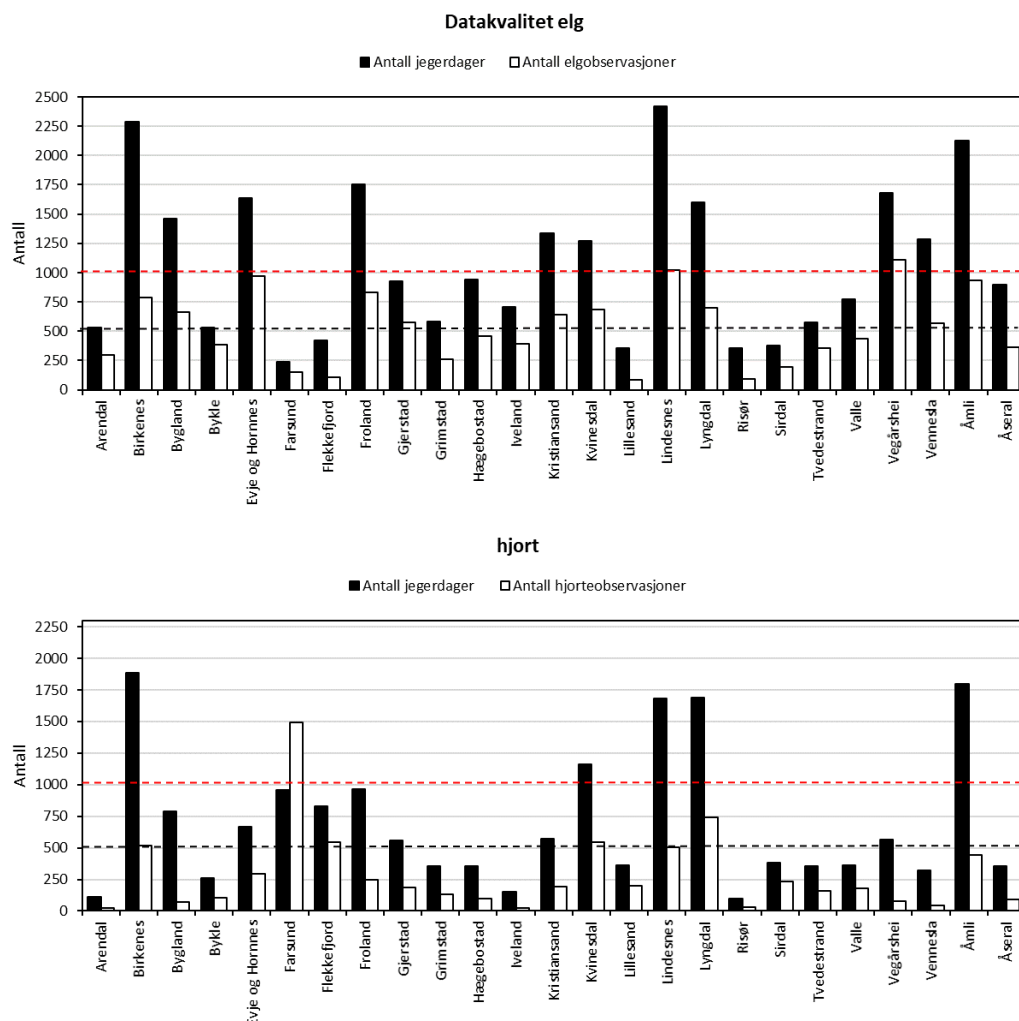
For hjort rapporteres det en betydelig lavere jaktinnsats og færre observasjoner, sammenliknet med elg. Det ble i gjennomsnitt lagt ned 703 jegerdagsverk og observert 287 hjort sist høst per

¹ Solberg, E. J., Veiberg, V., Rolandsen, C. M., Ueno, M., Nilsen, E. B., Gangsei, L. E., Stenbrenden, M. & Libjå, L. E. 2014. Sett elg- og sett hjort-overvåkingen: Styrker og forbedringspotensial. – NINA Rapport 1043. 103 s.

² Solberg, E. J., Rolandsen, C. M., Heim, M., Grøtan, V., Garel, M., Sæther, B.-E., Nilsen, E.

B., Austrheim, G., Herfindal, I. 2006. Elgen i Norge sett med jegerøyne. En analyse av jaktmaterialet fra overvåkningsprogrammet for elg og det samlede sett elg-materialet for perioden 1966-2004. NINA Rapport 125

kommune (Figur 1). Dette innebærer at indeksene for hjort bør tolkes med varsomhet for hoveddelen av kommunene i Agder. Likevel nevnes det at både oppslutningen om sett hjort-registreringen og datamaterialet er høyt for et økende antall kommuner, bl.a. Birkenes, Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Lindesnes, Lyngdal og Åmli.

Figur 1. Antall jegerdager (svarte søyler), samt antall observasjoner (hvite søyler) av elg (øvre figur) og hjort under utmarksjakt (nedre figur) per kommune i Agder i 2021. Rød stiple linje og svart stiple linje indikerer anbefalt «grense» over hhv. antall jegerdager og antall observasjoner av elg/hjort for at resultatene skal være statistisk sikre.

Datakvalitet på slaktevekter

Slaktevekter for kalv og ungdyr er hentet ut fra www.hjorteviltregisteret.no (HVR) 31. januar 2022. Her er det kun inkludert data fra dyr som er rapportert som «veid». For å unngå at åpenbare feilrapporteringer skal påvirke gjennomsnittet, har vi ekskludert elg- og hjortekalver med oppgitt slaktevekt over hhv. 99 og 49 kg, samt åringer og kalv av elg med slaktevekt over hhv. 189 og 89 kg. Til sammen er 39 elg og 10 hjort i perioden 1999-2021 fjernet fra utvalget på bakgrunn av usannsynlig slaktevekt. Vi har også justert for alder, i tilfeller der det var avvik mellom rapportert alder og eksakt alder fra tannsnitt (gjelder kommunene Lyngdal, Lindesnes, Kristiansand og Vennesla som er med i overvåkingsprogrammet for hjortevilt). Dette gjaldt til sammen 43 dyr.

Resultater

Agder

Elg

Fellingstall

Det ble felt 1396 elg i Agder fylke i jakta 2021. Bak hver felt elg lå det i overkant av 8 200 daa tellende elgareal. Jaktuttaket fordelte seg på 24 % kalv, 36 % ungdyr, 25 % eldre okse og 15 % eldre ku. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 60 % av jaktuttaket. Andelen kalv og ungdyr, samt andelen hanndyr 1,5 år og eldre, har vært stabil over siste femårsperiode.

Jaktpress

Det ble lagt ned 27 080 jegerdagsverk og rapportert 13 073 observasjoner av elg i 2021. Jaktinnsatsen for sist jaktsesong ligger noe under snittet for siste 5-årsperiode på 28 161 jegerdagsverk årlig, men har holdt seg relativt stabilt over tid. Prosent skutt av sett var 20 % for okse, 7 % for ku og 12 % for kalv i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,48 elg og felt 0,05 elg per jegerdagsverk i Agder. Det har vært en stabil utvikling i begge indeksene for siste 4-årsperiode, og tilsier at tettheten av elg har vært relativt stabil de siste årene. I 2021 ble det sett 1,8 ku per okse, en økning fra 1,7 i 2020.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på henholdsvis 0,49 og 1,07 i 2021. Fra 1994 har både kalveproduksjonen og slaktevektene hatt en negativ utvikling. Bare i 2018 har det vært lavere kalveproduksjon registrert i Agder. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 47 og 107 kg. Dette er de laveste gjennomsnittsvektene som er registrert for begge kategorier i Agder.

Elg og tømmer

Tømmeravvirkingen i Agder har økt betydelig de 10 siste årene, og det avvirkes mer tømmer nå enn tilfellet var på 90-tallet. Årlig avvirking av tømmer målt mot antall felte elg har økt spesielt mye de siste 6 årene, noe som i utgangspunktet er positivt med tanke på fremtidig produksjon av elgbeite. Som følge av reduserte fellingstall, og uttak under årlig tilvekst i en del av kommunene, er imidlertid ikke forholdene like gunstige som parameteren skulle tilsi.

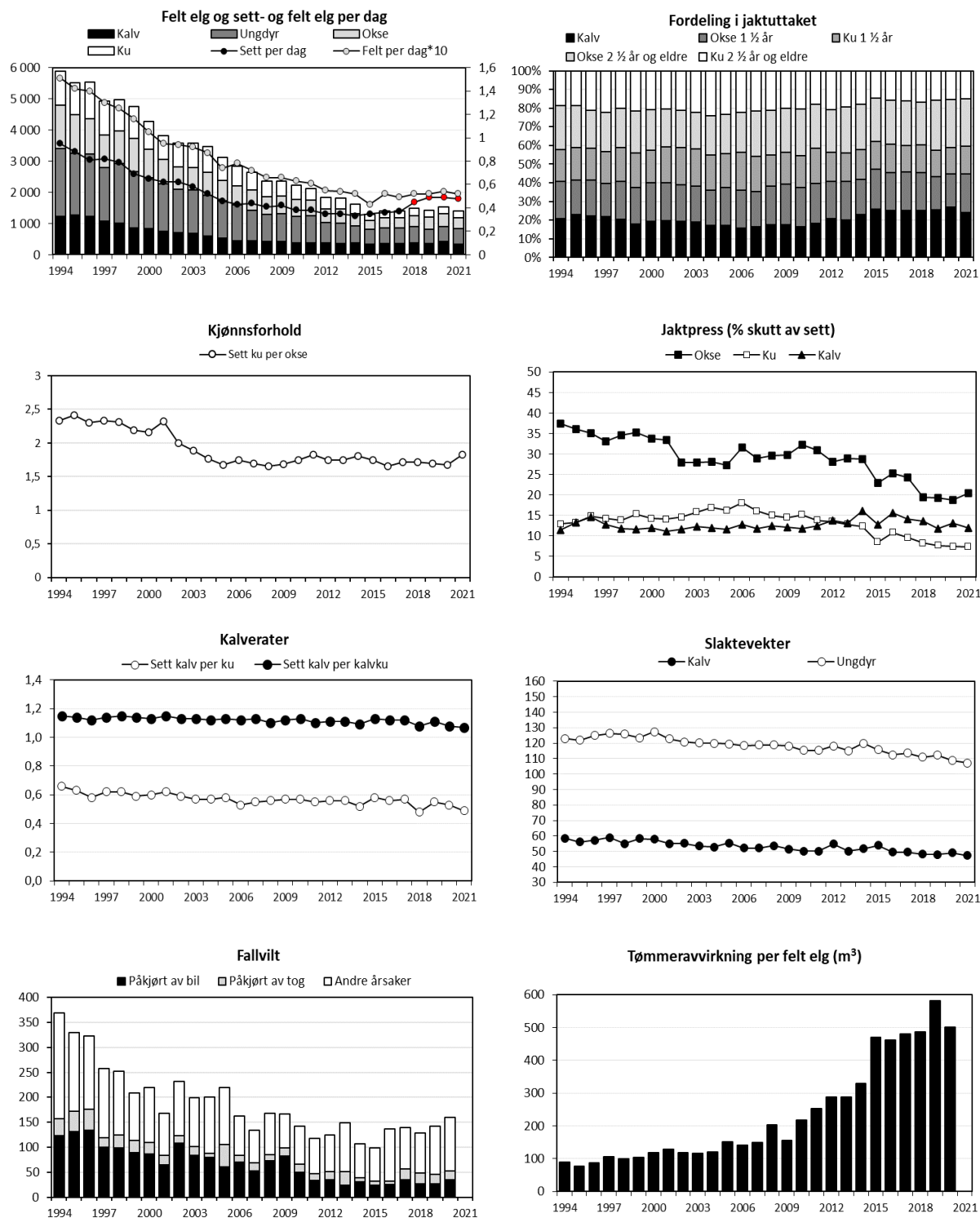
Elg og trafikk

Som en følge av lavere tetthet av elg, er antall trafikkdrepte elg gradvis redusert siden 1994. I perioden 2018-2020 er det registrert 147 trafikkdrepte elg i Agder, hvorav 88 (60 %) påkjørt av bil. Trafikkdrepte elg tilsvarte 3 % av jaktuttaket for samme periode. I samme periode ble det registrert 284 elg som var omkommet av andre årsaker.

Anbefaling elg

Reduserte uttak etter 2014 har resultert i en svak bestandsvekst i fylket, noe som også underbygges av utviklingen i indeksen sett- og felt elg per dag. De siste 4 årene vurderes bestandstettheten som stabil. Beitetaksten gjennomført våren 2021 viste samlet sett et moderat overbeite for fylket. Ut fra mål om varig bedring i bestandskondisjonen og bedre beitebetingelser, anbefales en svak reduksjon av elgbestanden for fylket samlet. For å oppnå dette har vi anbefalt et

uttak på minimum 1990 elg i 2022. Det er imidlertid stor variasjon mellom kommunene mht. elgtetthet, beitetrykk og anbefalt utvikling.

Figur Agder, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 1373 hjort i Agder under jakta 2021. Bak hver felling lå det i overkant av 8 300 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 58 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 57 %. Fellingstallene har økt årlig siden 2014, og har doblet seg fra 2016 til 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,41 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen viser en svak økning i perioden 2019 til 2021. Felt hjort per jegerdag har også økt fra 0,03 hjort per dag 2014 til drøye 0,06 hjort per dag 2021. Det er liten tvil om at tettheten av hjort øker. Hjorten i fylket fordeler seg stadig over større areal og i større antall.

Kjønnsforhold

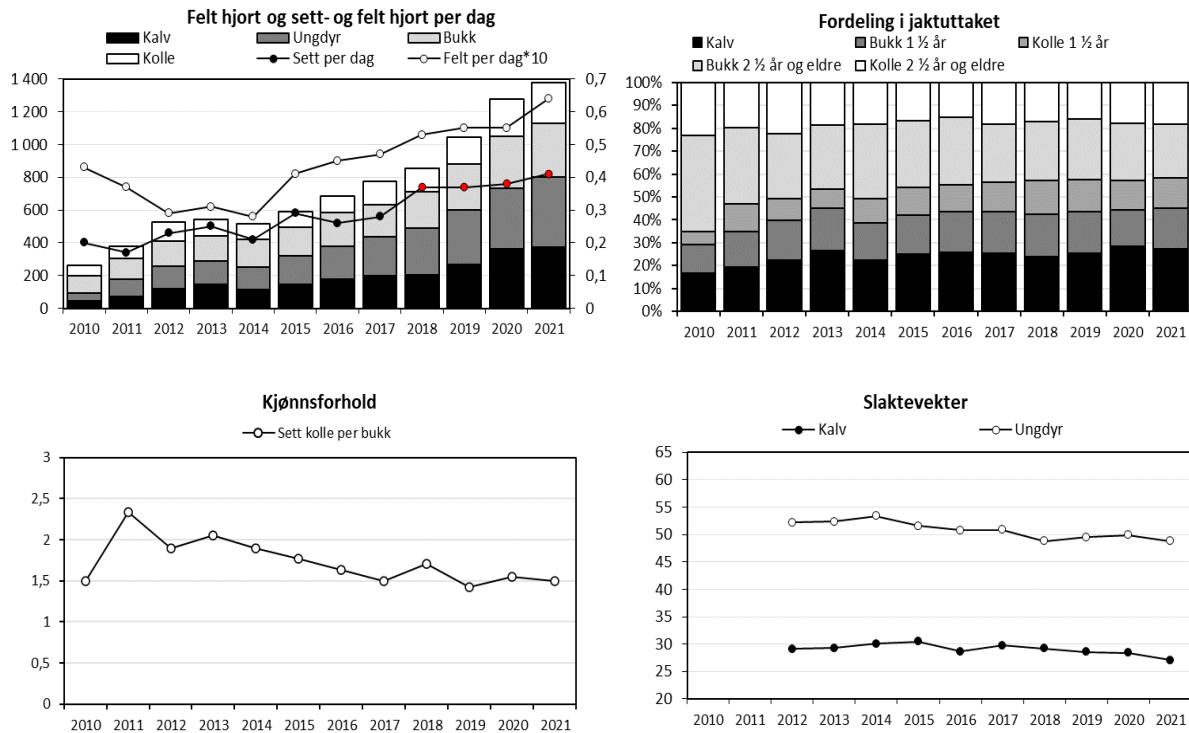
Det ble observert 1,5 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet har holdt seg stabilt, rundt 1,5 kolle per bukk, for siste femårsperiode. Fra 2011 har bukkeandelen i bestanden økt og skyldes trolig en gradvis jevnere kjønnsfordeling i jaktuttaket de siste ti årene.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 27 og 49 kg i 2021. Det har vært en svak nedgang i gjennomsnittlige slaktevekter, hvor snittet for 2021 er det laveste registrert for kalv. Nedgangen i kalvevekter er mest markert siste 5 årene, hvor snittet for 2021 ligger 3 kilo lavere enn for 2017. Utviklingen i snittvektene for ungdyra viser en svak negativ utvikling de siste ti årene. Mulige årsaker til dette omtales i diskusjonskapittelet. Slaktevektene i betegnes likevel som middels i «Norgessammenheng».

Anbefaling

Hjortebestanden i Agder er i klar økning. Vi anbefaler en høyere avskytning og flere hodyr i uttaket enn i dag. Dette for å redusere bestandsveksten og redusere at bestanden oppnår for høy tetthet med dårligere kondisjon som konsekvens.

Figur Agder, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Vest-Agder

Elg

Fellingstall

Det ble felt 594 elg i Vest-Agder under jakta 2021. Bak hver felling lå det i overkant av 8 800 daa tellende elgareal. Jaktuttaket fordelte seg på 26 % kalv, 34 % ungdyr, 27 % eldre okse og 14 % eldre ku. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 61 % av jaktuttaket. Andelen kalv og ungdyr, samt andelen hanndyr 1,5 år og eldre, har vært stabil de siste fem årene.

Jaktpress

Det ble lagt ned 10 789 jegerdagsverk og rapportert 4 906 observasjoner av elg i 2021. Jaktinnsatsen for sist sesong ligger noe under snittet for siste 5-årsperiode på 11 683 jegerdagsverk årlig. Prosent skutt av sett var 24 % for okse, 8 % for ku og 14 % for kalv i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,45 og felt snaue 0,06 elg per jegerdagsverk i Vest-Agder. Det har vært en stabil utvikling i sett elg-indeksen for siste 10-årsperiode, hvor økning i indeksen fra 2017 til 2018 trolig skyldes føring etter ny instruks. I 2021 ble det sett 2 kyr per okse, en økning fra 1,7 i 2020. Okseandelen synes å ha avtatt noe de siste 10 årene. Ettersom fellingstallene har vært lavere siste år, var det ventet en bestandsvekst. Imidlertid synes reduserte kalverater for siste fireårsperiode å ha redusert en ytterligere bestandsvekst.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på henholdsvis 0,49 og 1,09 i 2021. Fra 1994 har både kalveproduksjonen og slaktevektene hatt en negativ utvikling. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 51 og 111 kg i 2021. Kalvevektene har holdt seg stabile siste 6-årsperiode, mens ungdyrvektene har hatt en negativ utvikling siste 4-årsperiode.

Elg og tømmer

Tømmeravvirkningen har økt betydelig den siste tiårsperioden. Etter en årlig avvirkning på om lag 134 000 m³ i perioden 1994-2009, er det i årene fra 2010 og fram til i dag avvirket i snitt 268 000 m³ årlig. Som følge av redusert elgtetthet og lavere fellingstall, har naturlig nok årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg økt betydelig etter 2009. Som følge av økt avvirkning, vil det i tiden fremover forventes et økt beitetilbud for elg.

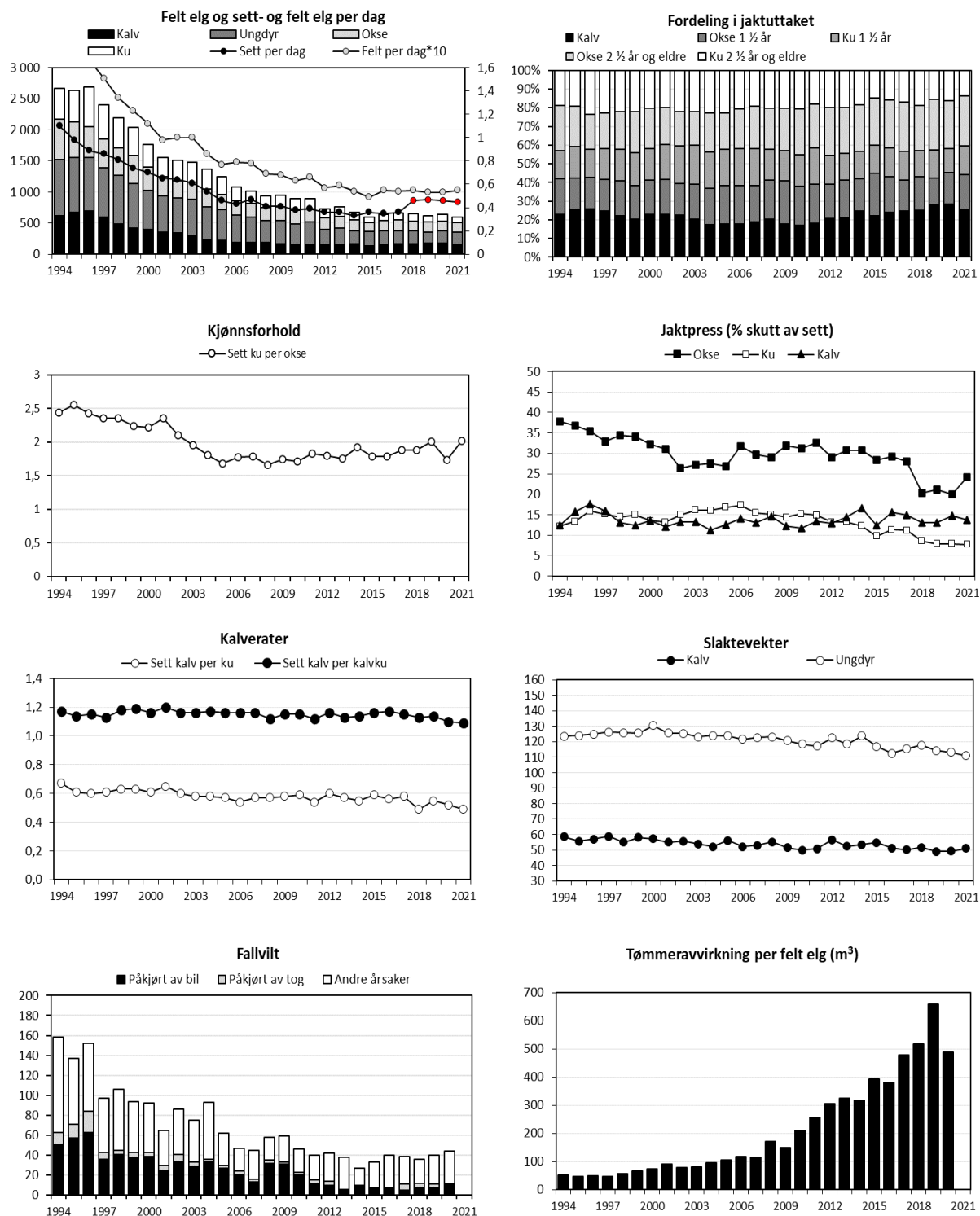
Elg og trafikk

Som en følge av lavere tetthet av elg, er antall trafikkdrepte elg redusert i seinere tid. I perioden 2018-2020 er det registrert 35 trafikkdrepte elg i Vest-Agder, hvorav 26 (74 %) påkjørt av bil. Trafikkdrepte elg tilsvarte 2 % av jaktuttaket for samme periode. I samme periode ble det registrert 85 elg som var omkommet av andre årsaker.

Anbefaling elg

En sammenstilling av indekser og fellingstall gir grunnlag for å vurdere elgtettheten som stabil den siste tiden. Trolig har forventet årlig tilvekst vært noe lavere enn først antatt, ettersom kalveproduksjonen observert under jakta har vært lav de siste fire årene. Beitetaksten våren 2021 viste imidlertid et moderat overbeite i Vest-Agder. Ut fra mål om varig bedring i bestandskondisjonen og bedre beitebetingelser for elg, anbefales en svak reduksjon i elgtetthet.

For å oppnå dette har vi anbefalt et uttak på minimum 775 elg i 2022. Det er imidlertid stor variasjon mellom kommunene mht. elgtetthet og anbefalt utvikling.

Figur Vest-Agder, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nederste venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nederste høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 784 hjort i Vest-Agder under jakta 2021. Bak hver felling lå det i underkant av 6 700 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 60 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 54 %. Fellingstallene har økt årlig siden 2014, hvor det fra 2020 har blitt felt flere hjort enn elg i Vest-Agder.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,60 hjort per dag og felt 0,09 hjort per dag. Sett hjort-indeksen viser en stabil utvikling til svak økning i tettheten for perioden 2018 til 2021. Tross nedgang i sett hjort per dag fra 2018 til 2020, viser høye fellingstall og høyere sett hjort-indeks i 2021 en bestand i vekst. Det er dermed forventet at tettheten av hjort i Vest-Agder vil øke fremover.

Kjønnsforhold

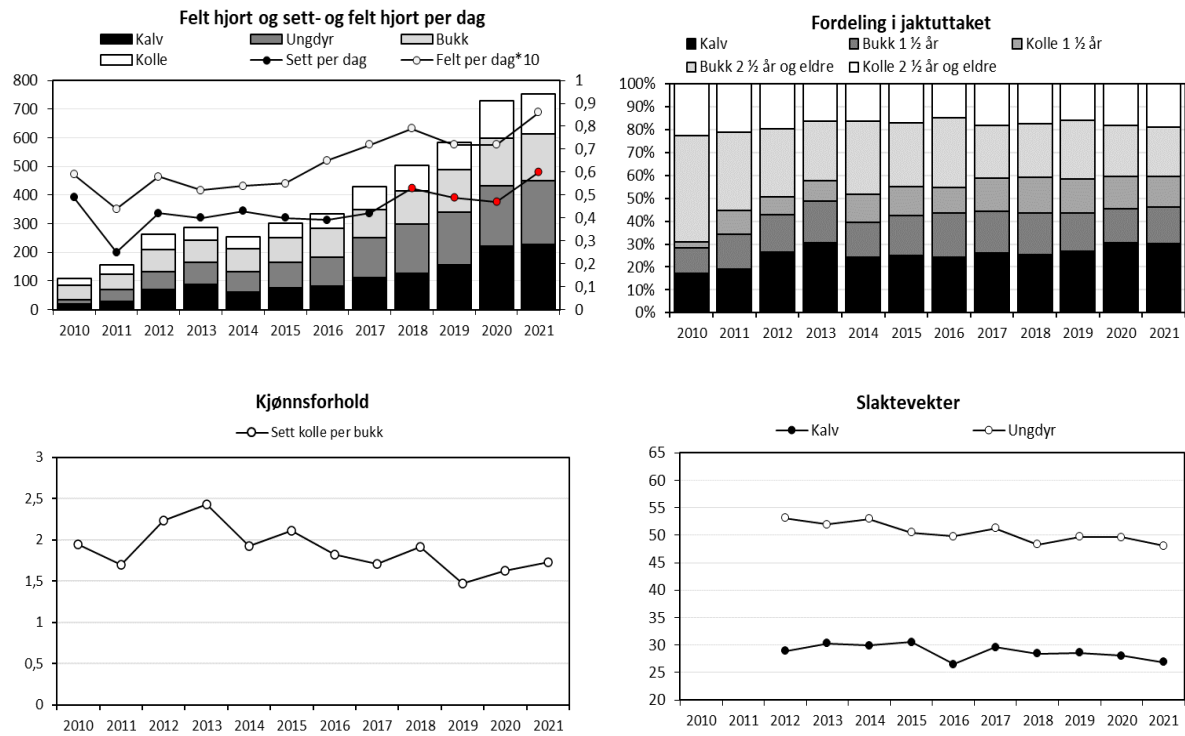
Det ble observert 1,7 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet har holdt seg mellom 1,5-2 kolle per bukk siste 6-årsperiode. Fra 2013 til 2021 har bukkeandelen i bestanden økt og skyldes trolig noe jevnere kjønnsfordeling i jaktuttaket i senere tid.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 27 og 48 kg i 2021. Det har vært en svak nedgang i gjennomsnittlige slaktevekter for begge kategorier, mest markert siste fem år. Snittvekten for kalv i 2021 er det laveste registrerte. Slaktevektene betegnes likevel som middels i «Norgessammenheng».

Anbefaling

Vest-Agder har den høyeste tettheten av hjort i Agder. Høy kvotetildeling (felling på 52%) skulle man anta at «fri avskytning» ville redusert bestandsveksten. Hjortebestanden ser derimot ut til å fortsette å øke. Vi anbefaler en høyere avskytning og flere hodyr i uttaket enn i dag. Dette for å opprettholde god bestandskondisjon.

Figur Vest-Agder, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kulle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Aust-Agder

Elg

Fellingstall

Det ble felt 802 elg i Aust-Agder under jakta 2021. Bak hver felt elg lå det i overkant av 7 800 daa tellende elgareal. Jaktuttaket fordelte seg på 23 % kalv, 37 % ungdyr, 24 % eldre okse og 16 % eldre ku. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 60 % av jaktuttaket. Andelen kalv i uttaket økte markant fra og med 2015 sammenlignet med tidligere år, mens andelen felte eldre kuer har minnet i samme periode.

Jaktpress

Det ble lagt ned 16 291 jegerdagsverk og rapportert 8 167 observasjoner av elg i 2021. Jaktinnsatsen for sist jaktsesong ligger rundt snittet for siste 5-årsperiode på 16 478 jegerdagsverk årlig. Prosent skutt av sett var 18 % for okse, 7 % for ku og 11 % for kalv i 2021. Jaktpresset på alle kategorier har vært synkende fra 2016.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,50 elg og felt 0,05 elg per jegerdagsverk i Aust-Agder. Det har vært en stabil utvikling i sett elg-indeksen for siste treårsperiode. I 2021 ble det sett 1,7 ku per okse. Fra 2014 til 2021 har elgtettheten økt som følge av lavere fellingstall. Stabilisering av tettheten siste årene tilskrives lavere kalverate og trolig noe økt dødelighet i samme periode.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på henholdsvis 0,50 og 1,06 i 2021. Fra 1994 har både kalveproduksjonen og slaktevektene hatt en negativ utvikling. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 45 og 104 kg. Bare i 2018 finner vi like lav gjennomsnittsvekt for kalv. Dette er også den laveste snittvekten som er registrert for ungdyr i Aust-Agder.

Elg og tømmer

Etter en nedgang i tømmeraktivitet utover starten på 2000-tallet, økte avvirkningen igjen etter 2013. I dag avvirknes det omtrent lik andel tømmer som på midten av 90-tallet i Aust-Agder. Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg viser en tydelig økning over tid etter 2010. Dette i hovedsak som følge av lavere jaktuttak. Dermed er ikke nødvendigvis forholdene like gunstige som parameteren skulle gi uttrykk for.

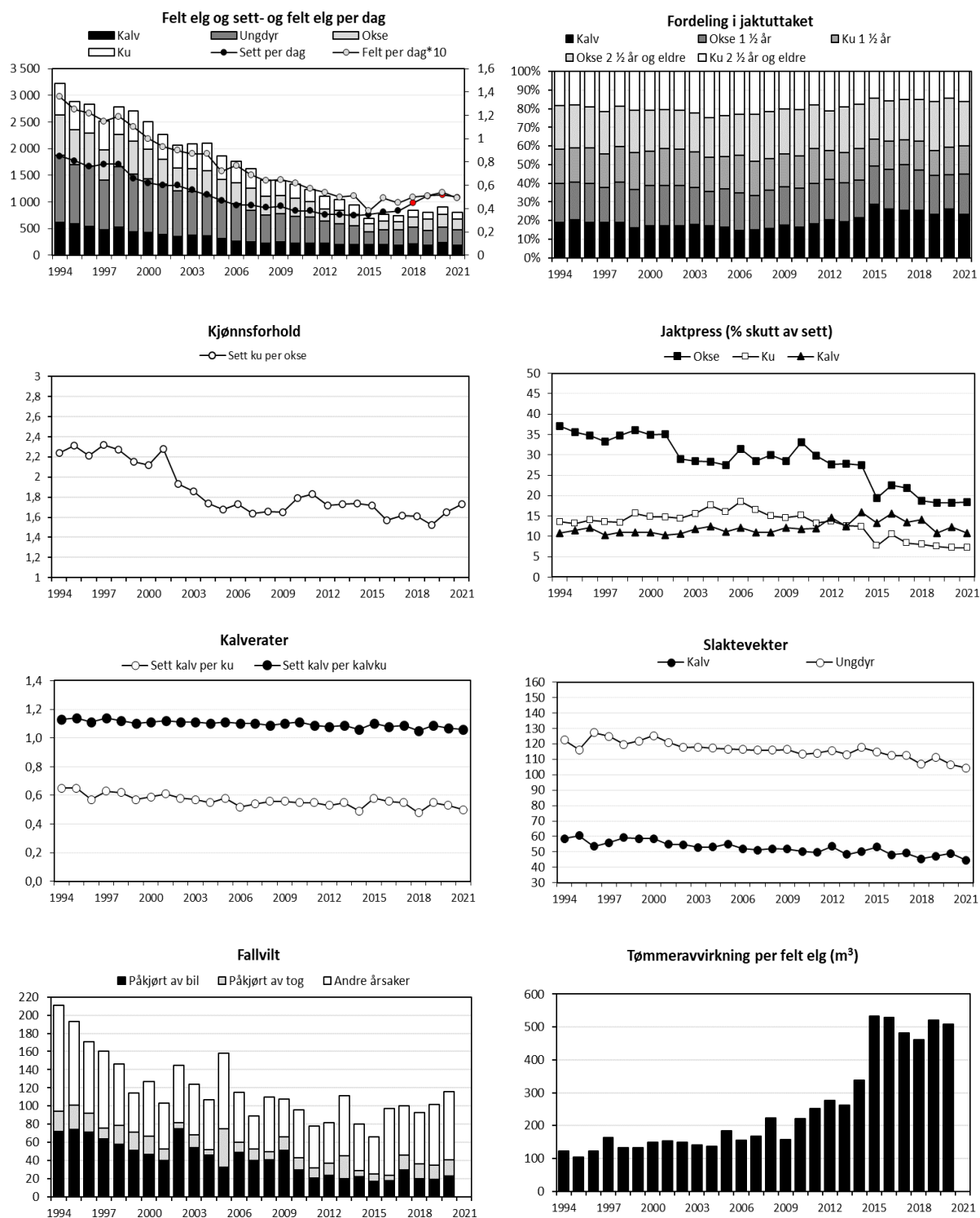
Elg og trafikk

Som en følge av lavere tetthet av elg, er antall trafikkdrepte elg redusert i seinere tid. I perioden 2018-2020 er det registrert 112 trafikkdrepte elg i Aust-Agder, hvorav 62 (55 %) påkjørt av bil. Trafikkdrepte elg tilsvarer 4 % av jaktuttaket for samme periode. I samme periode ble det registrert 199 elg som var omkommet av andre årsaker.

Anbefaling elg

Reduserte uttak etter 2014 har resultert i en svak bestandsvekst, noe som også underbygges av utviklingen i indeksen sett- og felt elg per dag. Trolig har bestandsveksten vært noe lavere enn først antatt, ettersom kalveproduksjonen generelt har vært lav de siste fire årene. Beitetaksten som ble gjennomført våren 2021 viste samlet sett et moderat overbeite for Aust-Agder. Ut fra mål om varig bedring i bestandskondisjonen og bedre beitebetingelser, anbefales en svak reduksjon av

elgbestanden. For å oppnå dette har vi anbefalt et uttak på minimum 1215 elg i 2022. Det bemerkes at tettheten av elg og beitetrykk varierer mellom kommunene.

Figur Aust-Agder, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og twillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 589 hjort i Aust-Agder under jakta 2021. Bak hver felling lå det om lag av 10 500 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 57 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 60 %. Uttaket av kalv og ungdyr har stabilisert seg rundt 55-60 % fra 2015 til 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,29 hjort og felt 0,05 hjort per jegerdag i Aust-Agder. Sett hjort-indeksen viser en svak økning fra 2016 til 2021. Felt hjort per jegerdag har økt årlig fra 2017 til 2021. Etter tre år med stabilt uttak på om lag 350 dyr i perioden 2016-2018, har det vært en markert årlig økning i fellingstall de siste tre årene. Sett og felt hjort per jegerdag, samt økende fellingstall, indikerer en økende tetthet av hjort.

Kjønnsforhold

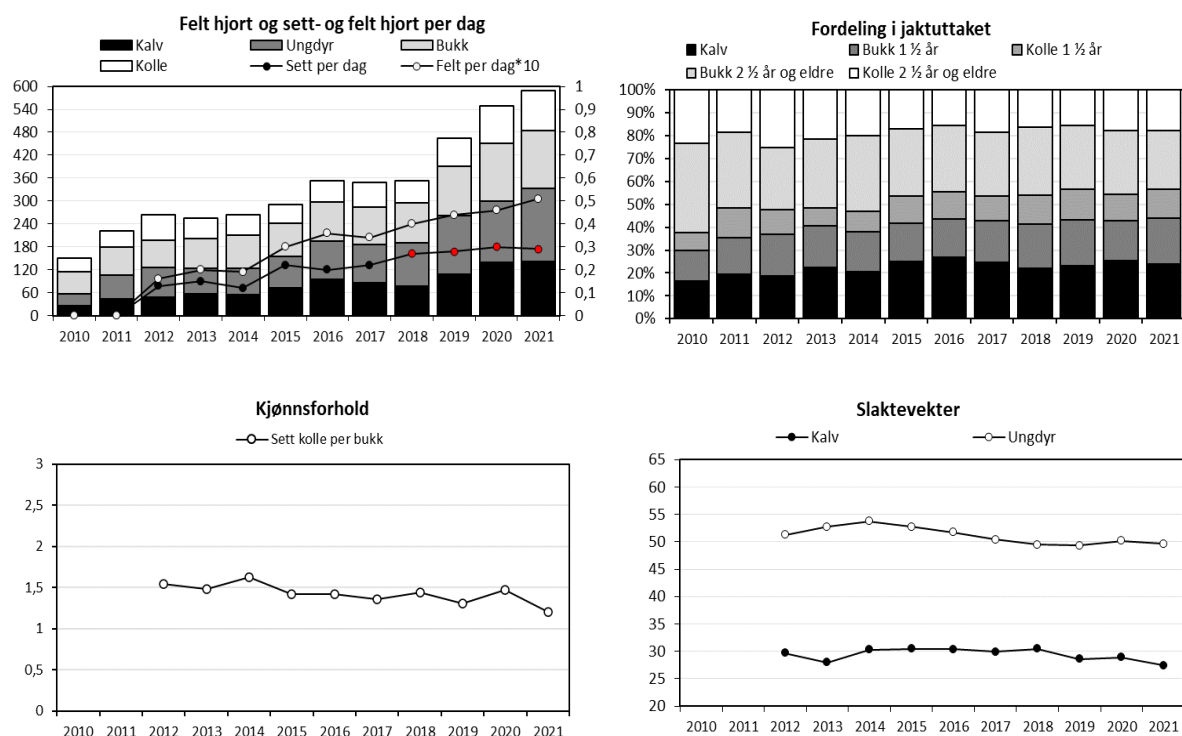
Det ble observert 1,2 kolle per bukk i 2021, en nedgang sammenlignet med 1,5 kolle per bukk i 2020. Kjønnsforholdet har holdt seg stabilt rundt 1,4 kolle per bukk i perioden 2015 til 2020.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 27 og 50 kg i 2021. Det har vært en nedgang i gjennomsnittlige slaktevekter, hvor snittet for 2021 er det laveste registrert for kalv. I siste fireårsperiode har kalvevektene hatt en svak nedgang, mens ungdyrvektene har holdt seg stabilt. Vektene betegnes likevel som middels sammenlignet med andre fylker.

Anbefaling

Hjortebestanden øker i Aust-Agder, men tettheten er noe lavere sammenlignet med Vest-Agder. Negativ utvikling for kalvevekter over siste fireårsperiode gir grunnlag for å redusere bestanden. Vi anbefaler høyere avskytning av hjort fremover, dersom målet er å begrense bestandsveksten. Dette vil også kunne motvirke redusert bestandskondisjon.

Figur Aust-Agder, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

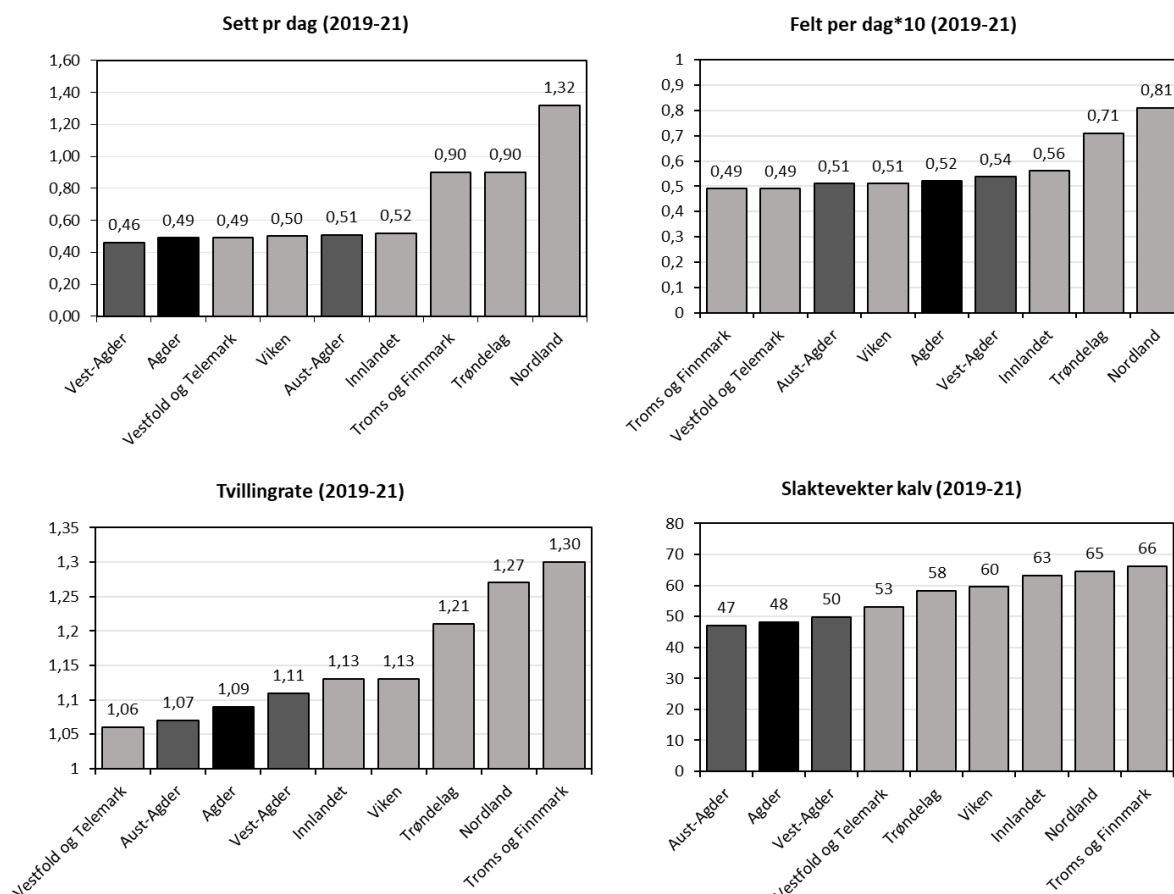
Agder i Norgessammenheng

For å gi et inntrykk av tilstanden til elg- og hjortebestanden i Agder, har vi sammenlignet bestandsindeksene sett og felt dyr per jegerdag, kalveproduksjon og slaktevekter for kalv i Agder med andre relevante fylker (Figur 2).

Elg

Sett og felt elg per jegerdag for perioden 2019 til 2021 er høyest i Nordland fylke med 1,32 sett elg og 0,81 felt elg per jegerdag *10 (Figur 2, øvre venstre og øvre høyre). Agder har lavest sett elg-indeks sammenlignet med de andre fylkene. Innad i Agder, er indeksen lavest i Vest-Agder med 0,46 sett elg pr jegerdag mot 0,51 i Aust-Agder.

Bestandskondisjonen i Agder er på nær samme nivå som Vestfold og Telemark, men merkbart lavere enn øvrige fylker i perioden 2019-2021. Tvillingproduksjonen i Vest-Agder (11 %) er likevel på høyde med Innlandet (13 %) og Viken (13 %), og godt over Aust-Agder (7 %) og Vestfold-Telemark (6 %) (Figur 2, nedre venstre figur). Slaktevektene for kalv var også noe høyere i Vest-Agder (50 kg) sammenlignet med Aust-Agder (47 kg) i siste treårsperiode. Agderfylket hadde de klart laveste slaktevektene for elgkalv siste treårsperiode, sammenlignet med de andre fylkene. Høyeste tvillingrate og slaktevekt for kalv finner vi i Troms og Finnmark på henholdsvis 1,30 (30 %) og 66 kg.

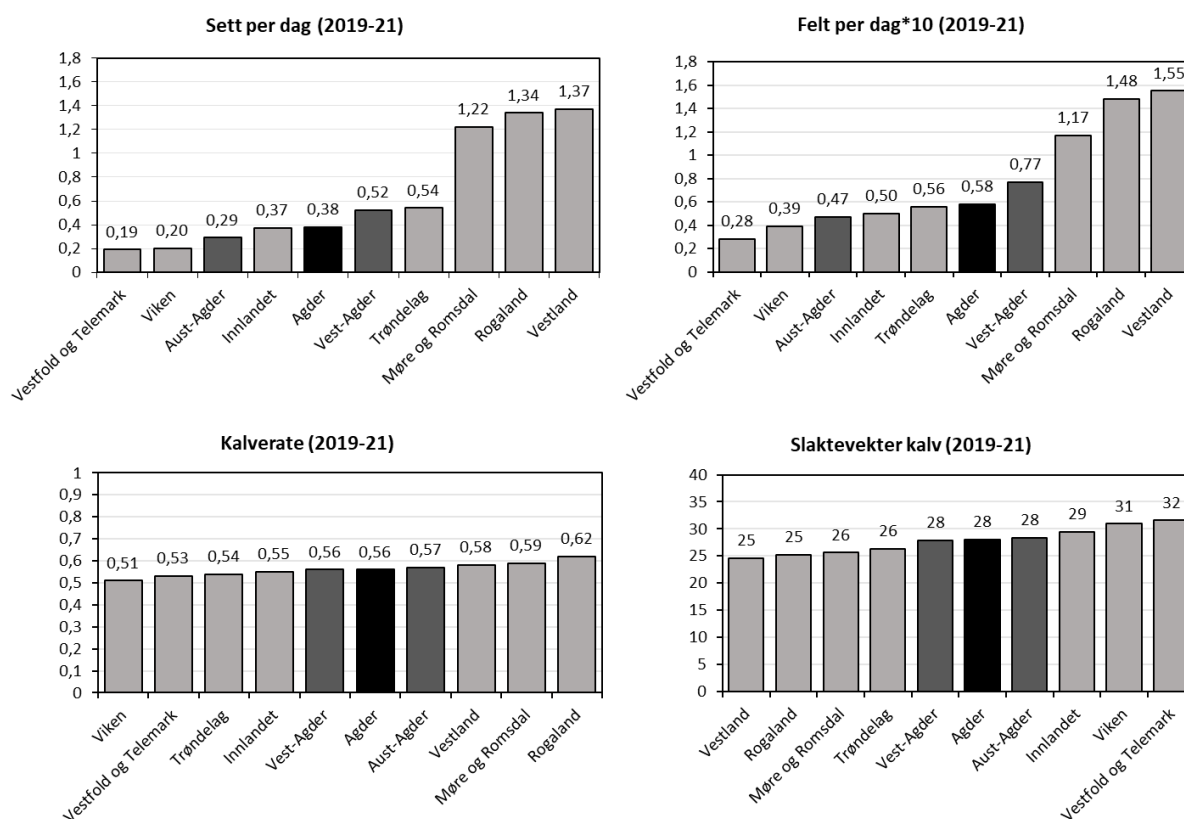

Figur 2. Sett elg per jegerdag (øvre venstre figur), felt elg per jegerdag*10 (øvre høyre figur), tvillingrate (nedre venstre figur) og slaktevekter for kalv (nedre høyre figur) for Agder (mørk grå søyle), Aust-Agder (sort søyle) og Vest-Agder (mørk grå søyle) sammenlignet med fylkene Vestfold og Telemark, Innlandet, Viken, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark (lysgrå søyler) i perioden 2019-2021.

Hjort

Sett og felt hjort per jegerdag for perioden 2019 til 2021 er høyest i Vestland fylke med 1,37 sett hjort og 1,55 felt hjort per jegerdag*10 (Figur 3, øvre venstre og øvre høyre). Vestfold og Telemark har lavest indeks for sett og felt hjort per jegerdag. Agder ligger «midt på treet» sammenlignet med andre fylker, selv om det innad i fylket er stor variasjon. Blant de gamle fylkene har Vest-Agder klart høyest indeks for sett og felt per jegerdag.

Bestandskondisjonen i Agder er på et middels nivå i norgessammenheng (Figur 3, nedre venstre og nedre høyre). Rogaland har høyest kalverate på 0,62, mens Vestfold og Telemark har høyest slaktevekt for kalv på 32 kg. Som forventet finner vi de høyeste kalvevektene i fylkene med lavest bestandstetthet (Vestfold og Telemark og Viken). Mer overraskende er det at den observerte kalveproduksjonen fra jakt (kalverate) synes å være lavere i «Østafjells» enn i de mer hjortetette fylkene på Vestlandet.

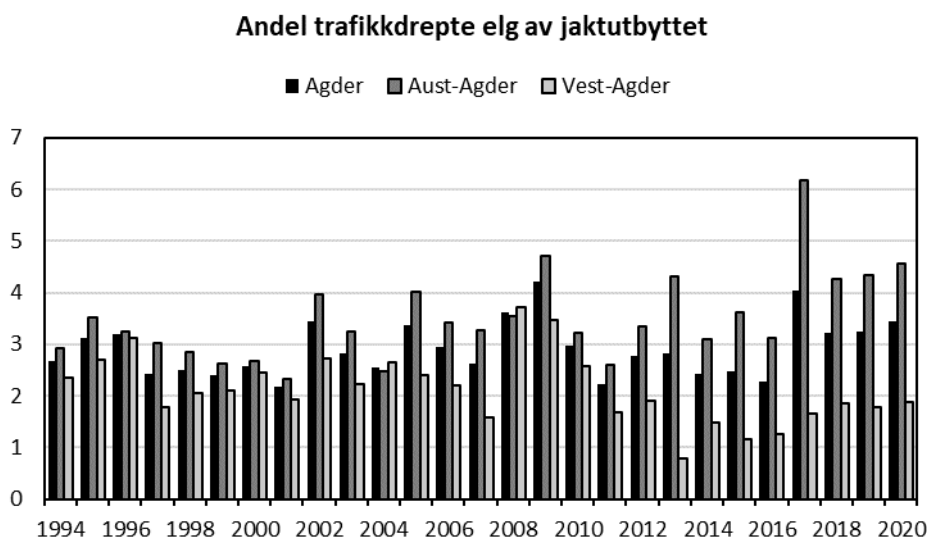

Figur 3. Sett hjort per jegerdag (øvre venstre figur), felt hjort per jegerdag*10 (øvre høyre figur), kalverate (nedre venstre figur) og slaktevekter for kalv (nedre høyre figur) for Agder (mørk grå søyle), Aust-Agder (sort søyle) og Vest-Agder (mørk grå søyle) sammenlignet med fylkene Vestland, Rogaland, Møre og Romsdal, Vestfold og Telemark, Innlandet, Viken og Trøndelag (lysgrå søyler) i perioden 2019-2021

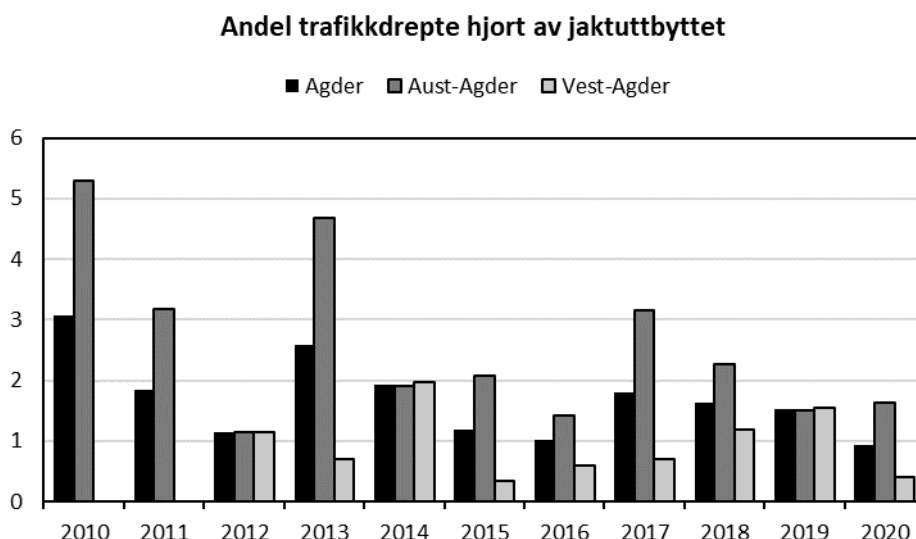
Trafikkdrepte elg og hjort i Agder

Utviklingen i trafikkdrepte elg og hjort målt mot jaktutbyttet har vært stabil over tid for Agder (Figur 4, Figur 5). Innad i fylket er det høyest konfliktnivå mot trafikk i Aust-Agder, både for elg og hjort. For elg har trafikkdrepte dyr utgjort rundt 3 % av jaktutbyttet helt fra 1994 til 2021. Høyest andel trafikkdrepte elg målt mot jaktutbyttet var i 2009 med 4 %.

Hjorten virker å utgjøre en mindre konflikt mot trafikk sammenlignet med elg. Høyest antall registrerte trafikkdrepte hjort var i 2019 (16 dyr), tilsvarende 2 % av jaktutbyttet for samme år. Det er i snitt påkjørt 14 hjort årlig i Agder for siste treårsperiode. Økt tetthet av hjort har ikke ført til vesentlig økning i antall påkjørsler eller andel trafikkdrepte hjort målt mot jaktutbytte.

Figur 4. Utvikling i andelen (%) trafikkdrepte elg målt mot jaktutbytte i perioden 1994-2020 fordelt på Agder (sort søyle), Aust-Agder (mørk grå søyle) og Vest-Agder (lys grå søyle).

Figur 5. Utvikling i andelen (%) trafikkdrepte hjort målt mot jaktutbytte i perioden 2010-2020 fordelt på Agder (sort søyle), Aust-Agder (mørk grå søyle) og Vest-Agder (lys grå søyle).

Kommunene

Hovedtrekk og konklusjoner for bestandssituasjonen for elg (tabell 1) og hjort (tabell 2) i kommunene i Agder omtales i kommende avsnitt. For elg er det i den enkelte kommune redegjort for utvikling i fellingstall, sett elg per jegerdag, felt elg per dag, jaktpress, bestandskondisjon (kalveproduksjon og slaktevekter) og kjønnsstruktur. Vi har også undersøkt relevante samfunnshensyn som trafikk og sett på årlig tømmeravvirkning. Avslutningsvis er det gitt en anbefaling til jaktuttak for elg i 2022. For hjort er det gitt en oversikt over fellingstall, sett og felt hjort per jegerdag, slaktevekter for kalv og ungdyr, samt kjønnsstruktur.

Elg 2021

Det ble felt 1396 elg i Agder i 2021, fordelt på 802 i Aust-Agder og 594 i Vest-Agder. Det er stor variasjon i antall felte elg mellom kommunene, fra 8 felte elg i Farsund til 125 i Lindesnes (Figur 6). Målt etter tellende areal felles det flest elg på Vegårshei (4083 daa bak hver felling). For fylket samlet lå det 8263 daa tellende elgareal bak hver felt elg i 2021. Gjennomsnittlig fellingsprosent var 63 % for Agder samlet. Basert på utviklingen i fellingstall i kombinasjon med felt/sett elg per dag, synes det at elgtettheten for Agder samlet har vært nokså stabil siste treårsperiode. Det er imidlertid en del variasjon i utviklingen i elgbestanden mellom kommunene i Agder.

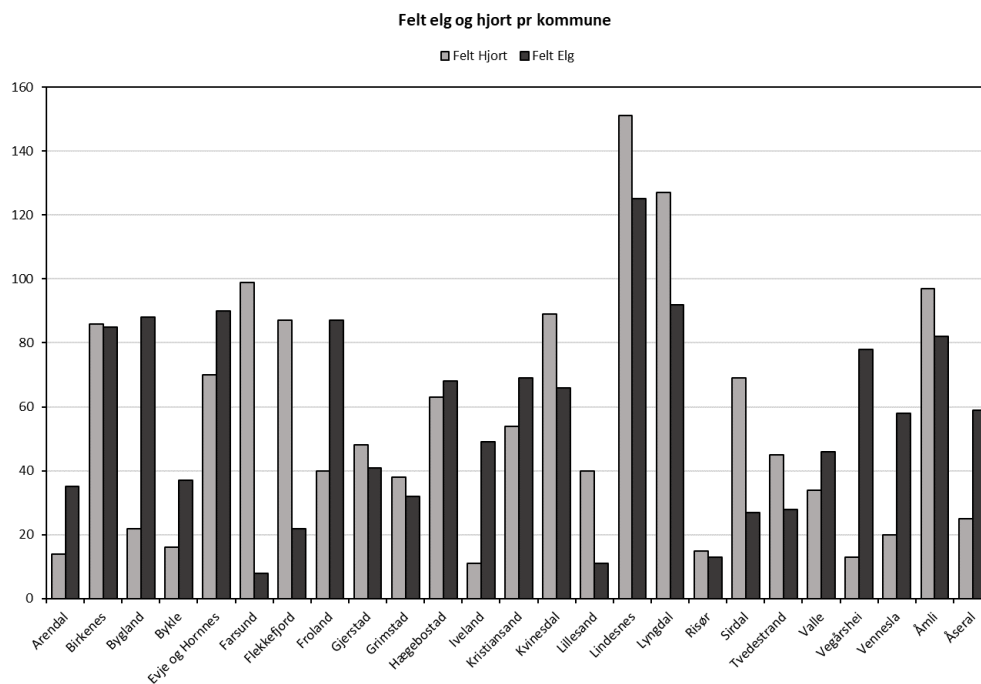
Vi har anbefalt en stabilisering av elgtetthet for 3 av 25 kommuner. Videre har vi anbefalt en svak reduksjon i elgtetthet for 16 kommuner. I resterende 6 kommuner anbefaler vi en bestandsreduksjon.

Hjort 2021

Etter 2014 er det satt fellingsrekord i fylket hvert år og i 2021 ble det felt 1373 hjort. Dette resulterte i 56 % felling. Tellende areal bak hver felling utgjorde 8344 daa eller 0,1 felte hjort per km². I 13 av kommunene ble det felt flere hjort enn elg i 2021 (Figur 6). I den største hjortekommunen, Lindesnes, ble det felt 151 hjort, etterfulgt av Lyngdal (127), Farsund (99) og Åmli (97). I forhold til tellende areal ble det felt flest hjort i Farsund med et areal på 2310 daa bak hver felling og 0,4 felte hjort per km². Deretter fulgte Lillesand (40) med et areal på 2722 daa bak hver felling. Ut ifra arealet ble det felt færrest hjort i Bygland (22) med 28 737 daa tellende areal bak hver hjortefelling i 2021.

I 2021 ble 80 % av de felte hjortene rapportert med slaktevekt. Oppslutningen øker sakte, men godt. I 2016 var oppslutning bare 65%. Det er positivt at en høy andel av vektene rapporteres, men håpet er å nå minimum samme oppslutning som elg (90%). Vi oppfordrer til at alle kommuner deltar med registreringer av sett hjort. Økt oppslutning gir bedre datagrunnlag og gjør kommunene bedre rustet til å overvåke utviklingen i bestandskondisjon fremover.

Som tidligere anbefaler vi kommunene å vurdere en nedjustering av minsteareal som tiltak for å ha kontroll med bestandsveksten av hjort i fylket. Alle data vi har per nå viser en bestand i vekst, og skal dette være en kontrollert bestandsvekst bør alle bestandsparametere følges tett for å gi best mulig forutsetninger for å oppdage og dokumentere endringer i bestandsstørrelse, struktur og bestandskondisjon. Vi forventer at tetthetsavhengige effekter i form av en gradvis redusert bestandskondisjon vil oppstå i de mest hjortetette områdene langs Agder-kysten i løpet av få år. Vi ser allerede slaktevekter for kalv og ungdyr på vei ned. For å møte disse utfordringene bør kommunene som ikke allerede har gjort det, fastsette etterprøvbare mål for videre forvaltning.

Figur 6. Felt elg (sort søyle) og hjort (lys grå søyle) i 2021 per kommune i Agder.

Tabell 1. Oversikt over situasjonen for elg i Agder mht. antall tildelte og felte elg i 2021, fellingsprosent, felt elg per 10 km², antall daa per felt elg, samt anbefaling til uttak i 2022 for å oppnå anbefalt utvikling i elgtetthet. Kommuner markert med stjerne (*) har ufullstendige data, ved at vi mangler eller er usikre på antall tildelte dyr.

Kommune/fylke	Tellende areal	2021					2022	
		Tildelt	Felt	%	Felt per 10 km ²	Antall daa per felte elg	Anbefalt uttak	Anbefalt utvikling i elgtetthet
Arendal	190406	42	35	83	1,8	5440	45	Reduksjon
Birkenes	662817	133	85	64	1,3	7798	120	Svak reduksjon
Bygland	653526	130	88	68	1,3	7426	130	Svak reduksjon
Bykle	327430	52	37	71	1,1	8849	50	Svak reduksjon
Evje og Hornnes	529643	114	90	79	1,7	5885	120	Reduksjon
Farsund	226500	24	8	33	0,4	28313	15	Stabilisere
Flekkefjord	447649	78	22	28	0,5	20348	50	Svak reduksjon
Froland	612506	108	87	81	1,4	7040	125	Svak reduksjon
Gjerstad	445800	55	41	75	0,9	10873	60	Svak reduksjon
Grimstad	242524	53	32	60	1,3	7579	40	Reduksjon
Hægebostad	389641	122	68	56	1,7	5730	80	Svak reduksjon
Iveland	242899	62	49	79	2,0	4957	65	Svak reduksjon
Kristiansand*	496301	42	69		1,4	7193	80	Svak reduksjon
Kvinesdal	676216	163	66	40	1,0	10246	95	Svak reduksjon
Lillesand	108883	29	11	38	1,0	9898	20	Reduksjon
Lindesnes	857499	212	125	59	1,5	6860	135	Svak reduksjon
Lyngdal	573542	139	92	66	1,6	6234	115	Svak reduksjon
Risør	147151	37	13	35	0,9	11319	20	Stabilisere
Sirdal	715659	80	27	34	0,4	26506	65	Svak reduksjon
Tvedestrand	192850	120	28	23	1,5	6888	50	Svak reduksjon
Valle*	525030	0	46		0,9	11414	80	Reduksjon
Vegårshei	318503	118	78	66	2,4	4083	130	Svak reduksjon
Vennesla	354946	76	58	76	1,6	6120	75	Svak reduksjon
Åmli	1092362	130	82	63	0,8	13321	160	Reduksjon
Åseral	504718	106	59	56	1,2	8555	65	Stabilisere
Aust-Agder	6292330	1183	802	68	1,3	7846	1215	Svak reduksjon
Vest-Agder	5242671	1042	594	57	1,1	8826	775	Svak reduksjon
Agder	11535001	2225	1396	63	1,2	8263	1990	Svak reduksjon

Tabell 2. Oversikt over situasjonen for hjort i 2021 i kommunene i Agder mht. antall tildelt og felt hjort, fellingsprosent, felt hjort per km², og antall daa per felte hjort. Kommuner markert med stjerne (*) har ufullstendige data ved at det helt eller delvis mangler tall på tildelte.

Kommune/fylke	Tellende areal	2021				Antall daa per felt hjort
		Tildelt	Felt	%	Felt per 10 km ²	
Arendal	157660	20	14	70	0,9	11261
Birkenes	650184	135	86	64	1,3	7560
Bygland	632216	63	22	35	0,3	28737
Bykle	331920	81	16	20	0,5	20745
Evje og Hornnes	529643	96	70	73	1,3	7566
Farsund	228700	134	99	74	4,3	2310
Flekkefjord	458144	108	87	81	1,9	5266
Froland	612506	65	40	62	0,7	15313
Gjerstad	445800	65	48	74	1,1	9288
Grimstad	242524	71	38	54	1,6	6382
Hægebostad	395785	178	63	35	1,6	6282
Iveland	242899	25	11	44	0,5	22082
Kristiansand*	500218	35	54		1,1	9263
Kvinesdal	684407	223	89	40	1,3	7690
Lillesand	108884	49	40	82	3,7	2722
Lindesnes	857499	245	151	62	1,8	5679
Lyngdal	568805	241	127	53	2,2	4479
Risør	147151	20	15	75	1,0	9810
Sirdal	693659	222	69	31	1,0	10053
Tvedestrand	192850	50	45	90	2,3	4286
Valle*	525030	0	34		0,6	15442
Vegårshei	308487	30	13	43	0,4	23730
Vennesla	343825	34	20	59	0,6	17191
Åmli	1092362	178	97	54	0,9	11261
Åseral	504718	86	25	29	0,5	20189
Aust-Agder*	6220116	948	589	62	0,9	10560
Vest-Agder*	5235760	1506	784	52	1,5	6678
Agder*	11455876	2454	1373	56	1,2	8344

Arendal

Elg

Fellingstall

Det ble felt 35 elg i 2021, en økning fra 30 felte elg året før. Med en kvote på 42 dyr, tilsvarer dette et uttak på 83%. Det var 5440 daa bak hver elgfelling i 2021. Kalv og ungdyr utgjorde 71 % av de felte dyra, mens av felte dyr 1,5 år eller eldre var andelen hanndyr 67 %.

Jaktpress

Jaktinnsatsen i form av jegerdager har holdt et nokså likt nivå de siste 10-15 årene, med noen svingninger. I 2021 utgjorde jaktpresset 530 jegerdagsverk. Indeksene sett- og felt elg per jegerdag viser en svakt økende tendens de siste 7-8 årene. Sistnevnte indeks har hatt relativt store årlige variasjoner. Sett i sammenheng med lave fellingstall, indikerer dette svakt økende elgtetthet de siste årene. Det ble sett 0,56 elg per jegerdag og felt 0,07 elg per jegerdag i 2021. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 27 %, 7 % og 13 %, en nokså vanlig fordeling i Arendal kommune.

Bestandsutvikling

Antall sett per dag har hatt en økende trend siden 2014. I 2021 ble det sett 0,56 elg per jegerdag. Observerte kjønnsforhold med 2,0 ku per okse i 2021, var også en liten økning fra året før, og vi må tilbake til 2005 for å finne en like lav okseandel.

Bestandskondisjon

Observerte kalve- og tvillingrate i 2021 var på hhv. 0,49 og 1,13. Slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 43 og 113 kg. Dette er noe opp fra året før, men tallmaterialet er for lavt, og sprikende til å se noen entydig trend utover at både kalverater og slaktevekter ligger på et lavere nivå nå enn det meste av tidsperioden vi har tall fra. Bestandskondisjonen betegnes som lav.

Elg og tømmer

Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har økt betraktelig fra 2014 da det økte til 1080 m³ per felte elg fra å ha ligget på langt under 500 m³ de fleste år fram til 2012. Økningen i tømmeravvirkning per felte elg observert fra om lag 2006 fram til 2009 var hovedsakelig pga en nedgang i antall felte elg, men fra 2014 er det tømmeravvirkningen som har nesten femdoblet seg enkelte år. I 2018 ble det avvirket 49556 m³, mot gjennomsnittet for 1994-2013 som var 14962 m³. Avvirkningen i 2020 var samlet for gran og furu på 33901 m³, med for første gang siden 1994 et (så vidt) større uttak av furu enn gran. Denne økningen i avvirkning er svært positivt for fremtidig produksjon av elgbeite.

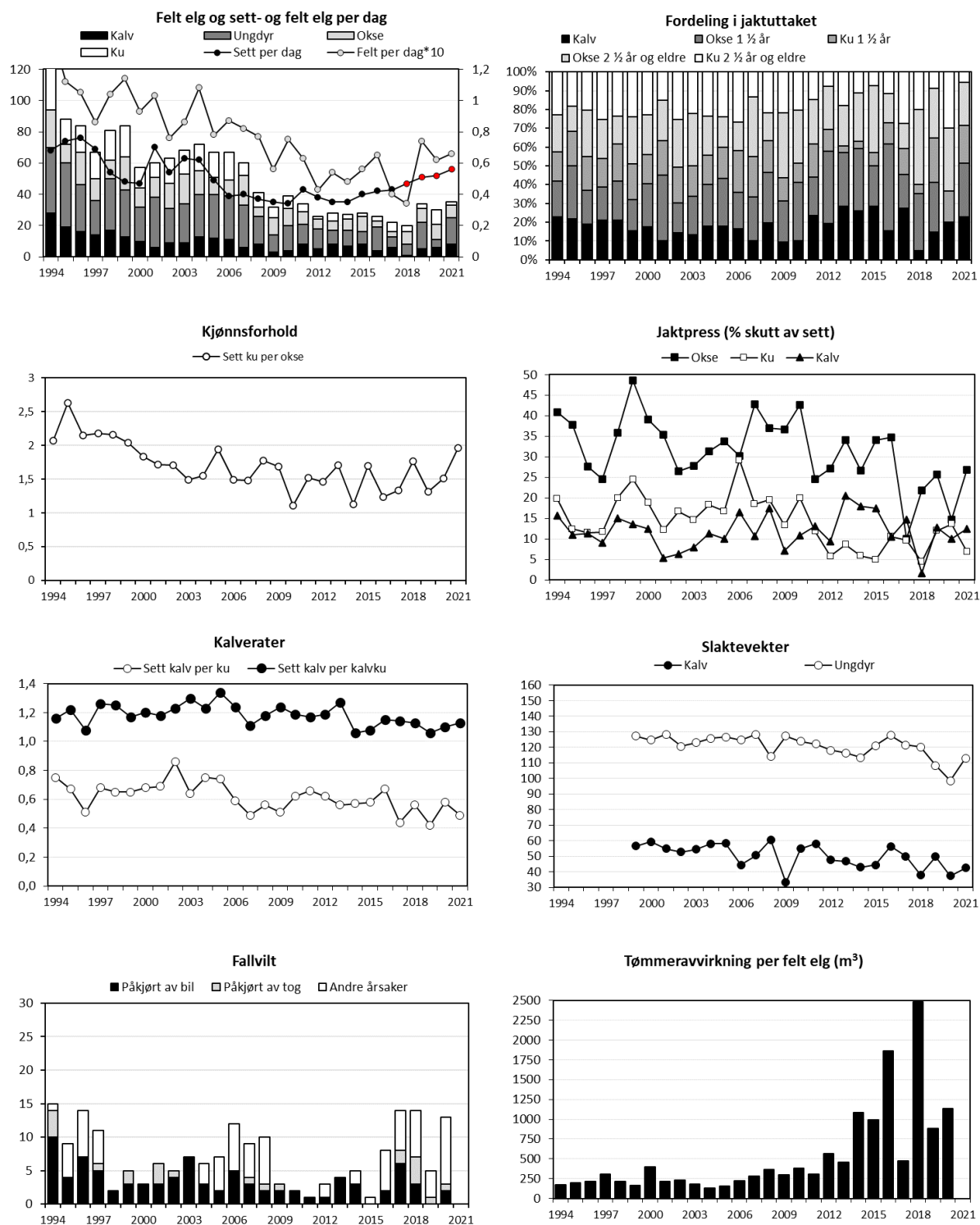
Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 11 trafikkdrepte elg, hvorav 6 langs jernbanen. Dette tilsvarer 13 % av jaktuttaket i samme periode. I tillegg er det rapportert 21 elg omkommet av andre årsaker i samme periode.

Anbefaling elg

Beitegrunnlaget i Arendal er høyt, men beitetrykket betegnes som et moderat overbeite³, der ROS-artene er betydelig overbeita. Uttaket av elg de senere årene vurderes til å være under årlig tilvekst og elgbestanden er trolig i svak vekst. Det virker urealistisk å forvente en forbedring av elgens bestandskondisjon, dersom denne elgtettheten opprettholdes. Vi anbefaler derfor å redusere bestanden. På sikt vil dette legge forholdene bedre til rette for en mer produktiv elgbestand. Kortsiktig fremtidig uttak bør økes. Et uttak på minimum 45 elg anbefales for 2022.

³ Meland, M., Rolandsen, S., Engh A., Sulheim, L.A., Haugen M.B., Åsan, E. og Opsahl, O.M.E. 2021. Elgbeitetaksering Agder 2021. Faun rapport R15-2021. Faun Naturforvaltning.

Figur Arendal, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og twillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevechter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 14 hjort i Arendal i 2021 av en kvote på 20 dyr, tilsvarende 70 % felling. Bak hver felt hjort var det i overkant av 11250 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 50 % av de felte dyra i 2021, mens av dyr 1,5 år eller eldre utgjorde hanndyr 77 % av uttaket.

Bestandsutvikling

Indeksen sett hjort per jegerdag har vært stabil siste tre år. I 2021 ble det sett 0,24 hjort per jegerdag, likt som året før. Datamaterialet for hjort i Arendal er foreløpig svært begrenset, men sett i sammenheng med nabokommuner må man anta at hjortebestanden er i vekst også her.

Kjønnsforhold

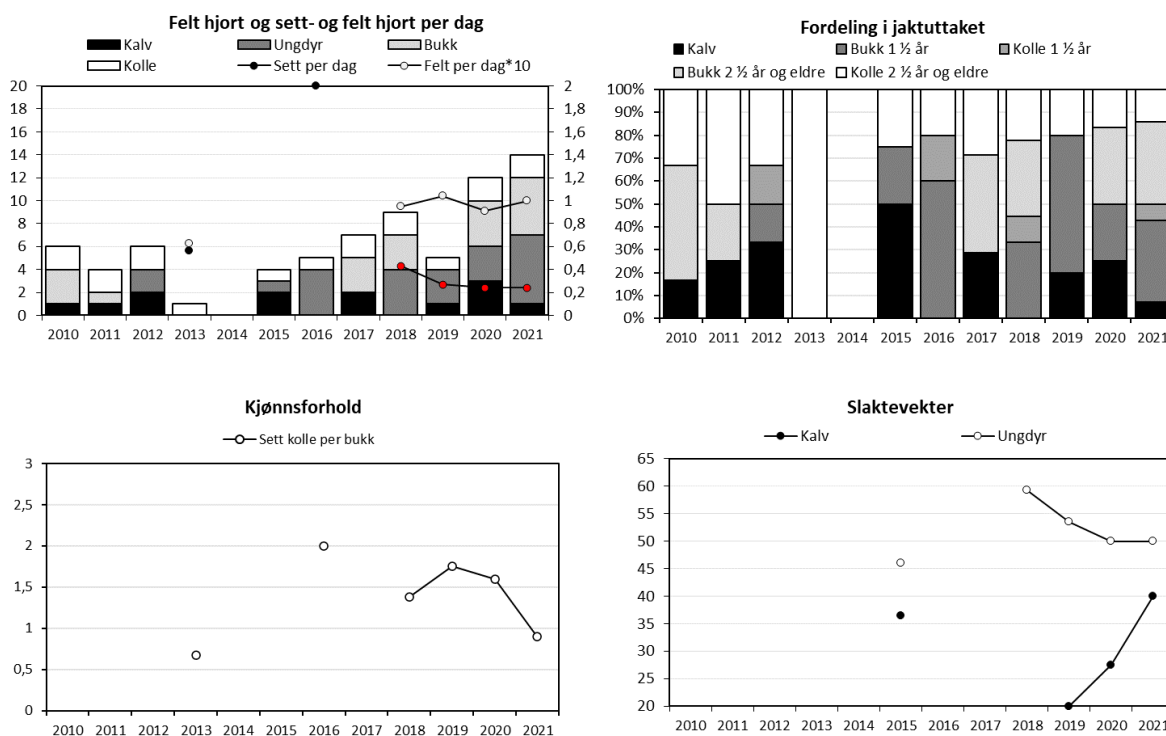
I 2021 ble det observert 0,9 kolle per bukk, mot 1,6 kolle per bukk året før. Indeksen baserer seg på lite data og en bør være forsiktig med å dra for bastante slutninger ut fra dem. Observasjonene fra jakt antyder likevel en relativt jevn kjønnsstruktur i bestanden.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på hhv. 40 (n=1) og 50 kg (n=6). Foreløpig registreres det få slaktevekter på hjort, så det er begrenset hvor tydelige trender man skal lese ut av dem.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning. Vi anbefaler en høyere avskyting og flere hodyr i uttaket enn i dag, dersom målet er å begrense bestandsveksten.

Figur Arendal, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Birkenes

Elg

Fellingstall

Det ble felt 85 elg i 2021, som er en nedgang fra 90 felte elg året før. Med en kvote på 133 dyr, tilsvarer dette et uttak på 64 % av tildelte dyr. Det lå i overkant av 7800 daa bak hver elgfelling i 2020. Kalv og ungdyr utgjorde 60 % av de felte dyra, mens andelen hanndyr av dyr 1,5 år eller eldre utgjorde 53 % av uttaket.

Jaktpress

Jaktinnsatsen gikk noe ned fra 2344 jegerdagsverk i 2020 til 2291 jegerdagsverk i 2021. I siste femårsperiode er det i gjennomsnitt jakta 2375 jegerdagsverk per år. Jaktpresset målt fra «skutt av sett» indeksene viser en økning for ku fra fjoråret, nærmere nivået fra 2017-2019. For okse gikk jaktpresset litt ned og for kalv var det tilnærmet likt som 2020. I 2021 ble det registrert et jaktpress på okse, ku og kalv på hhv. 19 %, 9 % og 13 %.

Bestandsutvikling

Både sett- og felt elg indeksene viser en stabil trend i siste femårsperiode. I 2021 ble det sett 0,34 elg per jegerdag. Kommunen har gitt tilbakemelding om at sett elg er ført etter ny instruks fra 2019. Økende bestandsindekser kombinert med noe lave fellingstall de siste årene indikerer en fortsatt svak bestandsvekst, selv om bestandsveksten trolig har vært noe lavere enn tidligere antatt. Observerte kjønnsforhold er 1,8 ku per okse i 2021. Okseandelen synes å ha vært svakt synkende de siste 3 årene.

Bestandskondisjon

Observerte kalve- og tvillingrate i 2021 var på hhv. 0,52 og 1,03, en liten nedgang fra året før. Slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 44 og 113 kg. Kun i 2019 er det registrert lavere gjennomsnittsvekter (42 kg) for kalv i Birkenes.

Elg og tømmer

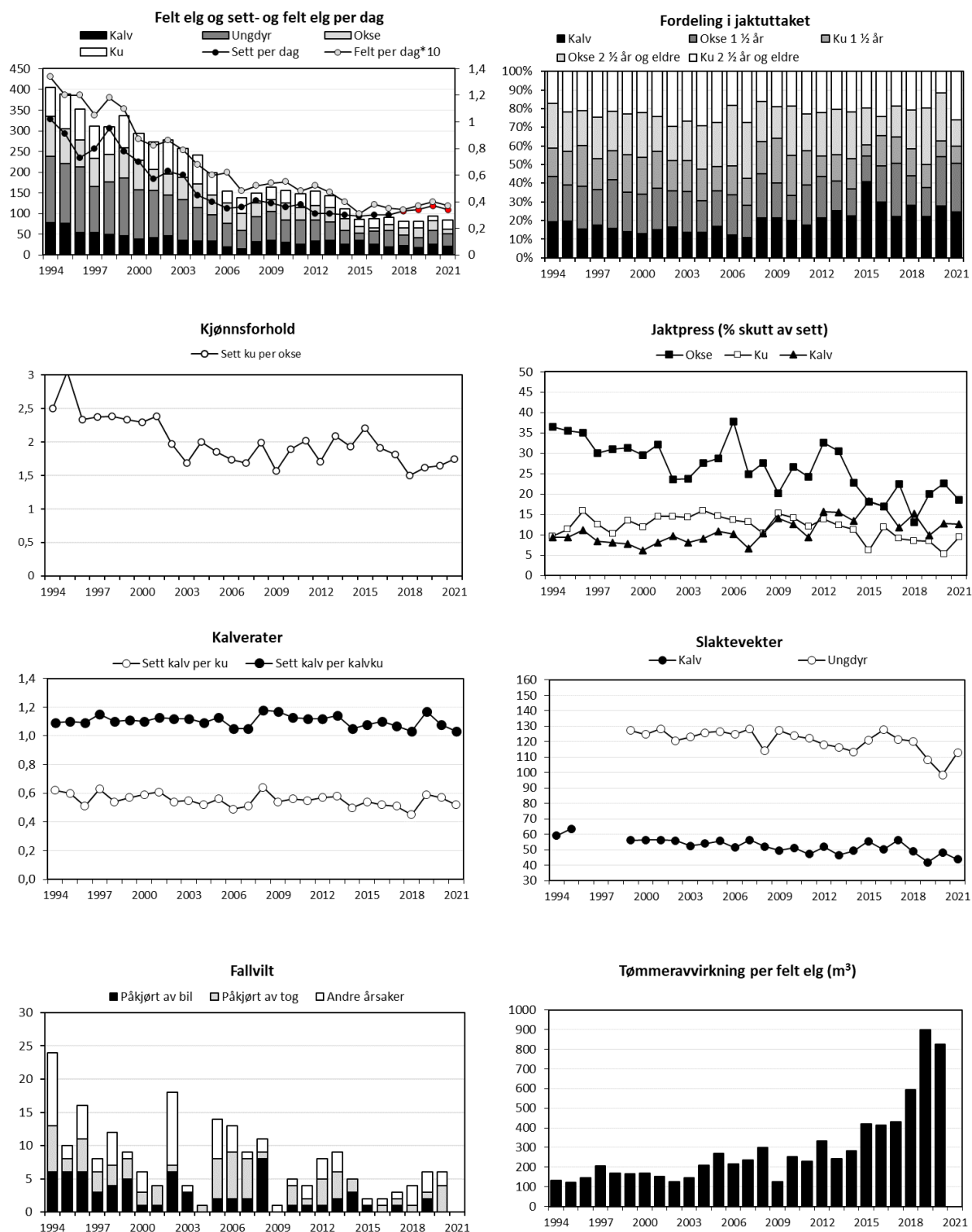
Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har økt siden 2015, men har en liten nedgang til 825 m³ per felte elg i 2020 mot 900 m³ i 2019. Fra 2015 til 2018 var dette hovedsakelig pga en nedgang i antall felte elg, men fra 2019 er det tømmeravvirkningen som har nesten doblet seg. I 2020 ble det avvirket 77622 m³, mot gjennomsnittet for 2013-2018 som var 35495 m³. Denne økningen i avvirkning er svært positivt for fremtidig produksjon av elgbeite.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 8 trafikkdrepte elg, hvorav 6 langs jernbanen. Dette tilsvarer 3,1 % av jaktuttaket i samme periode. I tillegg er det rapportert 8 elg omkommet av andre årsaker i samme periode. Konfliktnivået mot trafikk er noe lavere sammenlignet med snittet for fylket.

Anbefaling elg

Bestandskondisjonen i Birkenes har hatt en synlig nedgang de siste 4-5 årene etter en lengre periode med stabil trend. I 2021 ble det registrert et moderat overbeite. Med målsettinger om å bedre bestandskondisjonen, samt minske beitetrykket anbefales å minske elgtettheten noe på kort sikt for deretter å stabilisere. For å oppnå dette anbefales et jaktuttak på minst 120 elg i 2021 med et balansert uttak på alder og kjønn.

Figur Birkenes, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 86 hjort i Birkenes i 2021 av en kvote på 135 dyr, tilsvarende 64 % felling. Bak hver felt hjort var det 7560 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 66 % av de felte dyra i 2021, mens andelen hanndyr av dyr 1,5 år eller eldre utgjorde 40 % av uttaket.

Bestandsutvikling

Indeksen sett hjort per jegerdag har hatt en økende trend siden 2012. I 2021 ble det sett 0,27 hjort per jegerdag, en nedgang fra 0,35 per dag i 2020. Gjennomsnittet for de siste 5 årene var 0,26 hjort per dag. Felt per jegerdag følger tilnærmet samme utvikling, og sammen med økt felling indikerer dataene bestandsvekst over tid.

Kjønnsforhold

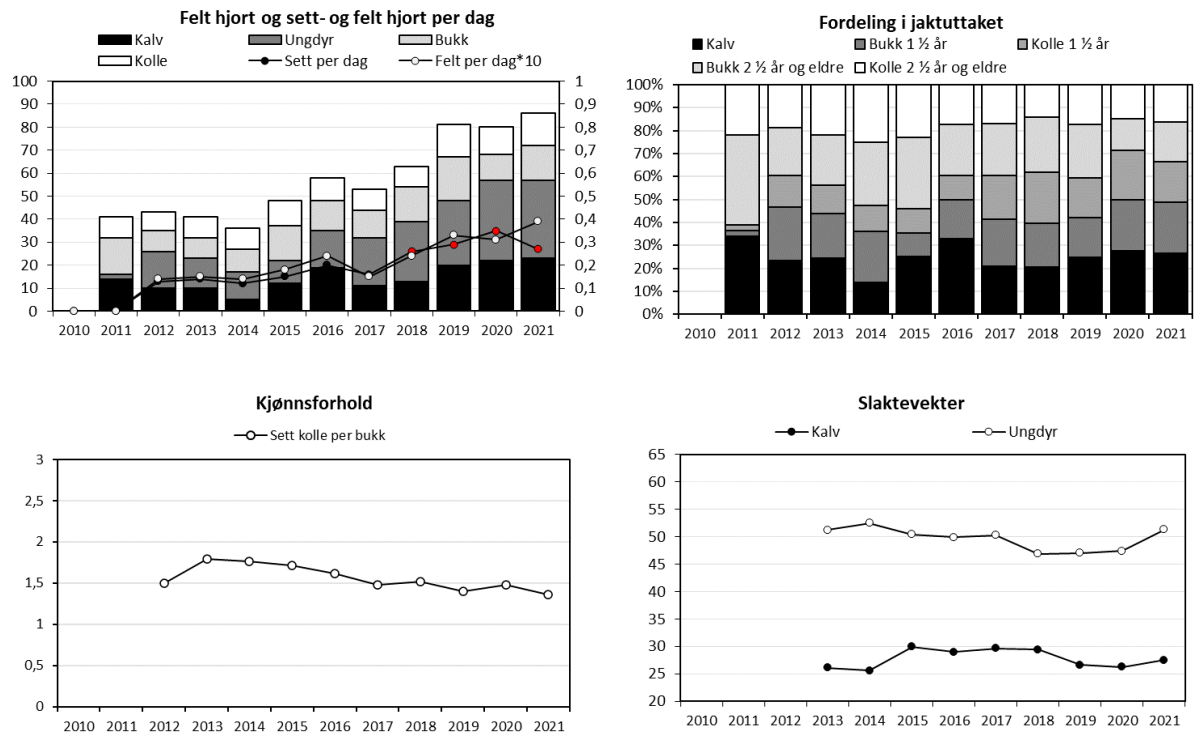
I 2021 ble det observert 1,4 kolle per bukk, mot 1,5 kolle per bukk året før. Indeksen indikerer en svakt økende bukkeandel etter 2013, da det som laveste bukkeandel i måleserien ble observert 1,8 kolle per bukk.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på hhv. 28 (n=18) og 51 (n=13) kg og kan karakteriseres som middels. Gjennomsnittsvekta for kalv i 2021 er et par kg høyere enn de siste to årene, og helt på snittet for 2013-2020. For ungdyr er snittvekta for 2021 den høyeste siden 2014, én kg over snittet for perioden 2013-2020.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning i Birkenes. Uten å foreslå noen eksakte rammer for hvordan hjorten bør forvaltes, så anbefales det å snarlig ta noen bevisste valg om hvor mye hjort man vurderer å ha «plass til». På generelt grunnlag anbefales en høyere avskytning enn i dag. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket økes.

Figur Birkenes, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Bygland

Elg

Fellingstall

Det ble felt 88 av 130 tildelte dyr, og dette tilsvarer et uttak på 68 %. Det lå i overkant av 7400 daa bak hver elgfelling. Kalv og ungdyr utgjorde 68 % av de felte dyra, mens andelen hanndyr utgjorde 67% av uttaket av dyr 1,5 år eller eldre.

Jaktpress

Jaktinnsatsen gikk noe ned fra 1497 jegerdagsverk i 2020 til 1460 jegerdagsverk i 2021. I siste treårsperiode er det i gjennomsnitt lagt ned 1473 jegerdagsverk per år. I 2021 ble det registrert et jaktpress (skutt av sett) på okse, ku og kalv på hhv. 32 %, 9 % og 9 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,46 elg per jegerdag. Observerte kjønnsforhold med 1,7 ku per okse. Indeksen «felt elg per dag» følger i hovedsak samme utvikling som observasjonsindeksen. Begge indeksene viser jevn økning de siste årene, og antyder en bestand i vekst.

Bestandskondisjon

Observerte kalv- og tvillingrate i 2021 var på hhv. 0,61 og 1,03. Indeksene har vært nokså stabile de siste fem årene, men kalveraten ligger nå på et jevnt høyere nivå enn tidligere. Slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 51 og 111 kg.

Elg og tømmer

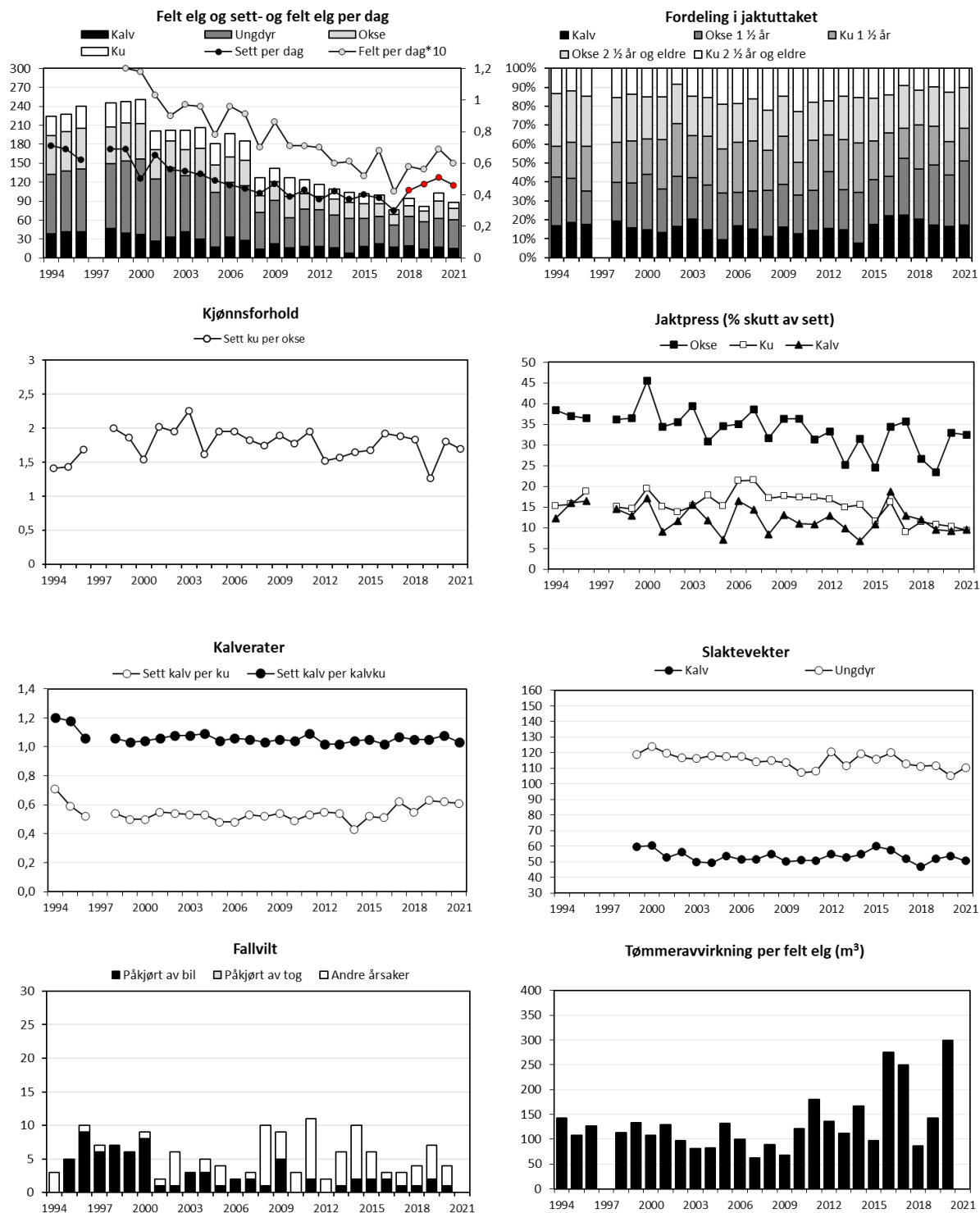
Årlig tømmeravvirkning har variert stort i Bygland i de siste 20 årene. Avvirkningen per felte elg har siden 2011 hatt en betydelig økning enkeltår siden 2011. Dette skyldes hovedsakelig lavere fellingstall, da vi ser at avvirkningen i 2020 var på totalt 30885 m³ i Bygland, lavere enn f.eks i 1999 da avvirkningen var 33022 m³ men det ble avvirket 133 m³ per felte elg, mot tett på 300 m³ per felte elg i 2020. Avvirkningen i 2020 er for øvrig en enorm økning, da gjennomsnittet de foregående 5 og 10 årene er hhv 15000 og 16000 m³. Økningen i avvirkning er svært positivt for fremtidig produksjon av elgbeite.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 4 trafikkdrepte elg. Dette tilsvarer 1,4 % av jaktuttaket i samme periode. I tillegg er det rapportert 11 elg omkommet av andre årsaker i samme periode. Konfliktnivået mot trafikk er på et lavt nivå i Agder sammenheng.

Anbefaling elg

Noe lave jaktuttak kombinert med høyere kalveproduksjon de siste årene har resultert i bestandsvekst. For å bedre bestandskondisjonen på sikt anbefales en svak bestandsreduksjon. I 2021 ble det registrert et moderat overbeite. Med målsettinger om å bedre bestandskondisjonen samt minske beitetrykket anbefales å redusere elgtettheten noe på kort sikt for deretter å stabiliseres. For å oppnå dette opprettholdes anbefalingen fra 2021 om et uttak på minst 130 elg i 2022.

Figur Bygland, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nederste venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nederste høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 22 hjort i Bygland i 2021 av en kvote på 63 dyr, tilsvarende en fellingsprosent på 35 %. Bak hver felte hjort var det i overkant av 28700 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 41 % av de felte dyra i 2021, mens andelen hanndyr av dyr 1,5 år eller eldre utgjorde 72 % av uttaket.

Bestandsutvikling

Indeksen sett hjort per jegerdag har vært nokså stabil siden 2017. I 2021 ble det sett 0,09 hjort per jegerdag, en svak økning fra 0,08 per dag i 2020. Gjennomsnittet for de siste 5 årene er 0,12.

Kjønnsforhold

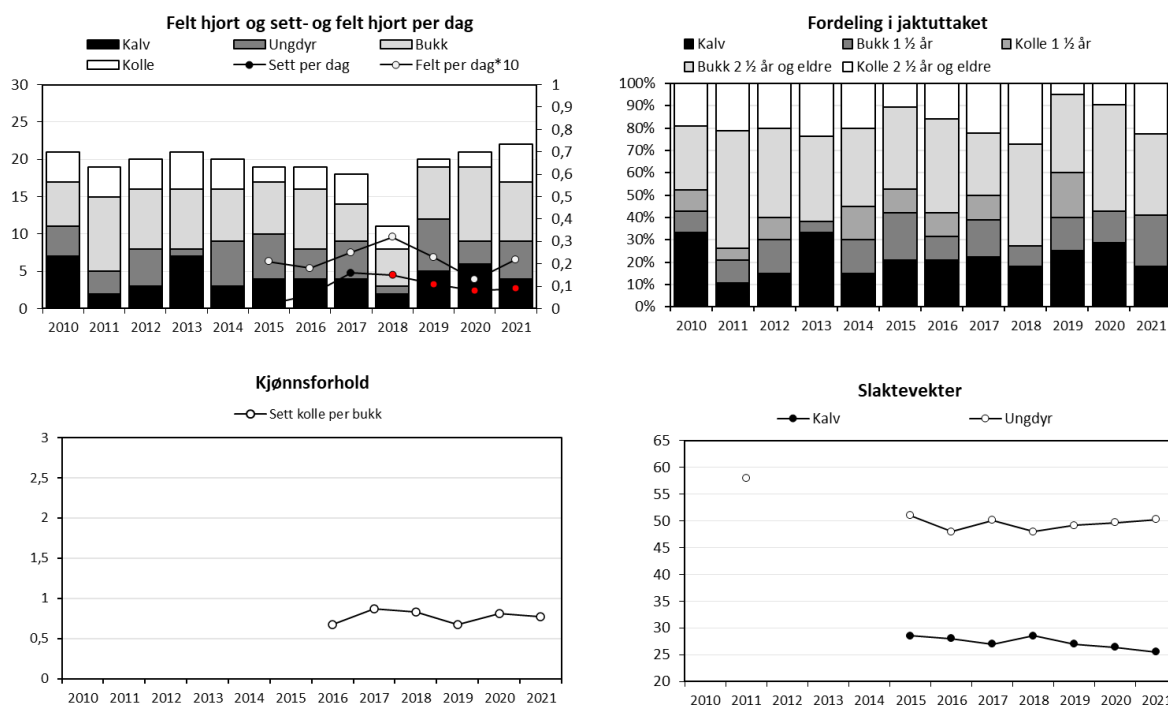
I 2021 ble det observert 0,8 kolle per bukk. Indeksen viser svært små endringer. Det ble totalt observert 73 hjort i løpet av jakta, en økning fra 58 dyr året før (utmarksjakt).

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på hhv. 26 (n=3) og 50 (n=4) kg og kan karakteriseres som middels. Foreløpig registreres det få slaktevekter på hjort, så det er begrenset hvor tydelige trender man skal lese.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning i Agder, så også i Bygland. På generelt grunnlag anbefales en høyere avskytningsgrad enn i dag. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket økes.

Figur Bygland, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Bykle

Elg

Fellingstall

I Bykle ble det 2021 felt 37 elg av en kvote på 52 dyr, et uttak på 71 %. Det lå i overkant av 8850 daa bak hver elgfelling i 2020. Kalv og ungdyr utgjorde 49 % av de felte dyra, mens andelen hanndyr var 63% av felte dyr 1,5 år eller eldre.

Jaktpress

Jaktinnsatsen målt i antall jegerdager har vært nokså stabil de siste ti årene, og antall jegerdager i 2021 er 529 - det samme som gjennomsnittet for perioden. Jaktpresset målt fra «skutt av sett» indeksene viser en kraftig nedgang de siste 5 år sammenlignet med hele tidsperioden vi har data fra. Dette gjelder spesielt okse, men i stor grad også ku. I 2021 ble det registrert et jaktpress på okse, ku og kalv på hhv. 17 %, 7 % og 10 %. Det lave jaktpresset kan nok dels skyldes overgang til «ny» sett-elg metodikk, men også en mer selektiv jakt.

Bestandsutvikling

Det ble sett 0,72 elg per jegerdag i 2021. Etter en markert økning fra 2018 til 2019 i sett per jegerdag er tallene igjen lavere, men fortsetter en økende trend som begynte i 2016. Felt per dag har i større grad holdt seg stabil i samme periode. Samlet sett indikerer dataene relativt stabil utvikling de siste årene. I 2021 ble det observert 1,5 ku per okse, mot 1,2 ku per okse året før.

Bestandskondisjon

Observert kalve- og tvillingrate i 2021 var på hhv. 0,65 og 1,05, en økning fra året før. Slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 61 og 120 kg. Dette er noe lavere enn årene før. Slaktevektene ligger godt over snittet for hele Agder.

Elg og tømmer

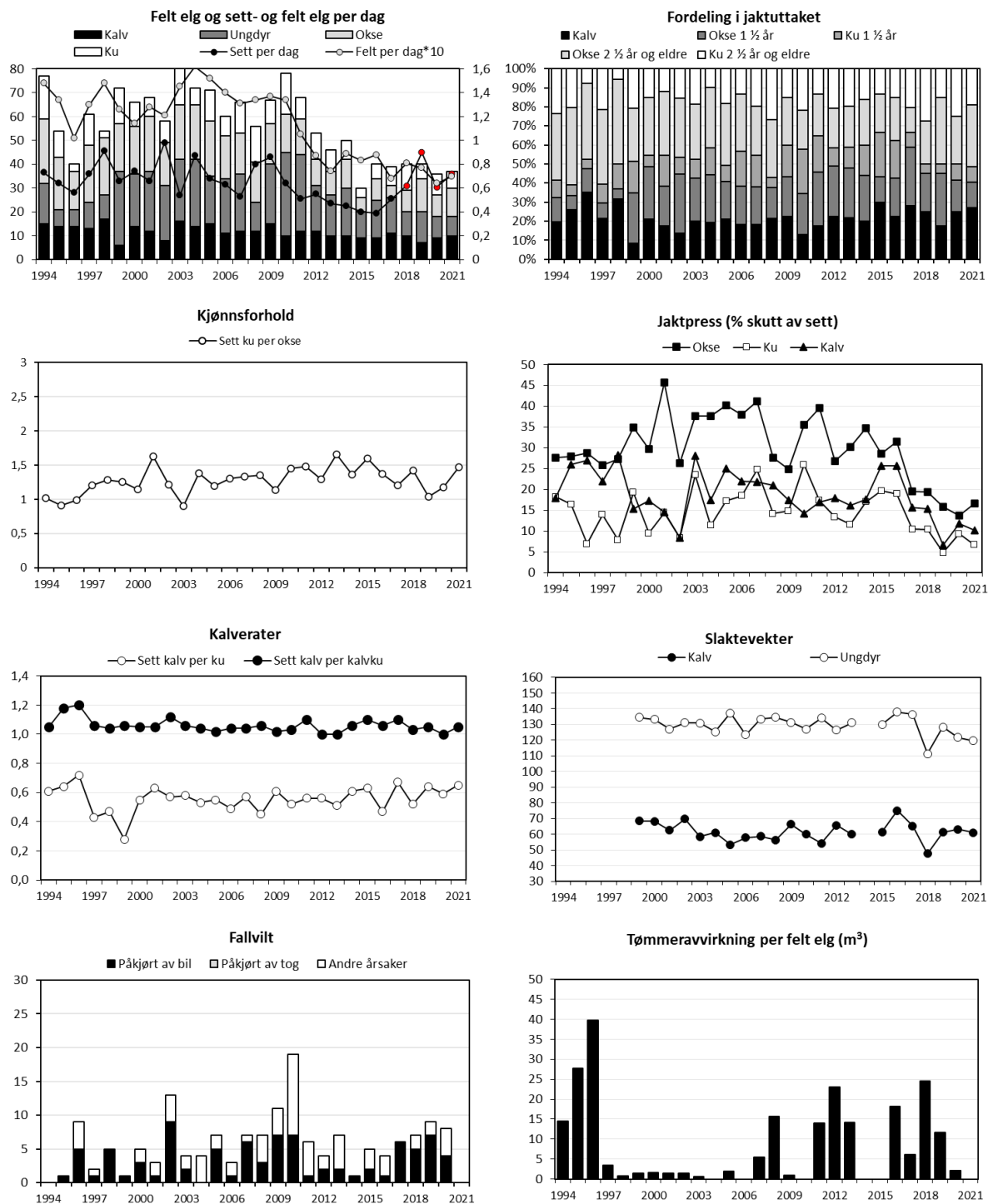
Bykle har en svært lav andel av produktiv skog, og årlig avvirkning mot antall felte elg er ingen god indikasjon for fremtidig produksjon av elgbeite i Bykle. Tømmeravvirkningen i Bykle var de siste fem årene i snitt på rett under 498 m³ totalt, i 2020 var den på 74 m³.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 16 trafikkdrepte elg. Dette tilsvarer 14 % av jaktuttaket i samme periode. I tillegg er det rapportert 8 elg omkommet av andre årsaker i samme periode. Konfliktnivået mot trafikk vurderes som høyt.

Anbefaling elg

For å unngå varig nedgang i bestandskondisjon, samt redusere konfliktnivået mot trafikk, tilrådes en svak bestandsreduksjon. For å oppnå dette anbefales det et uttak på minimum 50 elg i 2022, med et balansert uttak på alder og kjønn.

Figur Bykle, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 16 hjort i Bykle i 2021 av en kvote på 81 dyr, tilsvarende 20 % felling. Bak hver felt hjort var det nesten 20750 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 44 % av de felte dyra i 2021, mens andelen hanndyr av dyr 1,5 år eller eldre utgjorde 38 % av uttaket.

Bestandsutvikling

Det ble sett 0,41 hjort per jegerdag i 2021, mot 0,29 i 2020. Både sett per dag og felt per dag indeksene viser en nedadgående trend etter 2016 og fram til 2020 men et lite datagrunnlag gjør tallene usikre. Oppgang i fellingstall fra og med 2018 tyder på økende hjortemengde. Felt per jegerdag følger tilnærmet samme utvikling, og sammen med økt felling indikerer dataene bestandsvekst.

Kjønnsforhold

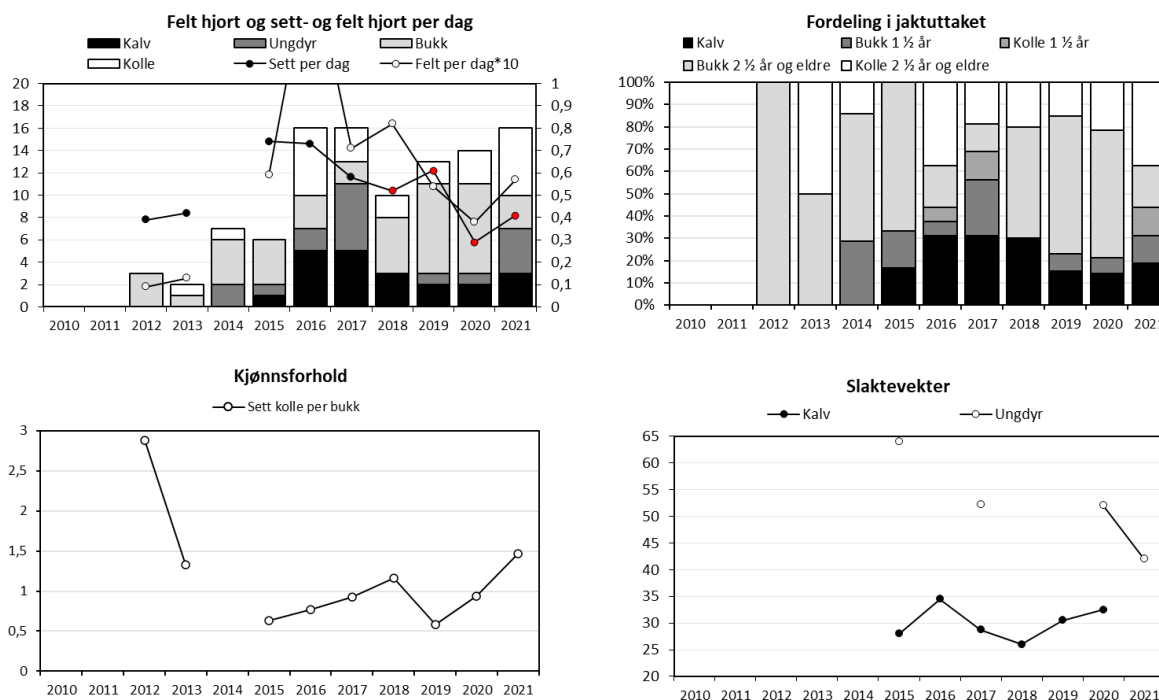
I 2021 ble det observert 1,5 kolle per bukk, mot 0,9 kolle per bukk året før. Det er foreløpig litt snaut med data til å tolke indeksen for mye.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter ungdyr var på 42 kg (n=2) i 2021. Det var ikke registrert vekt for felte kalver. Dette er for lite data til å si noe om trender, men vektene er lave.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning i Agder, så også i Bykle. På generelt grunnlag anbefales en høyere avskytning enn i dag. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket holdes høyt, slik tilfellet var i 2021.

Figur Bykle, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Evje og Hornnes

Elg

Fellingstall

Det ble felt 90 elg i Evje og Hornnes i 2021, fordelt på 14 kalver, 34 ungdyr, 25 voksne okser og 17 voksne kyr. Med en tildelt kvote på 114 dyr utgjorde dette 79 % felling. Bak hver felt elg lå det i underkant av 5900 dekar.

Jaktpress

Det ble lagt ned 1638 jegerdagsverk i 2021, en god økning etter 5 år med «historisk» lav innsats. Prosent skutt av sett var 20 % for okser, 7 % for ku og 6 % på kalv i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,59 elg per jegerdag. Det har vært en økende positiv trend de siste 4 årene som antyder bestandsvekst. I 2021 ble det sett 1,9 ku per okse. Unntatt uvanlig høye 2,4 ku per okse i 2020, har ku/okse-forholdet variert mellom 1,7 og 2,0.

Bestandskondisjon

Kalv- og tvillingrate var på henholdsvis 0,53 og 1,09 i 2021. Slaktevektene i 2021 var i snitt 48 kg for kalv og 112 kg for ungdyr.

Elg og tømmer

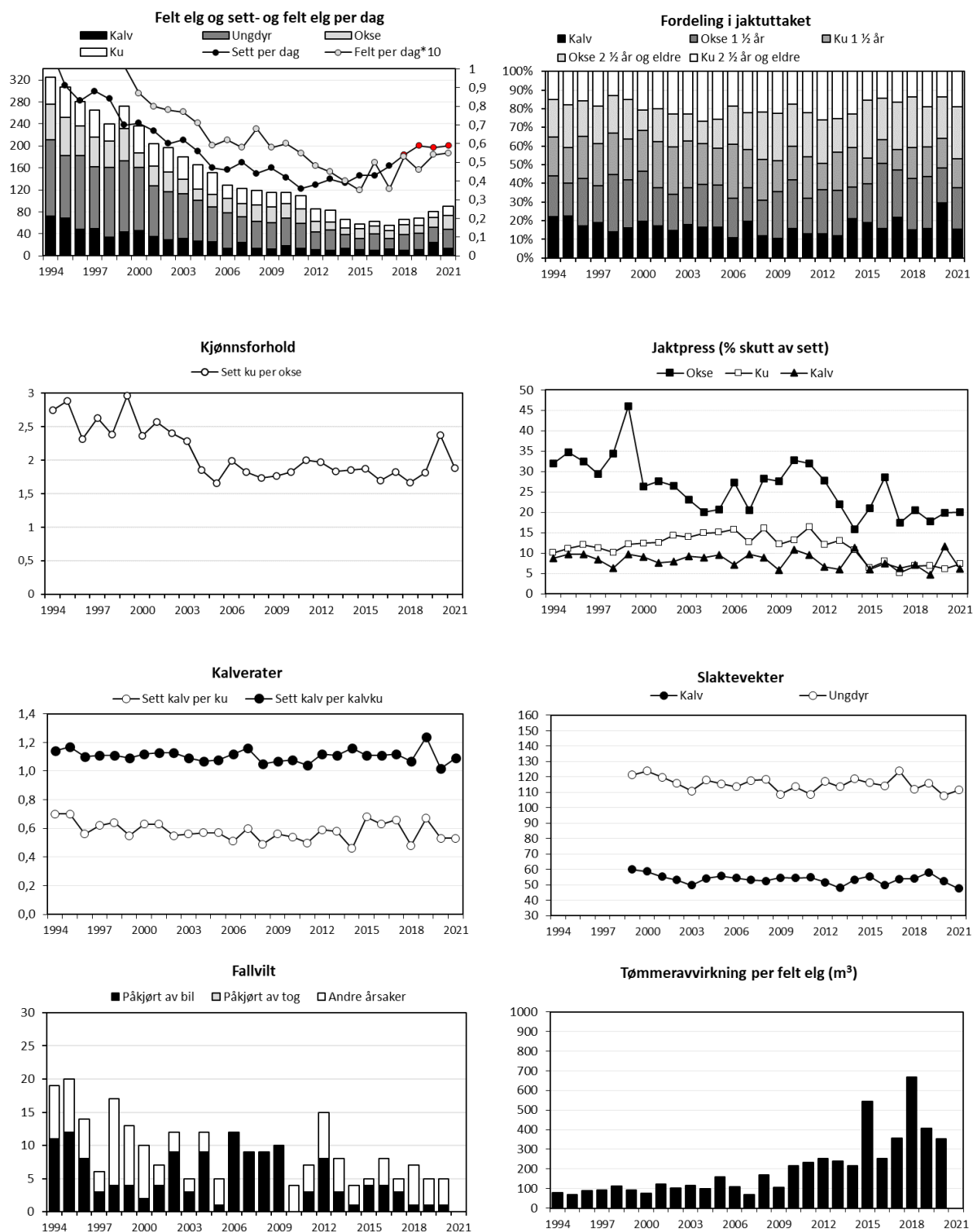
I perioden 2015-2020 er det i snitt avvirket i underkant av 28 000 m³ tømmer per år. I tillegg til at fellingstallene har gått jevnt ned siden 90-tallet gir det en god økning i mengde tømmeravvirkning per felt elg. Hogstaktiviteten den siste tiden gir økt beitetilbud og fremtidig fôrproduksjon for elg.

Elg og trafikk

Det er et lavt konfliktnivå mellom elg og trafikk i Evje og Hornnes kommune. I perioden 2018-2020 er det registrert 1 elg påkjørt av bil per år. I samme periode ble det registrert i snitt 5 elg per år som døde av andre årsaker enn jakt eller påkjørsel.

Anbefaling elg

Elgbestanden ser ut til å ha vært svakt økende siden 2011. Elgbeitetaksten i 2021 dokumenterte et moderat overbeite der tilgjengeligheten av ROS-arter var svært begrenset. Dette tilsier at tettheten av elg nok bør reduseres til et lavere nivå for å oppnå en mer bærekraftig mattilgang for elgen. Kortsiktig fremtidig uttak bør dermed økes, og vi foreslår et minimumsuttak på 120 elg i 2022.

Figur Evje og Hornnes, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 70 hjort i Evje og Hornnes i 2021, tilsvarende 73 % av tildelt kvote på 94 dyr. Jaktutbyttet var på 20 kalver, 17 ungdyr og 33 eldre dyr, fordelt på 19 bukk og 14 koller. Bak hver felt hjort lå det omtrent 7570 daa tellende areal. Fellingstallene har gått kraftig opp og jakta 2021 ga ny fellingsrekord.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,44 hjort per jegerdag. Økende avskytning og økning i sett hjort indeks tyder på at bestanden er i vekst.

Kjønnsforhold

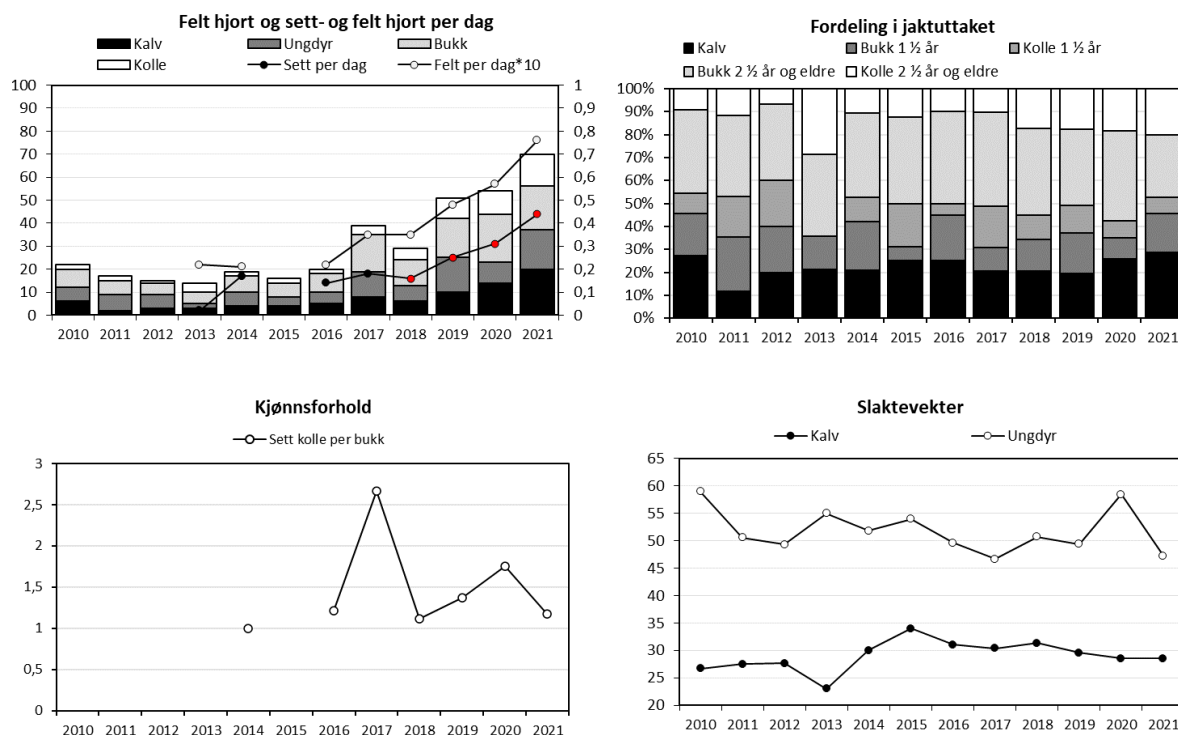
I 2021 ble det observert 1,2 kolle per bukk, mot 1,8 kolle per bukk året før. Denne indeksen har variert voldsomt, spesielt i 2017, men har senere holdt seg noe mer stabil.

Bestandskondisjon

I 2021 var gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr på henholdsvis 29 (n=20) og 47 kg (n=17). Det kan tolkes som at vektene for hjorten gradvis går noe ned, men årlig variasjon kan fortsatt forklare dette.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende, tross økende uttak og dermed virker bestanden å fortsatt være i vekst. Det anbefales å øke kvotene og årlig uttak for å hindre ukontrollert bestandsvekst. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan hodyruttaket med fordel økes.

Figur Evje og Hornnes, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Farsund

Elg

Fellingstall

Det ble felt 8 elg i Farsund i 2021, fordelt på 4 kalver, 1 ungdyr, 2 voksne okser og 1 voksen ku. Ut ifra 24 tildelte dyr ble 33 % av kvota felt. Bak hver felt elg lå det i overkant av 28 300 daa tellende areal.

Jaktpress

Det ble lagt ned 238 jegerdagsverk i 2021, en nedgang fra tidligere år hvor det aldri tidligere har blitt nedlagt lavere jaktinnsats. Prosent skutt av sett var 7 % for okser, 2 % for ku og 13 % på kalv i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,65 elg per jegerdagsverk. Det har vært en økende positiv trend i indeksen de siste 4 årene som antyder svak bestandsvekst. I 2021 ble det sett 3,5 ku per okse, en økning fra 2,5 i 2020. Et begrenset datamateriale kan imidlertid gi store årlige variasjoner og noe usikre tall. Jaktuttaket har holdt seg relativt stabilt over tid, med unntak av lavt uttak i 2019.

Bestandskondisjon

Kalv- og tvillingrate var på henholdsvis 0,34 og 1,37 i 2021. Lavt datagrunnlag gir større rom for feilkilder. Kalveproduksjonen har vært svært lav de siste 4 årene, sett bort i fra tvillingraten i 2021. Snitt for slaktevekter de siste 5 årene er for kalv 47 kg og 114 kg for ungdyr.

Elg og tømmer

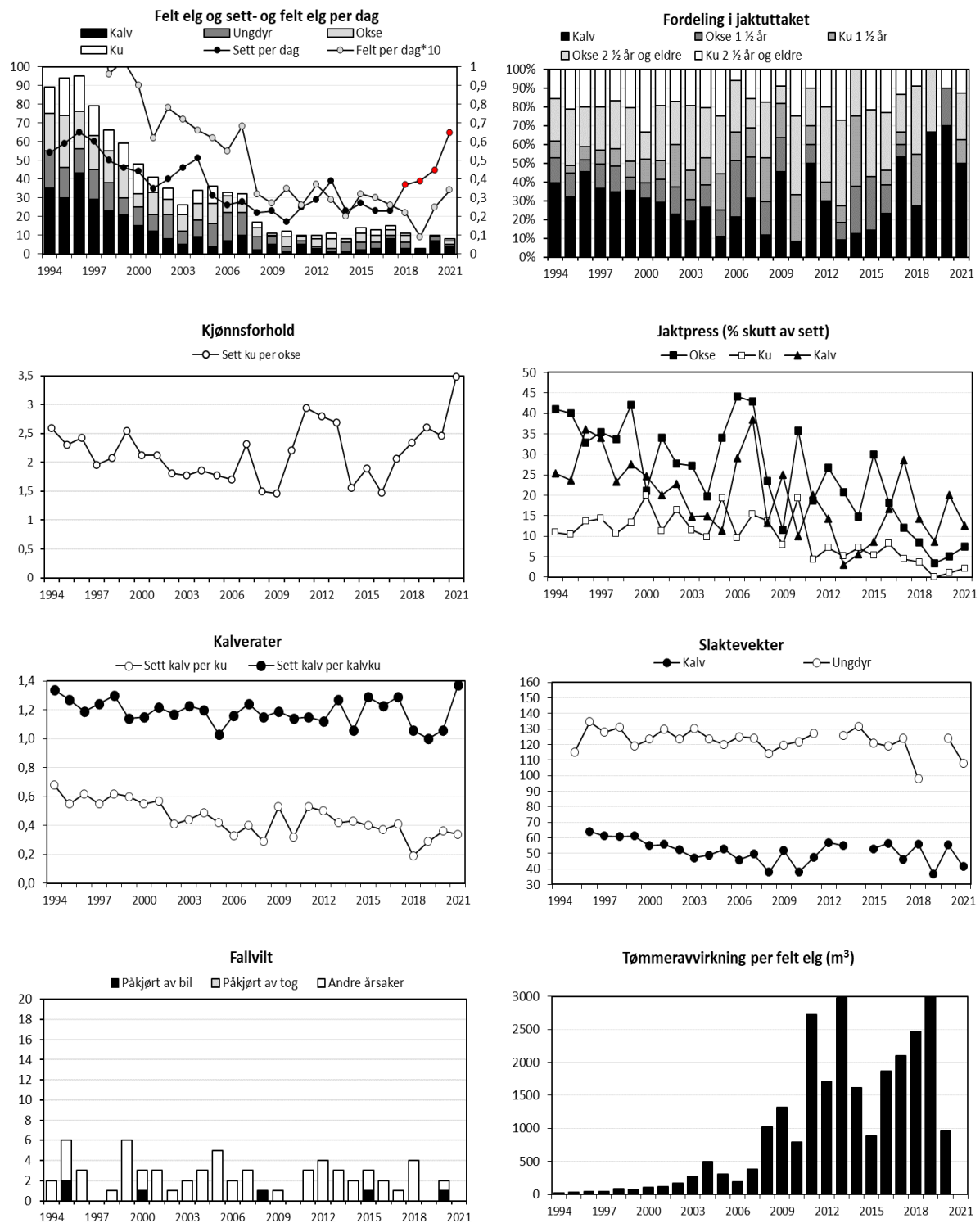
I perioden 2018-2020 er det i snitt avvirket i overkant av 21 300 m³ tømmer per år. De siste årene er det registrert positiv økning for mengde tømmeravvirkning per felt elg. Hogstaktiviteten den siste tiden gir økt beitetilbud og fremtidig fôrproduksjon for elg.

Elg og trafikk

Det er lavt konfliktnivå mellom elg og trafikk. I perioden 2018-2020 er det registrert 1 elg påkjørt av bil. Historisk er fallvilt i Farsund knyttet til andre dødsårsaker enn trafikk.

Anbefaling elg

Tross lavt og relativt stabilt jaktuttak virker bestanden ikke å ha vokst seg vesentlig større. Med bakgrunn i bærekraftig beitetrykk fra beitetakst 2017 og 2021, er dagens elgbestand antatt å ha en bærekraftig størrelse. Det anbefales å stabilisere bestanden. Kjønnssforholdet virker å være skjevt fordelt og kan med fordel justeres med å dreie avskytingen mot flere hunndyr i forhold til hanndyr. Vi tror det er viktig å opprettholde et årlig uttak på minimum 10-15 elg for å unngå kortsiktig bestandsvekst, som vil medføre overbeite.

Figur Farsund, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 99 hjort i Farsund i 2021, tilsvarende 74 % av den tildelte kvoten på 134 dyr. Jaktutbyttet var på 39 kalver, 26 ungdyr og 34 eldre dyr, fordelt på 48 % hanndyr og 52 % hunndyr. Bak hver felt hjort lå det omtrent 2300 daa tellende areal. Fellingstallene har årlig steget fra 2010, og jakta 2021 ga ny fellingsrekord.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 1,56 hjort per jegerdag. Bestanden har en økende utvikling i tetthet, der sett hjort per dag viser en økning siste 4-års periode. Økende avskyting og fortsettende økning i sett hjort-indeksen tyder på at bestanden fortsatt er i vekst.

Kjønnsforhold

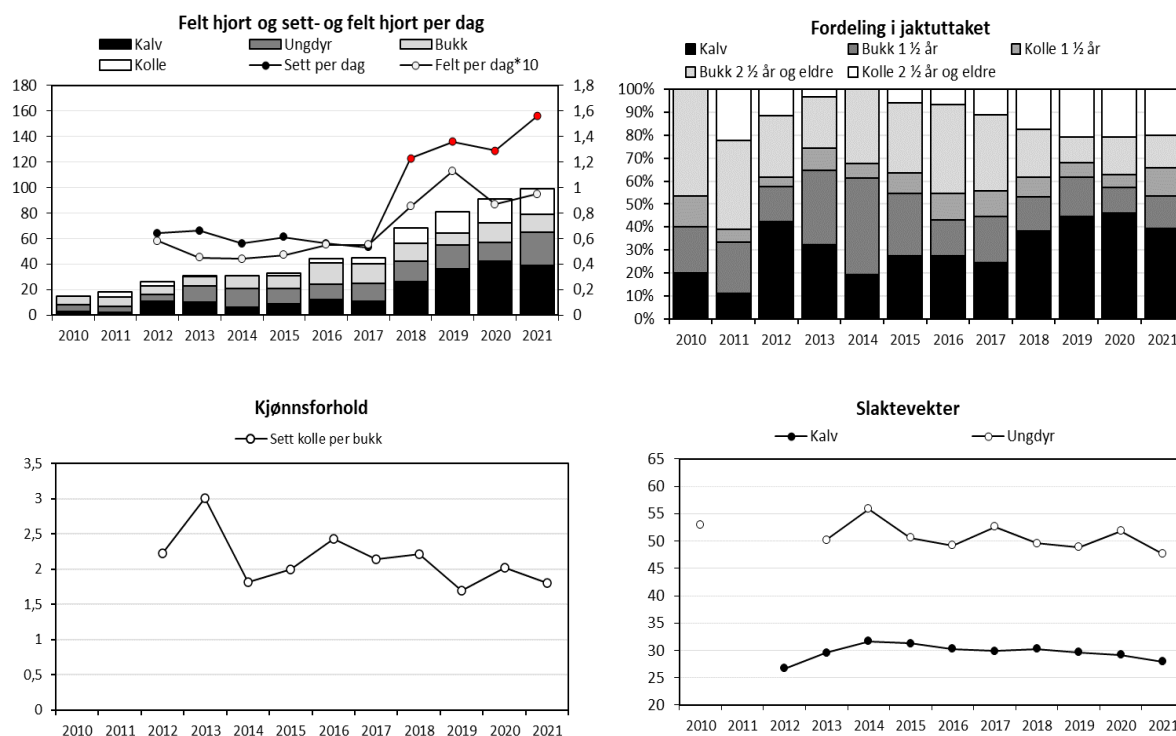
Kjønnsforholdet har vært nokså stabilt rundt 2 koller pr bukk de siste årene, med variasjon fra 1,7 til 2,4 fra 2014 til 2021. Det synes å være en økende andel bukker per kolle i bestanden.

Bestandskondisjon

I 2021 var gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr på henholdsvis 28 og 47 kg. Det kan tolkes som at vektene for hjorten gradvis minker.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende, tross økende jaktuttak og økende andel eldre hodyr i uttaket. Bestandstettheten synes fortsatt å øke. Det anbefales å øke kvotene og årlig uttak for å hindre ukontrollert bestandsvekst. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter i tiden fremover.

Figur Farsund, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Flekkefjord

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det skutt 22 elg i Flekkefjord, som ga felling på 28 % av tildelt kvote. Dette tilsvarer en nedgang fra 34 dyr i 2020. Hanndyr utgjorde 59 % og hunndyr 41 % av uttaket i 2021. Kalv og ungdyr utgjorde 55 %. Bak hver felt elg lå det 20 300 daa tellende areal. Det har vært en nedgang i uttak de siste årene hvor fellingstall har mer enn halvert seg fra 2018.

Jaktpress

Lavt antall observasjoner og jaktinnsats gir lavere presisjon på enkelte parametere fra jakta. Jaktinnsatsen i 2021 består i hovedsak av sett-elg data fra Gyland viltlag, og tallene må tolkes i lys av dette. Det ble lagt ned et jaktpress bestående av 420 jegerdager i 2021. Dette er omtrentlig det samme som i 2020. De to senere årene skiller seg ut med betydelig mindre innsats enn tidligere år hvor antall jaktfelt er omtrentlig halvert. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 44, 7 og 37 %.

Bestandsutvikling

Sett elg i 2021 var 0,26 per jegerdag, mot 0,29 i 2020. Sett elg pr jegerdag-indeksen viser en nedadgående trend med hensyn til bestandstetthet. Indeksen sett i sammenheng med lavere fellingstall og færre jaktlag som utøver jakt, er det sannsynlig at bestanden er i svak vekst for kommunen sett under ett. Observert antall ku per okse av i 2021 2,2 mot 1,7 i 2020.

Bestandskondisjon

Kalv- og tvillingraten var på henholdsvis 0,34 og 1,0 i 2021 mot 0,47 og 1,04 i 2020. Det ble altså ikke observert ku med 2 kalver sist jaktsesong. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr lå på henholdsvis 48 og 113 kg. Slaktevektene for ungdyr virker å holde seg relativt stabilt de siste 6 årene.

Elg og tømmer

I perioden 2018-2020 er det i snitt årlig avvirket snaut 12 400 m³ tømmer, en økning fra 4 500 m³ i snitt de tre foregående år. Tømmeravvirking per felt elg har også økt i perioden 2018-2020 mot tre tidligere år. Dette skyldes både økt hogst aktivitet, men også betydelig reduserte fellingstall.

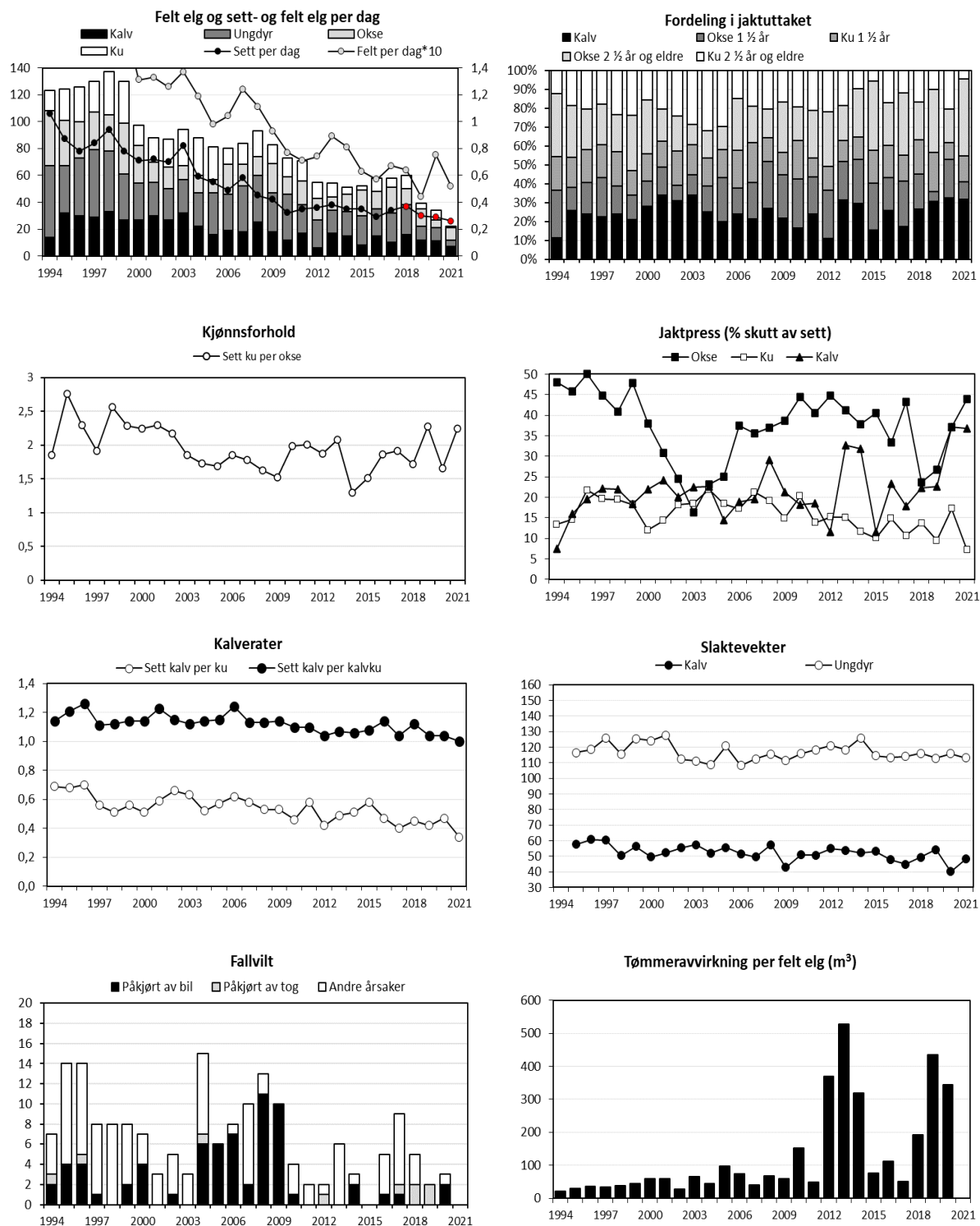
Elg og trafikk

Konfliktnivået mot trafikk var lenge på et høyt nivå i kommunen, men er vesentlig redusert etter 2010. Nedgangen i elgpåkørsler skyldes i stor grad en redusert elgbestand. I perioden 2018-2020 er det registrert 6 trafikkdrepte elg, hvorav 4 påkjørt av tog og 2 påkjørt av bil. Dette utgjør 4,5 % målt mot jaktuttak for samme periode. I samme periode er det registrert 4 døde elg av andre årsaker.

Anbefaling elg

Beitetrykket var i 2021 nær bærekraftig, og om lag tilsvarende beitetrykk ble registrert i 2017. Redusert uttak av elg i perioden mellom beitetakstene har ikke ført til økt beitetrykk. Trolig kan økt tømmeravvirking de siste 11 årene, være medvirkende til å gi økt beiteproduksjon. Kalveproduksjonen har også vært noe lavere enn «forventet» de siste årene, og som trolig har ført til begrenset bestandsvekst, selv med lave jaktuttak. For å oppnå et bærekraftig beitetrykk anbefales en svak reduksjon i elgtetthet hvor kortsiktig fremtidig uttak bør økes i valdene som de

siste 3 årene i praksis har fredet elgen. Vedvarende lavt uttak av elg i deler av kommunen vil motvirke et mål om å oppnå et bærekraftig beite og økt bestandskondisjon. Det anbefales derfor å skyte minimum 50 elg i 2022.

Figur Flekkefjord, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og twillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 87 hjort i 2021 mot 85 i 2020. For 2021 ble 81 % av tildelt kvote felt. Bak hver felling lå det snaut 5 300 tellende areal. Jaktuttaket var fordelt på 27 kalver, 35 ungdyr, 8 bukker og 17 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 71 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre ble det felt 31 % hanndyr.

Bestandsutvikling

Sett hjort per jegerdag var i 2021 på 0,66. Det har vært en økende trend i både sett og felt hjort per jegerdag de siste 3 årene. Tross høyt uttak av kalv og ungdyr siste to årene, virker bestanden å være i vekst.

Kjønnsforhold

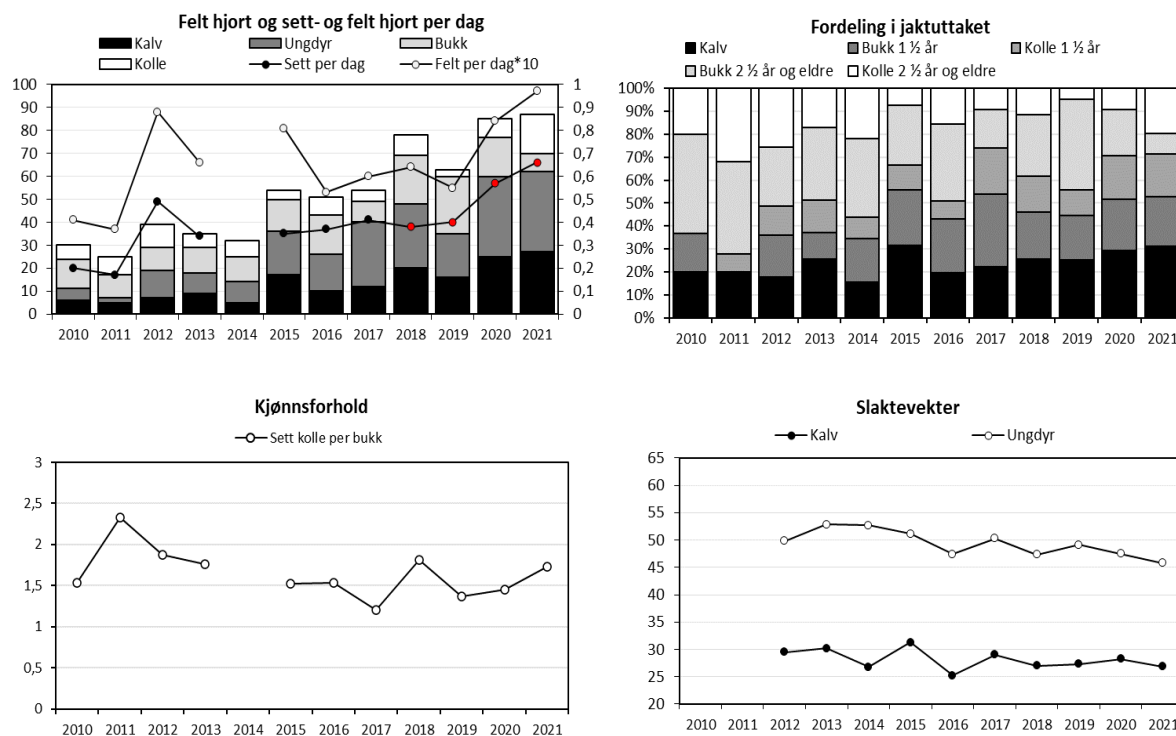
Det ble observert 1,7 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet har vært relativt stabilt rundt 1,5 de siste 7 årene med årlig variasjon fra 1,2 til 1,8 kolle per bukk. Bukkeandelen synes å ha holdt seg relativt stabil de siste årene.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr i 2021 var på henholdsvis 27 og 46 kg. Over siste 10-års periode er det en svak nedgang i slaktevekter for begge kategoriene.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende siste treårsperiode. Bestandstettheten synes fortsatt å øke. Det anbefales å øke kvotene og årlig uttak for å hindre bestandsvekst. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter i tiden fremover.

Figur Flekkefjord, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Froland

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det skutt 87 av 108 tildelte elg i Froland, som ga felling på 81 %. Uttaket fordelte seg på 22 kalv, 36 okser og 29 kyr. Hanndyr utgjorde 54 % av det totale uttaket og 55% av de felte dyrene 1,5 år eller mer. Kalv og ungdyr utgjorde 60 %. Bak hver felt elg lå det 7040 daa tellende areal.

Jaktpress

Det ble lagt ned en jaktinnsats på 1756 jegerdager i 2021. Dette er omtrentlig det samme som i de to foregående årene. Mellom 1994 og 2016 har antall jegerdager ligget mellom 2000 og 2800, med et gjennomsnitt på i underkant av 2340 jegerdager. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 18, 8 og 13 %.

Bestandsutvikling

Sett elg i 2021 var 0,47 per jegerdag, mot et snitt på 0,49 de siste tre årene. Sett elg pr jegerdag-indeksen er på vei opp, og det er sannsynlig at bestanden er i vekst. Observert antall ku per okse var i 2021 1,9 mot 1,8 i 2020.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på henholdsvis 0,46 og 1,08 i 2021 mot 0,53 og 1,10 i 2020. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr lå på henholdsvis 41 og 101 kg.

Elg og tømmer

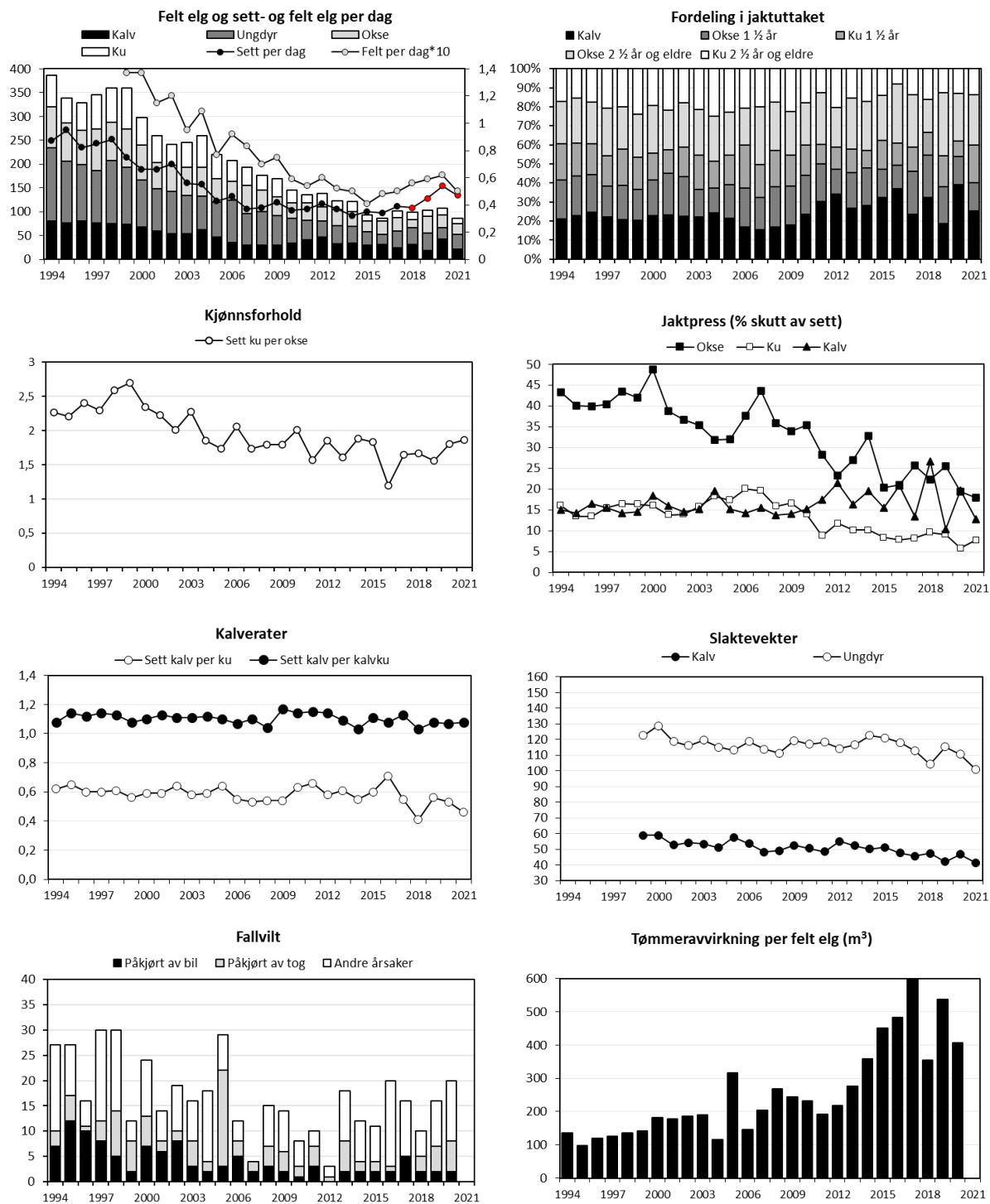
Målt mot antall felte elg har avvirkningen i Froland økt markert i perioden 2014-2020 i all hovedsak pga. reduserte fellingstall for elg, men avvirkningen har også økt de siste årene. I denne perioden er det i gjennomsnitt årlig avvirket i overkant av 47 700 m³, tilsvarende 472 m³ per felt elg. Dette er en økning fra et årlig snitt på hhv. 33 450 m³ avvirket tømmer, og 255 m³ per felt elg for femårsperioden før. Økningen i dette forholdstallet gjengir ikke helt tilgang på fremtidig elgbeite, da uttaket i elgbestanden de siste årene har lavere enn tilveksten.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 20 trafikkdrepte elg, hvorav 14 drept på jernbanen. Målt mot jaktuttaket i samme periode tilsvarer dette 6,5 %. I samme periode er det registrert 26 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk er betydelig, og kan på sikt forventes å øke om elgtettheten fortsetter å øke.

Anbefaling elg

Beitetrykket var i 2021 ble karakterisert til å være moderat overbeita. For å oppnå et bærekraftig beitetrykk anbefales en svak reduksjon i elgtetthet hvor kortsiktig fremtidig uttak bør økes noe. Vi foreslår et uttak på minimum 125 elg i 2022.

Figur Froland, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og twillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekte for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 40 hjort i 2021 mot 42 i 2020. For 2021 ble 62 % av tildelt kvote felt. Bak hver felling lå det 15 300 daa tellende areal. Jaktuttaket var fordelt på 8 kalver, 14 ungdyr og 18 eldre dyr fordelt på 12 bukker og 8 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 55 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre ble det felt 59 % hanndyr.

Bestandsutvikling

Det ble sett 0,26 hjort per jegerdag i 2021. Det har vært en svakt nedadgående trend i sett hjort per jegerdag. Sett sammen med antall felte dyr og kjønnsforhold ser det ut til at hjortebestanden er nokså stabil eller i svak vekst.

Kjønnsforhold

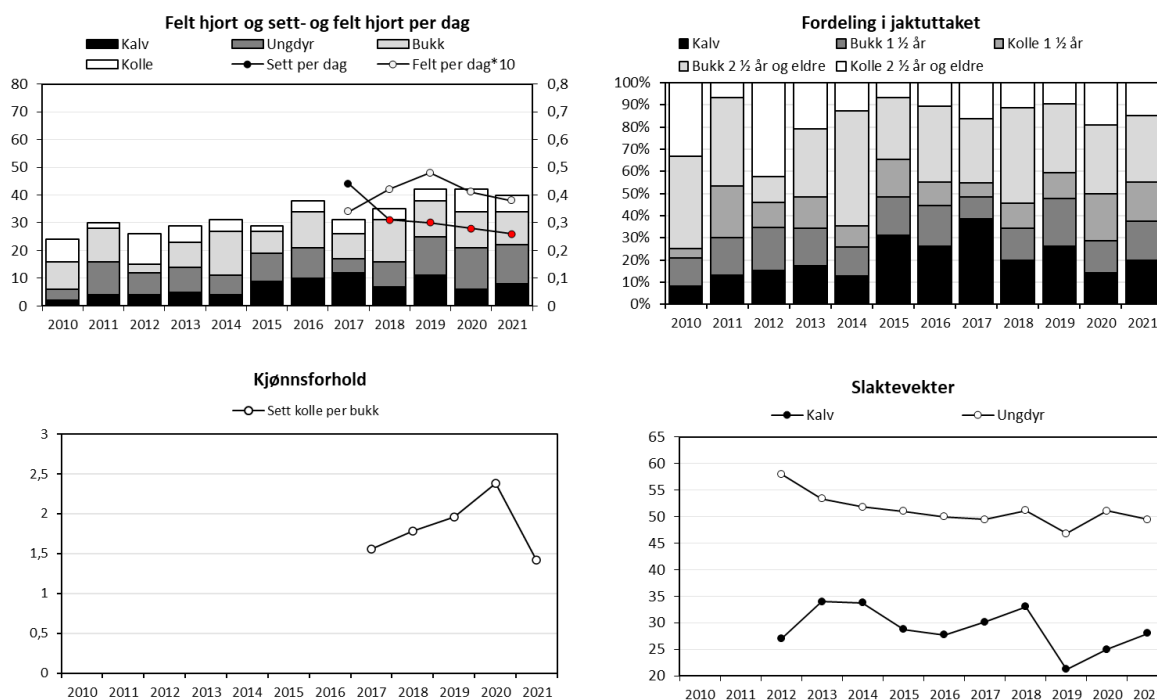
Kjønnsforholdet gjorde et kraftig dropp fra 2,4 kolle per bukk i 2020 til 1,4 kolle per bukk i 2021 etter en jevn økning av hodyrandelen de foregående 4 årene.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr i 2021 var på henholdsvis 28 og 50 kg. Dette er en økning på kalvevekter, men en svak nedgang for ungdyr. Over siste 10-års periode er det en nedgang i slaktevekter for begge kategoriene.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i svak økning i kommunen over tid. Selv om hjortebestanden i Froland fremstår som stabil de siste par årene, vil det trolig være grunnlag for en noe høyere avskyting enn i dag. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket holdes på et høyt nivå.

Figur Froland, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Gjerstad

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det skutt 41 av 55 tildelte elg i Gjerstad, som ga felling på 75 %. Uttaket fordelte seg på 19 kalv, 10 ungdyr, 6 okser og 6 kyr. Hanndyr utgjorde 50 % av det totale uttaket for elg 1,5 år eller eldre. Bak hver felt elg lå det i underkant av 10900 daa tellende areal.

Jaktpress

Det ble lagt ned en jaktinnsats på 929 jegerdager i 2021. Dette er en god økning på 200 jegerdager fra året før. Mellom 1994 og 2010 har antall jegerdager ligget mellom 2200 og 1560. Andelen skutt av sette okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 7, 5 og 14 %.

Bestandsutvikling

Sett elg i 2021 var 0,62 per jegerdag. Dette tallet har økt veldig de siste tre årene etter ny instruks ble tatt i bruk og bør nok ikke sammenlignes så mye med «tiden før ny instruks». Observert antall ku per okse var i 2021 1,9 mot 1,8 i 2020. Sett og felt per dag har vist stigende trend de siste fem årene. Sammen med lave fellingstall siden 2014 tyder dette på bestandsvekst.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på henholdsvis 0,56 og 1,12 i 2021 mot 0,52 og 1,10 i 2020. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr lå på henholdsvis 39 og 96 kg. Dette er tett på bunnotering for begge kategorier.

Elg og tømmer

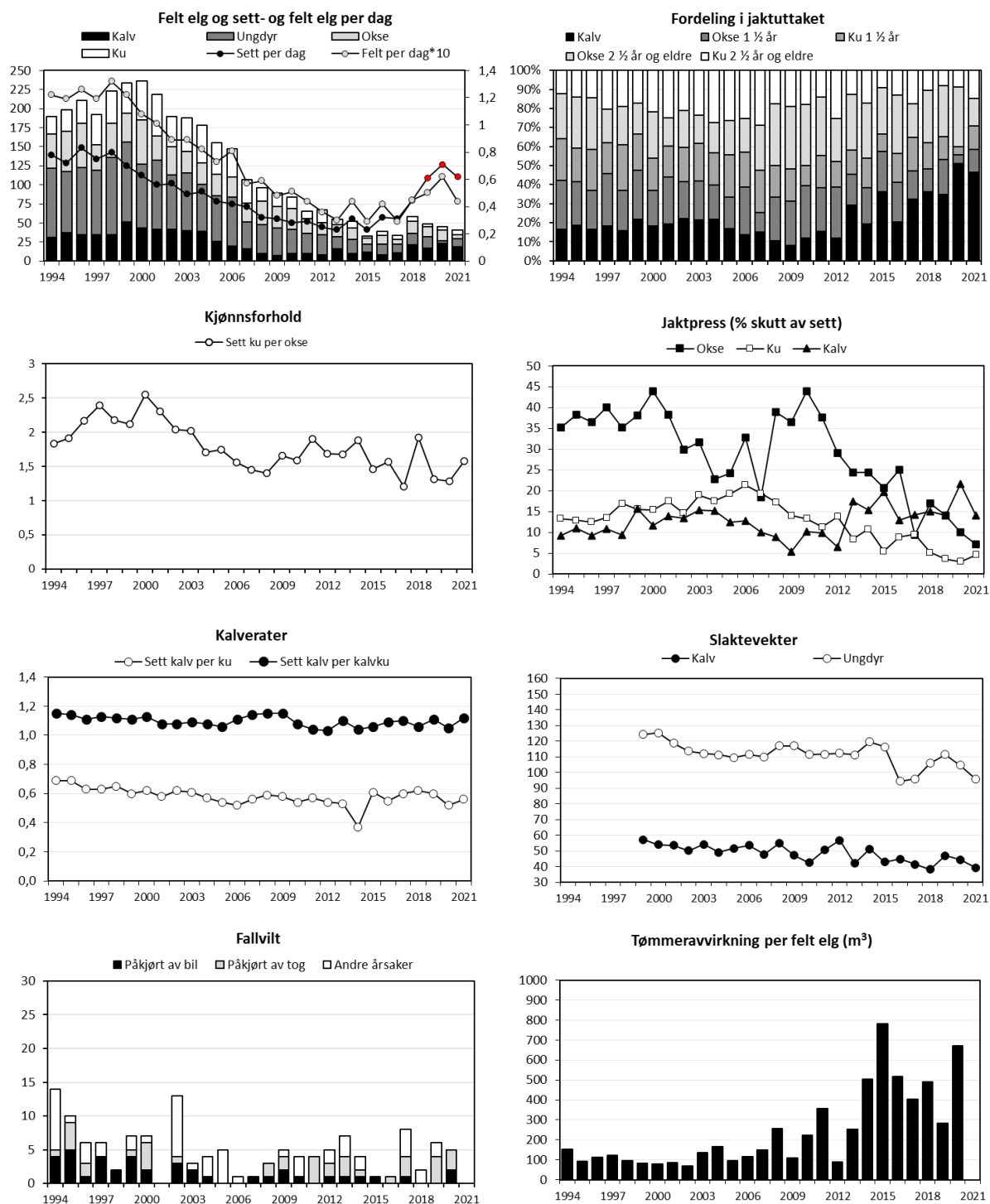
Tømmeravvirkning per felte elg har økt markert i perioden 2014-2020, i all hovedsak pga. reduserte fellingstall for elg. I 2020 var riktignok tømmeravvirkningen høyest på lenge med 30 000 m³ avvirket, med en ganske lik fordeling mellom gran og furu. Men som vi ser på figuren over tømmeravvirkning så var avvirkningen større per felte elg i 2015, da det ble avvirket 25 600m³.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 9 trafikkdrepte elg, hvorav 7 drept på jernbanen. Målt mot jaktuttaket i samme periode tilsvarer dette 6I samme periode er det registrert 4 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk regnes som lite.

Anbefaling elg

Med et uttak av elg de senere årene som trolig har vært noe under årlig tilvekst, vurderes elgbestanden til å være i vekst. De lave kalve- og ungdyrvektene og overbeite av bl.a. ROS-artene fra beitetaksten i 2021, gjør at vi anbefaler å redusere bestanden. Kortsiktig fremtidig uttak bør økes noe og vi anbefaler et uttak på minimum 60 elg i 2022.

Figur Gjerstad, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nederste venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nederste høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 48 hjort i Gjerstad i 2021, tilsvarende 74 % av tildelt kvote på 65 dyr. Jaktutbyttet var på 6 kalver, 19 ungdyr, 13 eldre bukk og 10 eldre koller. Bak hver felte hjort lå det 9300 daa tellende areal. Antall jegerdager økte fra 391 jegerdager i 2022 til 555 i 2021. Antall jaktfelt som leverte skjema økte fra 22 til 27. Av dyr 1,5 år og eldre ble det felt 67 % hanndyr, og andelen kalv og ungdyr i uttaket var på 52 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,33 hjort per jegerdag. Selv om indeksen avtok fra fjoråret tyder utviklingstrenden over tid og en økende avskyting at tettheten er økende.

Kjønnsforhold

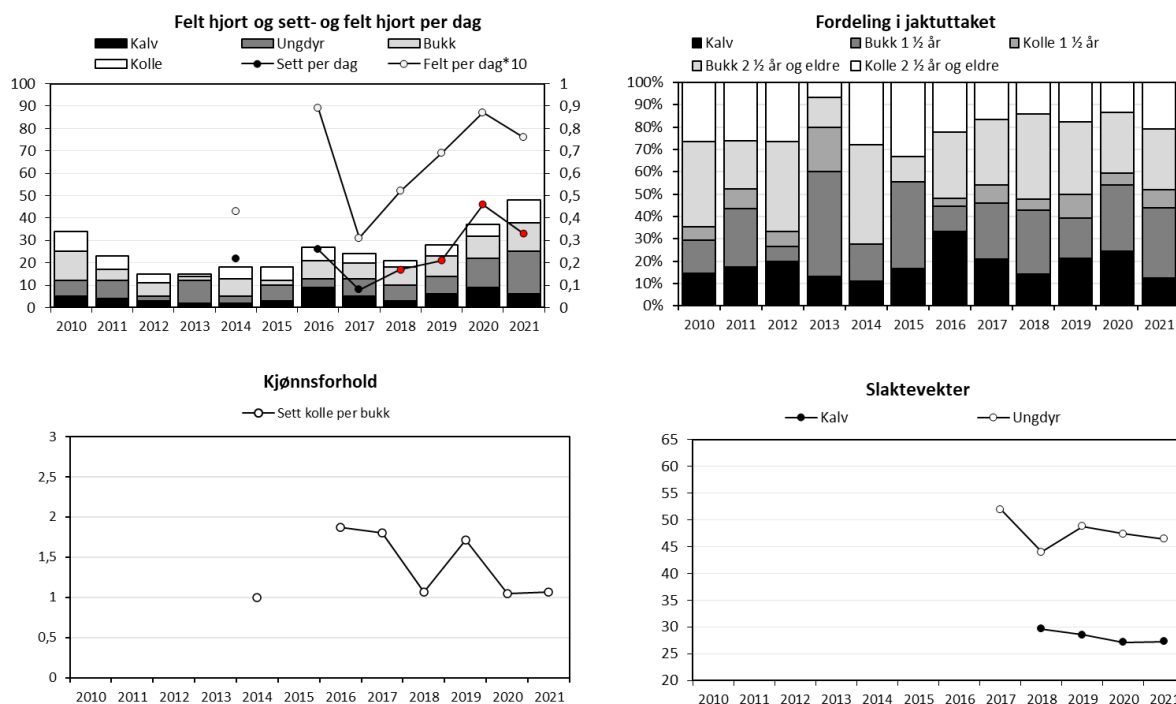
I 2021 ble det observert 1,1 kolle per bukk, det samme som året før. Det observerte kjønnsforholdet har holdt seg relativt stabilt.

Bestandskondisjon

I 2021 var gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr på henholdsvis 27 (n=4) og 46 (n=13) kg. Det kan tolkes som at vektene for hjorten gradvis har gått noe ned, men dette kan også skyldes tilfeldigheter som følge av få observasjoner.

Anbefaling

Bestanden virker å være økende tross økende uttak. Det anbefales å øke kvotene og årlig uttak for å hindre ukontrollert bestandsvekst. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan hodyruttaket med fordel økes.

Figur Gjerstad, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Grimstad

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det skutt 32 av 53 tildelte elg i Grimstad, som ga felling på 60 %. Uttaket fordelte seg på 9 kalv, 11 ungdyr, 9 okser og 4 kyr. Hanndyr utgjorde 59 % av det totale uttaket. Bak hver felte elg lå det i underkant av 7600 daa tellende areal.

Jaktpress

Det ble lagt ned en jaktinnsats på 574 jegerdager i 2021. Mellom 2015 og 2021 antall utgjorde antall jegerdager et gjennomsnitt på 785 (varierte fra 530 og 715). Prosent skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 24, 8 og 15 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,45 elg per jegerdag, og indeksen viser en stigende trend siden 2018. Antall felt per dag viser ingen spesiell trend eller utvikling over tid, og var på 0,06 i 2021. Det observert kjønnsforholdet var 1,7 ku per okse i 2021.

Bestandskondisjon

Kalv- og tvillingraten var på henholdsvis 0,57 og 1,05 i 2021 mot 0,45 og 1,02 i 2020. Det var altså en økning fra 2% kyr observert med tvillingkalv, til 5%. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr lå på henholdsvis 46 og 118 kg. Bestandskondisjonen regnes for lav.

Elg og tømmer

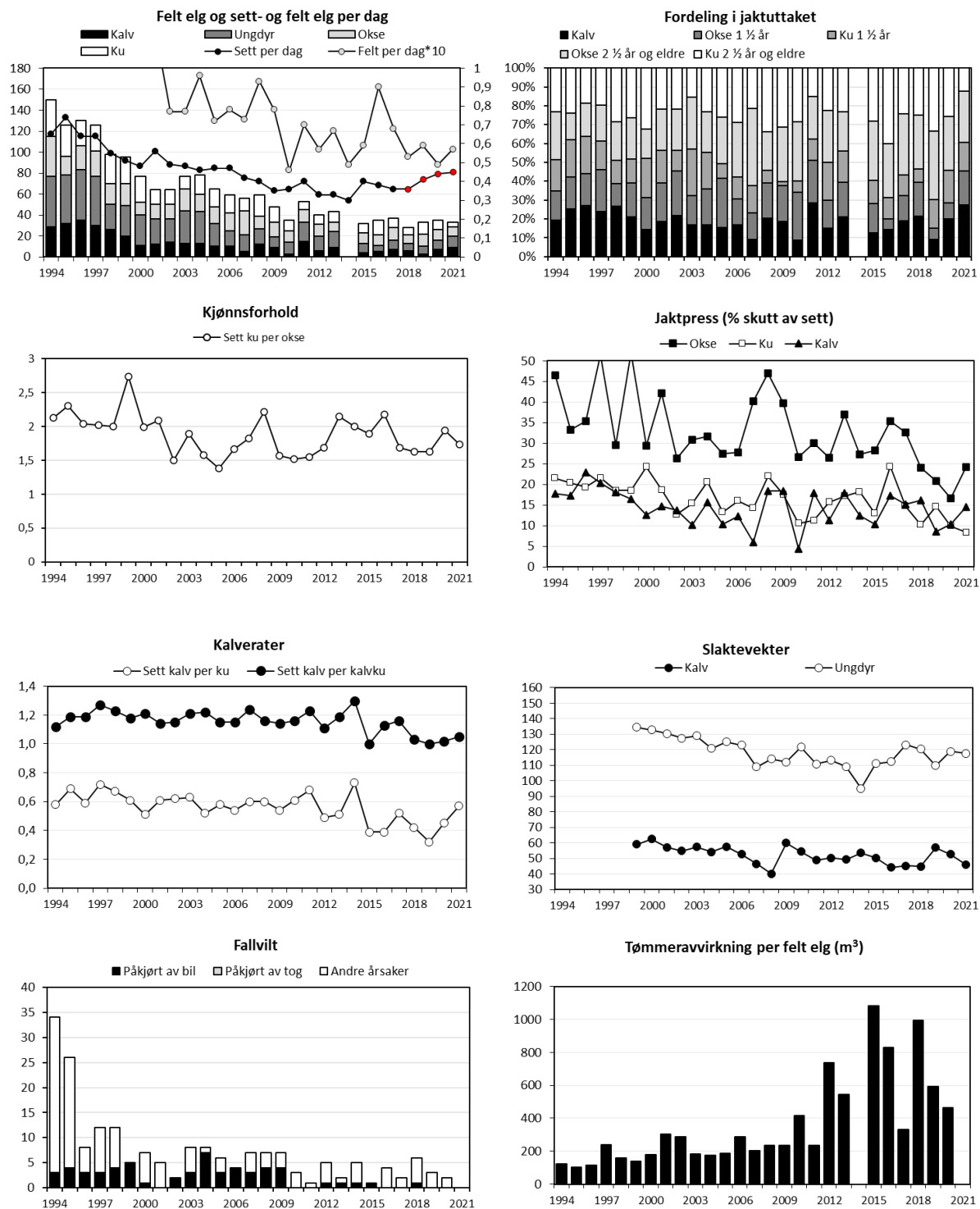
I motsetning til mange av kommunene i Agder de siste årene, så har tømmeravvirkninga i Grimstad gått noe ned igjen de siste årene. Fra et snitt på under 13000 m³ avvirket per år fra 2007 til 2011, økte avvirkninga betydelig en periode fra 2012 med over 34000 m³ på det meste i 2015 men var nede igjen og 16222 i 2021. Økningen i tømmeravvirkning per felte elg som vi ser i figuren på neste side er en kombinasjon av nedgang i fellingstall og økning i tømmeravvirkning.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 1 trafikkdrepte elg, denne ble påkjørt av bil i 2018. I samme periode er det registrert 10 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk regnes som lavt.

Anbefaling elg

Med et uttak av elg de senere årene som trolig har vært under årlig tilvekst, vurderes elgbestanden til å være i vekst. De lave kalve- og ungdyrvektene og overbeite av bl.a ROS-artene gjør at vi anbefaler å redusere bestanden forsiktig. Kortsiktig fremtidig uttak bør økes dersom det skal være realistisk å bedre beitetrykket og få opp slaktevektene. Vi anbefaler et jaktuttak i 2022 på minimum 40 elg.

Figur Grimstad, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevevter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nederste venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nederste høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 38 hjort i 2021. Av en tildeling på 71 dyr var dette en fellingsprosent på 54 %. Bak hver felt hjort lå det i underkant av 6 400 tellende areal. Av felte hjort utgjorde kalv og ungdyr 66 %. Av dyr 1,5 år og eldre var 46 % av uttaket hanndyr.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,35 hjort per jegerdag, og dette var en økning fra 0,32 året før. Antall hjort felt per jegerdag har holdt seg stabilt de siste 3 årene og det ble felt 0,09 hjort per dag i 2021.

Kjønnsforhold

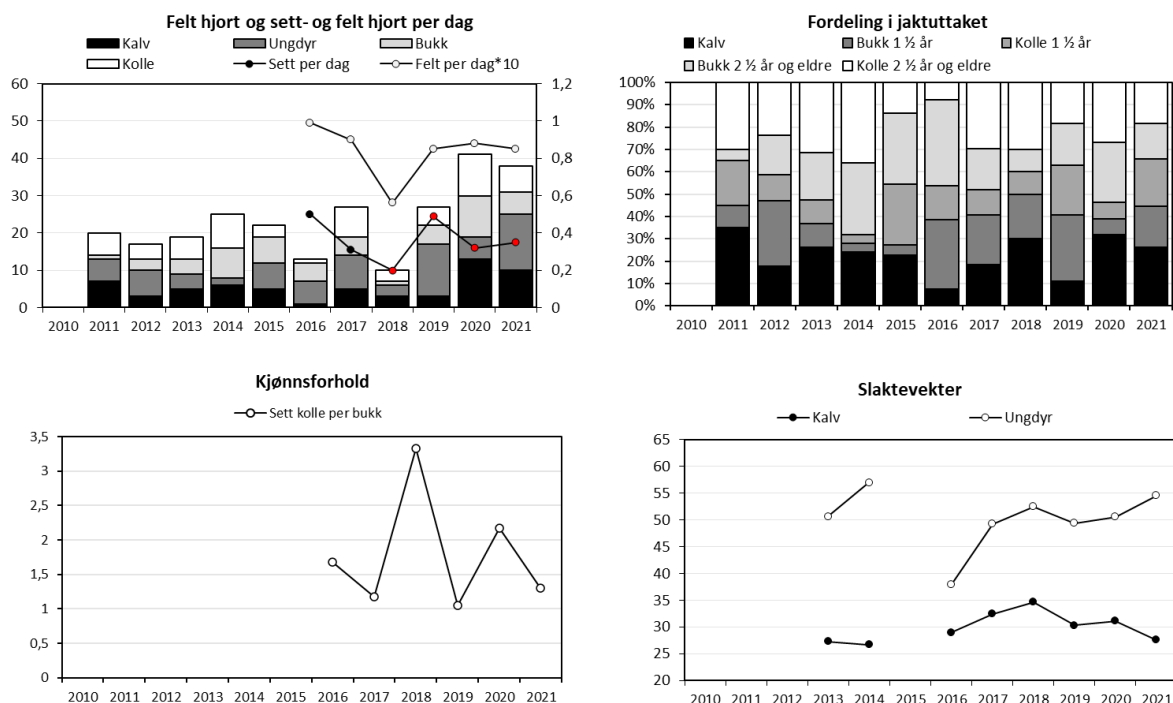
I 2021 ble det observert 1,3 kolle per bukk. Kjønnsforholdet viser store årlige variasjoner, og var i snitt 1,5 i siste treårsperiode.

Bestandskondisjon

I 2021 var gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr på henholdsvis 28 (n=7) og 55 kg (n=14). Dette er en liten nedgang for kalvevekter, men en økning for ungdyrvektene.

Anbefaling

Bestanden virker å være i svak vekst tross økte uttak de siste fire årene. Det anbefales å øke kvotene og det årlige uttaket for å hindre ukontrollert bestandsvekst. Vi har grunn til å tro at tetthetsavhengige faktorer etter hvert gjør seg gjeldende. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan hodyruttaket med fordel økes.

Figur Grimstad, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Hægebostad

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det felt 68 elg, som utgjorde 56 % av tildelt kvote. Bak hver felling lå det omtrent 5 700 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 76 % av jaktuttaket. Av dyr 1,5 år og eldre ble det felt 49 % hanndyr.

Jaktpress

Det ble nedlagt 942 jegerdager i Hægebostad 2021. Jaktinnsatsen for 2021 ligger omtrent på gjennomsnittet for siste 5-årsperiode, som er 914 jegerdagsverk årlig. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 26, 10 og 21 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,49 elg per jegerdagsverk. Fra 2018 til 2020 falt indeksen fra 0,68 til 0,42 sett elg per jegerdag. Som følge av oppgang i 2020, vurderes bestanden som relativt stabil for siste 3-årsperiode. Observerte kjønnsforhold i 2021 var på 2,7. Det kan antas at okseandelen i bestanden er synkende.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingraten var på hhv. 0,55 og 1,13 i 2021. Trenden for siste 5-årsperiode viser at tvillingraten har vært relativt stabil og at kalveraten er svakt synkende. Gjennomsnittlige vekter på kalv og ungdyr lå på 56 og 105 kg. For siste 5-årsperiode har gjennomsnittlig slaktevekt for kalv vært svakt stigende, mens for ungdyr er trenden motsatt.

Elg og tømmer

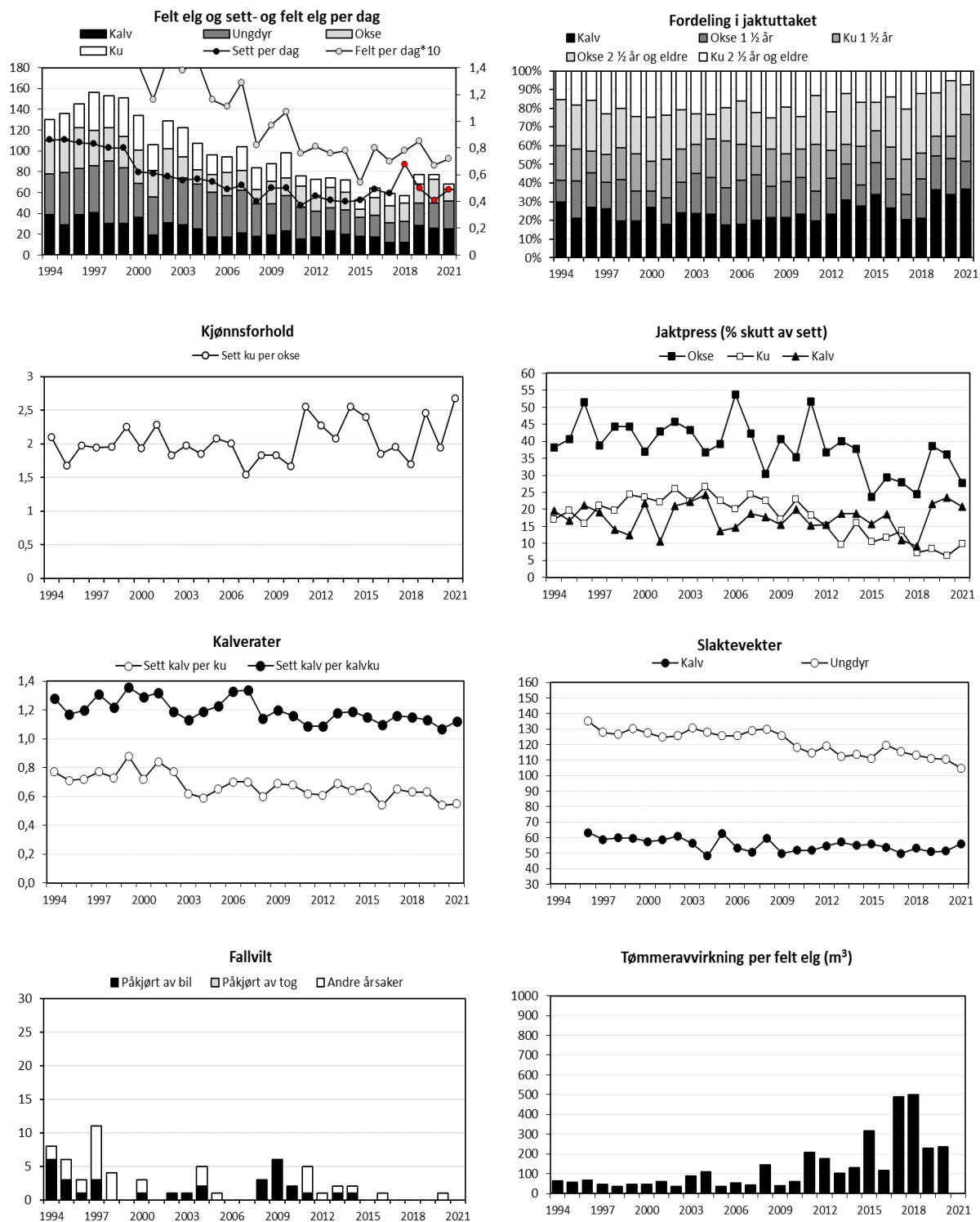
Tømmeravvirking per felt elg har hatt en økende trend. Samtidig vil et lavere fellingstall påvirke verdien. Det ble i perioden 2016-2020 i snitt avvirket omtrent 20 000 m³ årlig. Dette er en økning i forhold til tidligere periode. Økt aktivitet i skogbruket forventes å gi et forbedret fremtidig beitetilbud, gitt at elgtettheten holdes på et noe lavere nivå.

Elg og trafikk

Konfliktnivået mot trafikk er på et svært lavt nivå. Det er ikke registrert elg omkommet i trafikken siden 2014. I tiden etter dette er det kun rapportert 2 elg omkommet av andre årsaker i 2016 og 2020. Antall registrerte viltpåkjørsler er lavere enn «forventet».

Anbefaling elg

Det anbefales en svak reduksjon av elgtettheten i kommunen basert på registrert beitetrykk våren 2021. Kjønnsforholdet bør ikke fortsette trenden med lavere andel okser i bestanden, da et svært skeivt kjønnsforhold (>3 ku per okse) potensielt kan føre til begrensninger mht. oksenes bedekningskapasitet. For 2022 anbefales det å felle 80 dyr. Vi anbefaler et noe høyere uttak av hodyr for å oppnå en mer effektiv bestandsregulerende effekt samt for å motvirke et skeivere kjønnsforhold.

Figur Hægebostad, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og trillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkedrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 60 hjort i 2021, en økning fra 53 i 2020. Bak hver felt hjort lå det omtrent 6 300 tellende areal. Av en kvote på 178 dyr ble altså 35 % felt. Av felt hjort i 2021 utgjorde kalv og ungdyr 62 %. Av dyr 1,5 år og eldre var 54 % av uttaket hanndyr.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,28 hjort per jegerdag, mot 0,43 i 2020. Det felles en økende mengde hjort, mens sett hjort-indeksen antyder en nedgang i bestandstettheten. Datagrunnlaget i kommunen er noe tynt tross fellingstallene. Omtrent halvparten så mange leverte sett hjort-skjema mot hvor mange som leverte sett elg-skjema. Antageligvis er bestanden økende og at nedgangen i sett hjort per jegerdag de siste tre årene skyldes større oppslutning om rapportering og en mer riktig indeks.

Kjønnsforhold

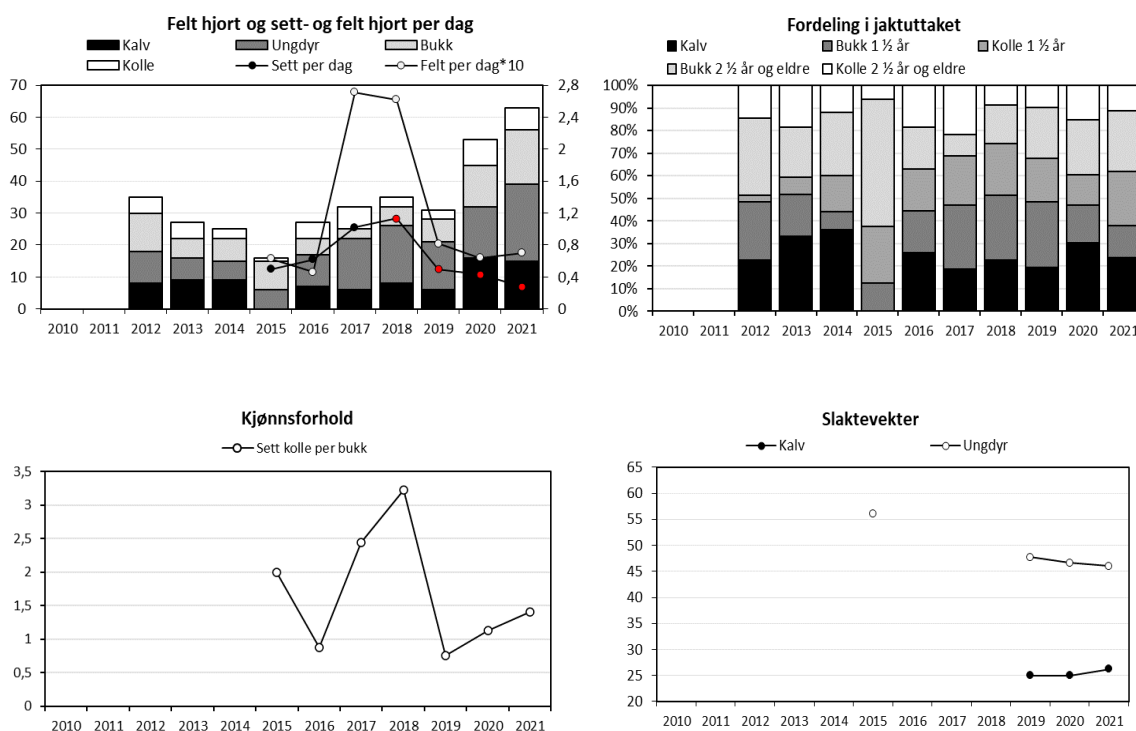
Sett kolle per bukk var 1,4 i 2021, mot 1,1 i 2020.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 26 og 46 kg. Det er et større potensiale for innrapportering av vekter. Innsamling og registrering av slaktevekter er en enkel og god måte å følge med på utvikling i bestandskondisjonen på. Vi anbefaler derfor at så mange som mulig av de felte dyr blir veid i fremtiden.

Anbefaling

Lavere slaktevekter enn for snittet av fylket indikerer at tettheten av hjort kan være noe høy. Det anbefales å opprettholde avskytingen, gjerne med en økt andel hodyr i uttaket.

Figur Hægebostad, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukke (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Iveland

Elg

Fellingstall

Det ble felt 49 elg i Iveland i 2021, en økning fra de to foregående årene med 46 felte i 2019 og 45 felte i 2020. Med en kvote på 61 elg tilsier dette en fellingsprosent på 79 i 2021. Bak hver felling lå det i underkant av 5000 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 51 % av jaktuttaket. Uttaket av antall elg har ligget relativt stabilt de siste 10 årene.

Jaktpress

Det ble lagt ned 710 jegerdagsverk i 2021. Dette ligger rundt snittet på 712 jegerdagsverk de siste 5 årene. Skutt av sett-indeksene viser lavere jaktpress for kuer og en del høyere for okser de siste sesongene. Prosent skutt av sett for okse, ku og kalv lå sist høst på henholdsvis 29 %, 10 % og 9 %. De siste 6 årene har andelen skutt av sette kyr hatt en svak negativ utvikling.

Bestandsutvikling

Det ble sett 0,55 elg per jegerdag i 2021, en svak nedgang mot 0,59 i 2020. Basert på de siste 4 årene synes bestanden å ha stabilisert seg. Sett ku per okse økte fra 2,0 i 2020 til 2,1 i 2021. Indeksen indikerer økende andel hodyr fra 2013. Tatt i betraktning en økende andel sett ku per okse, kan det forventes en økende årlig tilvekst. Samtidig har det vært en negativ utvikling i kalveproduksjonen, som kan være en balanserende faktor for bestandsutviklingen.

Bestandskondisjon

Observert kalv- og tvillingrate i 2021 var på henholdsvis 0,53 og 1,02. Slaktevektene for kalv og ungdyr var i snitt på 47 kg og 111 kg i 2021. Det har vært en negativ utvikling i kalveratene fra 2015. Slaktevektene for kalv har variert noe mer enn for ungdyrene, men for begge kategoriene har det vært en svak negativ utvikling fra 2009. Det felles betydelig flere ungdyr enn kalv, noe som gir mer usikre tall.

Elg og tømmer

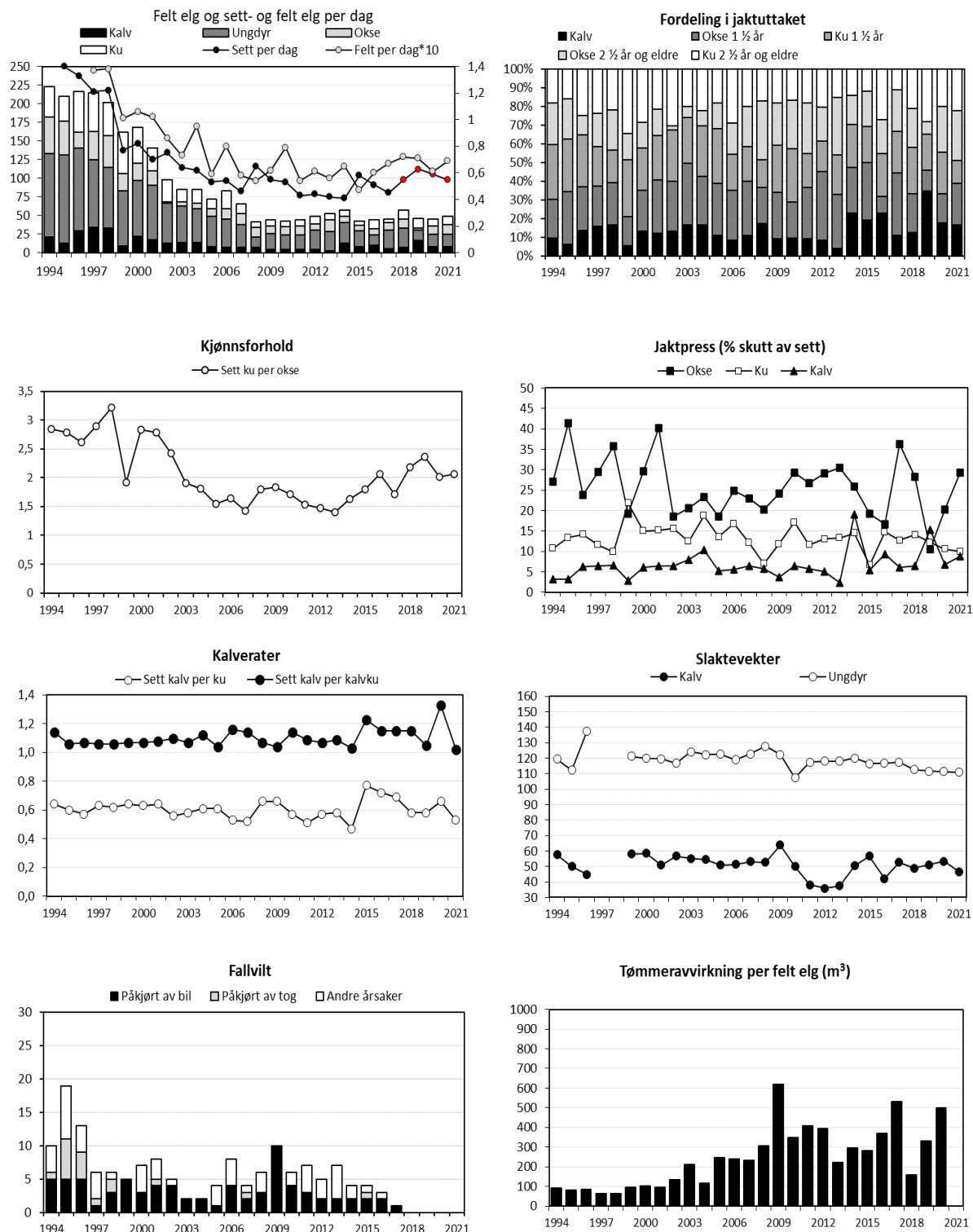
Årlig avvirkning målt mot antall felte elg har økt de siste årene. For de siste fem år, 2016-2020, er det i snitt avvirket 17 358 m³ årlig. Dette tilsvarer 377 m³ avvirket tømmer per felt elg for samme periode. Avvirkningen og dermed fôrgrunnlaget synes relativt stabil siste 10-årsperiode. Mengden avvirket tømmer har økt i perioden 2015-2020, sammenlignet med tidligere år.

Elg og trafikk

De siste tre årene det er ikke registrert noen trafikkdrept elg i Iveland. Det er ikke registrert elg som har omkommet av andre årsaker de siste fire årene. Konfliktnivået mot trafikk har de siste årene vært lav.

Anbefaling elg

Det anbefales en svak reduksjon av bestanden ved å øke uttaket noe på kort sikt. Det kan med fordel skytes noe høyere andel hodyr i uttaket for å hindre at kjønnsforholdet blir skeivere. Dette vil også motvirke bestandsvekst. Elgbeitetaksten som ble gjennomført våren 2021 viste et moderat overbeite. Bestandsreduksjon synes nødvendig for å få et bærekraftig beitetrykk og motvirke negativ utvikling av bestandskondisjonen. Det anbefales å skyte 60 elg i 2022.

Figur Iveland, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 11 hjort i jakta 2021, som utgjorde en fellingsprosent på 44%. Bak hver felt hjort lå det omtrent 22 000 daa tellende areal. Det har vært en jevn økning i antall felte hjort de senere årene. Jaktuttaket i 2021 ble fordelt på 5 kalver, 3 ungdyr, 1 bukk og 2 koller.

Bestandsutvikling

Som følge av få observasjoner av hjort og en begrenset jaktinnsats blir datagrunnlaget for lavt til å si noe sikkert om bestandsutviklingen, men det er naturlig å anta at bestandstettheten er økende.

Kjønnsforhold

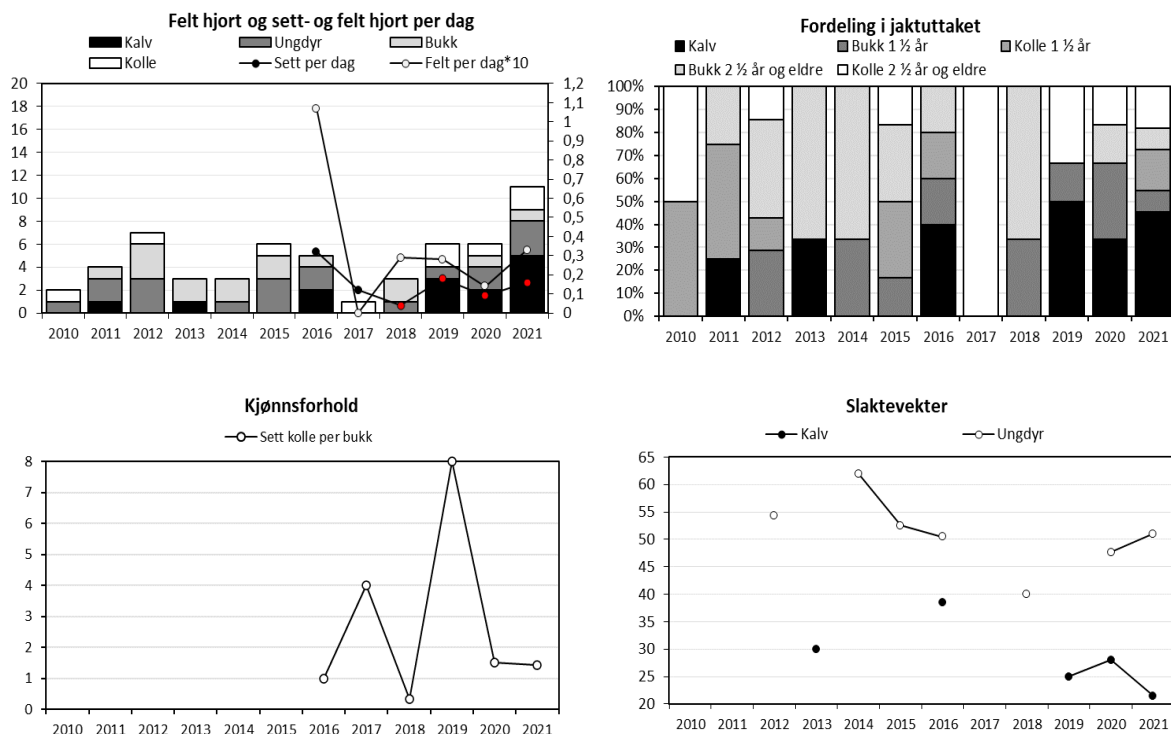
Kjønnsforholdet har variert betydelig i perioden 2016-2021, som følge av et begrenset sett hjort-materiale.

Bestandskondisjon

Det ble registrert slaktevekter for 5 kalver og 3 ungdyr i 2021, med snittvekter på henholdsvis 22 og 51 kg. I 2020 var snittvekt for kalv 28 kg (n=2) og 50 kg (n=3).

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært svakt økende. Lav slaktevekt, særlig for kalv, er noe underlig sett i sammenheng med lav tetthet av hjort i kommunen. Det anbefales at en bestandsvekst skjer langsomt med å opprettholde jaktuttaket.

Figur Iveland, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kalle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Kristiansand

Består av de tidligere kommunene Kristiansand, Søgne og Songdalen.

Elg

Fellingstall

Det ble felt 69 elg i 2021, en økning mot 52 i 2020. Bak hver felling lå det i underkant av 7 200 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 55 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre var 61 % hanndyr.

Jaktpress

Det ble lagt ned 1335 jegerdager i 2021, en økning fra snittet for siste femårsperiode på 1145 jegerdag årlig. Datagrunnlaget ansees dermed stort nok til å sannsynligvis gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Prosent skutt av sett for okse, ku og kalv var på henholdsvis 21 %, 8 % og 8 % i 2021. I 2020 var jaktpresset på okse, ku og kalv på hhv. 14 %, 7 % og 9 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,48 elg per jegerdag, omtrent tilsvarende som i 2020 (0,47). Basert på sett elg-indeksen virker tettheten av elg å være relativt stabil i siste treårsperiode. Det ble observert 1,5 ku per okse i 2021 mot 1,1 året før. Trenden de siste årene viser en økende hanndyrandel i bestanden, til tross for at hanndyrandelen i uttaket har vært høy over tid.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene var i 2021 på henholdsvis 0,56 og 1,12, mot 0,58 og 1,07 i 2020. Gjennomsnittlig slaktevekt for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 50 og 120 kilo. Til sammenligning var slaktevektene for kalv og ungdyr på hhv. 56 og 124 kg i 2020.

Elg og tømmer

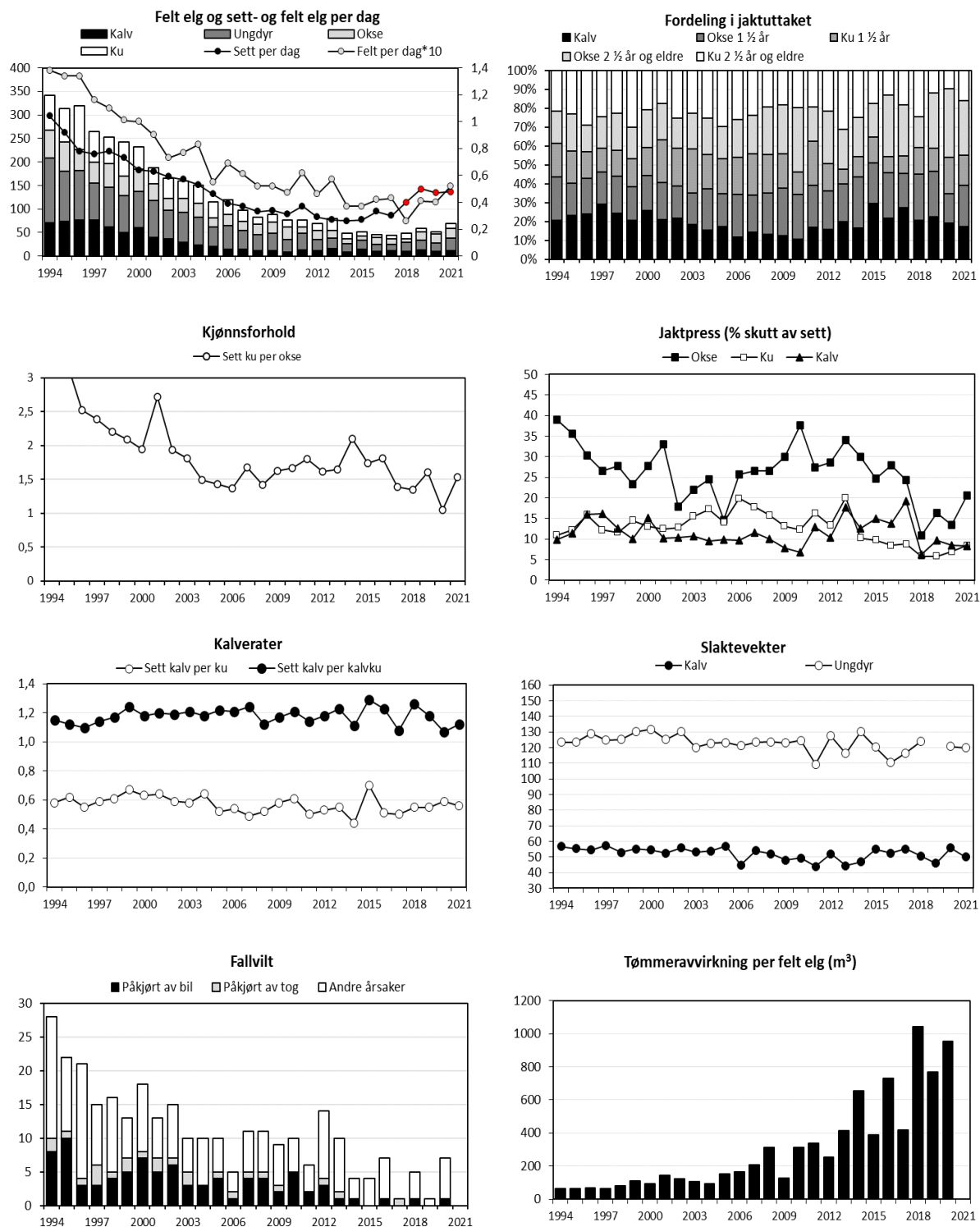
Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har økt de siste årene. I perioden 2018-2020 er det i snitt avvirket rundt 48 400 m³ årlig. Dette er betydelig mer enn snittet for siste tiårsperiode på rett i underkant av 32 500 m³. Den økte avvirkningen vil ha positiv effekt på fôrgrunnlaget på sikt, dersom tettheten av elg holdes på et bærekraftig nivå.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 2 trafikkdrepte elg, hvor begge ble påkjørt av bil. I samme periode er det registrert 11 døde elg grunnet andre årsaker. Trafikkdrepte elg utgjorde 1 % av jaktuttaket for siste treårsperiode. Konfliktnivået mellom elg og trafikk ansees som på et lavt per i dag.

Anbefaling elg

En økning i beitetrykket mellom takstene fra 2017 og 2021 fra bærekraftig til nær bærekraftig antyder at elguttaket bør økes noe. Tross økt tømmeravvirkning siste år og forventet økt fremtidig fôrtilbud, er det anbefalt at nåværende vinterbestand tilpasses tilgjengelig beite. Forholdene er variable for kommunen. Det er særlig nordvest i kommunen hvor det ble registret overbeite i samtlige bestand våren 2021. Vedvarende høyt beitetrykk vil resultere i redusert bestandskondisjon. Det anbefales derfor å stabilisere bestanden under dagens nivå, altså en svak reduksjon av bestandstetthet før stabilisering. Vi anbefaler et uttak på 80 elg i 2022.

Figur Kristiansand, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkedrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 54 hjort i 2021. Dette var en økning med ett dyr fra 2020. Jaktuttaket fordelte seg på 16 kalv, 20 ungdyr, 9 bukk og 9 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 67 % av uttaket. Av dyr eldre enn 1,5 år utgjorde hanndyr 61 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,34 hjort per jegerdag, mot 0,40 i 2020. Det begrensede datagrunnlaget gir begrenset grunnlag for sikre slutninger. Basert på stadig økte årlige fellingstall er antakelig bestanden i vekst.

Kjønnsforhold

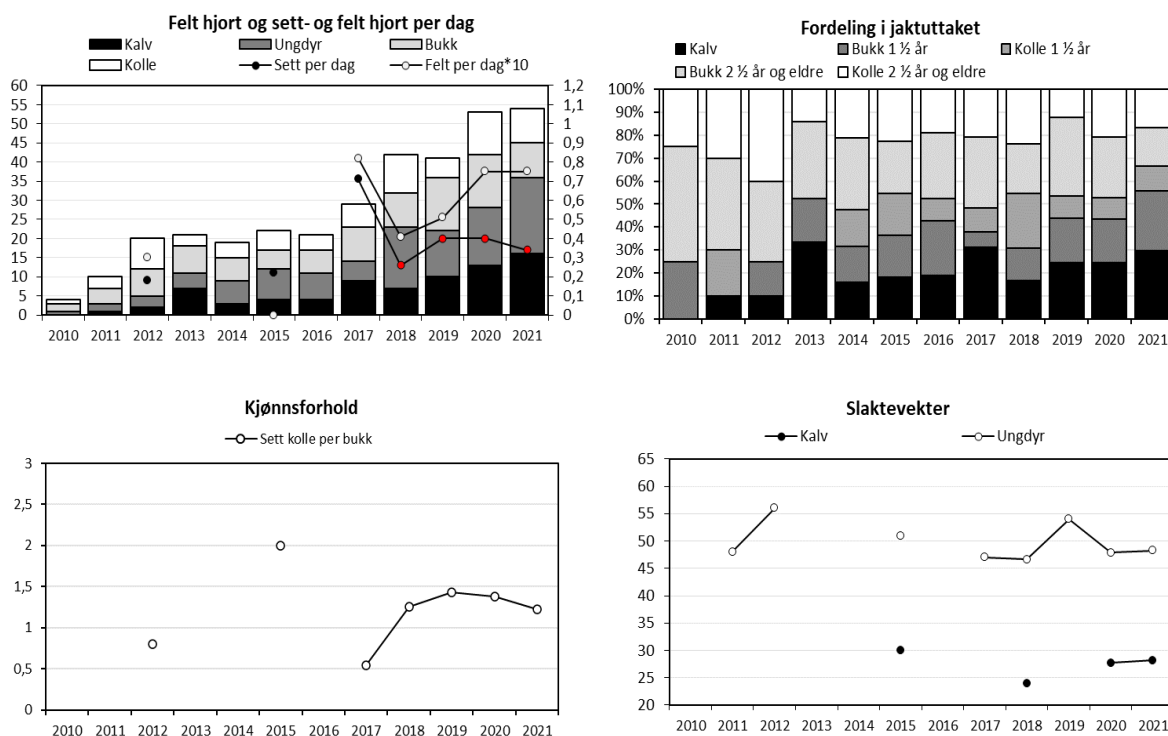
Det ble observert 1,2 kolle per bukk i 2021, en svak nedgang fra 1,4 i 2020. Det observerte kjønnsforholdet har holdt seg relativt stabilt i siste fireårsperiode.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 28 og 48 kg. God innrapportering de siste årene gir godt grunnlag for å følge videre utvikling. Slaktevektene for kalv og ungdyr var til sammenligning på henholdsvis 28 og 47 kg i snitt i 2020.

Anbefaling

Økende fellingstall indikerer at bestanden øker. Vi anbefaler at bestandsvekst skjer langsomt med å opprettholde kvoter og jaktuttak. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter om tettheten overskrider bæreevnen.

Figur Kristiansand, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Kvinesdal

Elg

Fellingstall

Det ble felt 66 elg i 2021, noe som utgjorde 40 % felling. Bak hver felling lå det 10 200 daa tellende areal. Andelen kalv og ungdyr i uttaket utgjorde 64 % av jaktuttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 76 % av uttaket. Uttaket av hanndyr sammenlignet med hunndyr har ligget høyere over tid.

Jaktpress

I 2021 ble det nedlagt 1267 jegerdager i Kvinesdal, en betydelig nedgang fra snittet de siste fem årene på 1614 jegerdager. Datagrunnlaget ansees som stort nok til å sannsynligvis gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Andelen skutt av sett var for okse, ku og kalv på henholdsvis 30 %, 4 % og 9 % i jakta 2021. Jaktpresset på ku har hatt en årlig nedgang i siste femårsperiode.

Bestandsutvikling

Sett elg per jegerdagsverk var i 2021 på 0,54. Utviklingen i siste fireårsperiode med ny sett elg instruks virker å være stabil med snitt på 0,52 sett elg per jegerdag. Sett ku per okse var i 2021 på 2,6, og er den høyeste indeksen siden 2001. Trenden virker å være økende de siste 8 årene, men med noe årlig variasjon. Basert på lavere fellingstall de siste årene, særlig 2021, og en gradvis økende andel ku per okse er bestanden trolig i vekst.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene for 2021 på lå henholdsvis 0,53 og 1,05. Dette er de laveste kalveratene noen gang registrert i kommunen. De siste 6 årene har det vært en gradvis nedgang, mest markert nedgang i kalveratene finner vi fra 2019 til 2021. Gjennomsnittlig slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 55 kg og 109 kg. Trenden for gjennomsnittlig slaktevekt for ungdyr er redusert, særlig de siste 7 årene.

Elg og tømmer

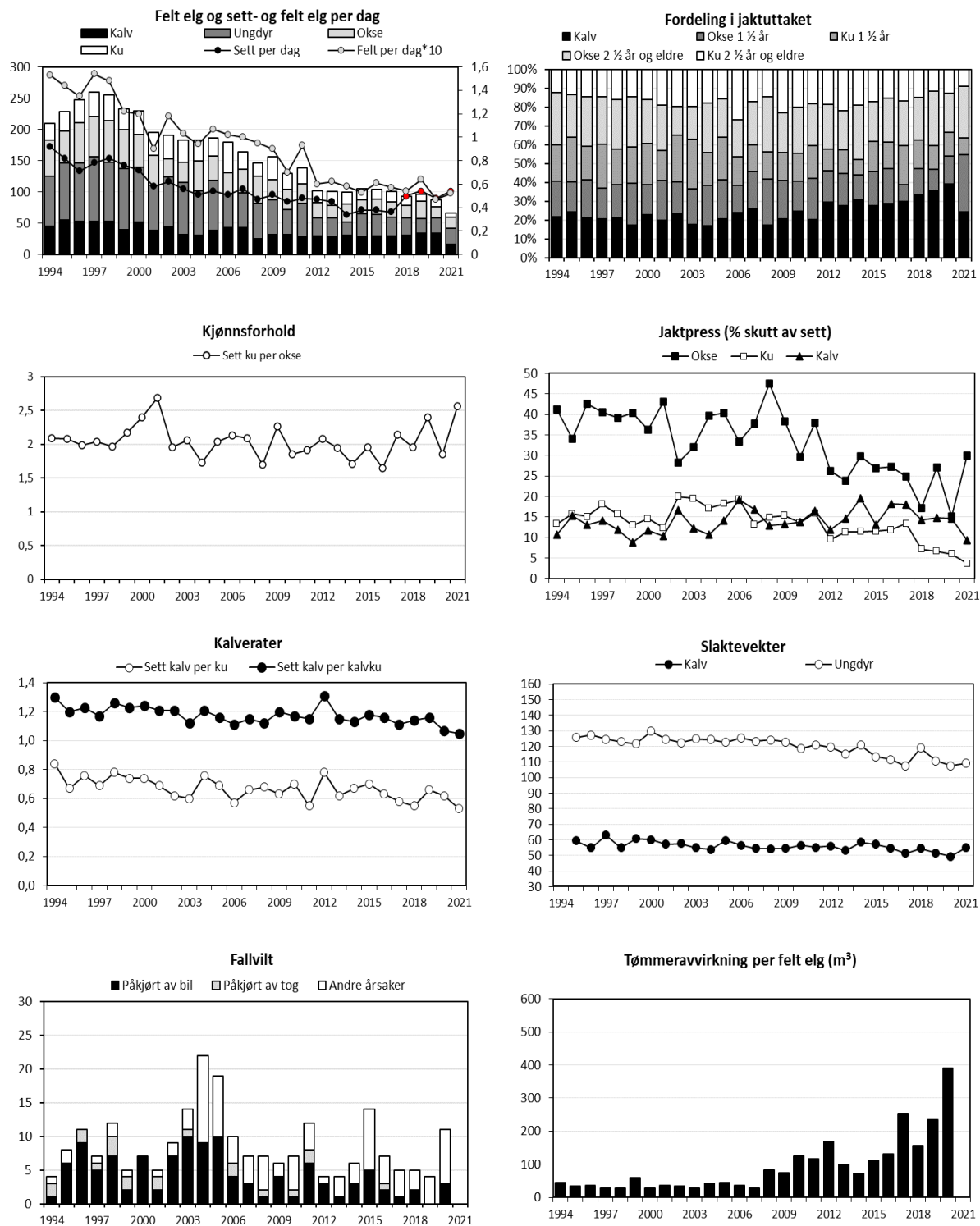
Årlig tømmeravvirkning har de siste fire årene har hatt en økning, med snitt på om lag 24 150 m³. Tømmeravvirkning per felt elg har dermed økt noe, men skyldes også reduserte fellingstall for samme periode. Økt avvirkning vil gi økt fremtidig fôrtilbud for elg.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 5 trafikkdrepte elg, tilsvarende 2 % av jaktuttaket for samme periode. Det ble i samme periode registrert 15 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk har avtatt som følge av en lavere tetthet av elg de siste 10-12 årene.

Anbefaling elg

Beitetaksten i 2021 viste at beitetrykket var nær bærekraftig, og med en svak oppgang i beitetrykk siden forrige takst i 2017. Bestandstettheten ansees å være relativt stabil mellom de to beitetakstene, men et noe lavt jaktuttak i 2021 antas å føre til svak bestandsvekst frem mot kommende jakthøst. Basert på dette er det anbefalt å opprettholde et årlig uttak på i underkant av 100 elg. Vi foreslår et uttak på 95 dyr i 2022, med kjønns- og aldersbalanse i uttaket.

Figur Kvinesdal, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 89 hjort i Kvinesdal i 2021 og med det ny fellingsrekord. Jaktutbyttet fordelte seg på 18 kalv, 34 ungdyr, 22 eldre bukk og 15 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 58 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 52 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,47 hjort per jegerdag. Det har vært en jevn økning i sett hjort-indeksen fra 2016. De siste fire årene med ny instruks indikerer også en jevn økning i sett hjort. Dagens fellingstall virker å være lavere enn produksjonen og dermed er det grunn til å tro at bestanden vil fortsette å øke.

Kjønnsforhold

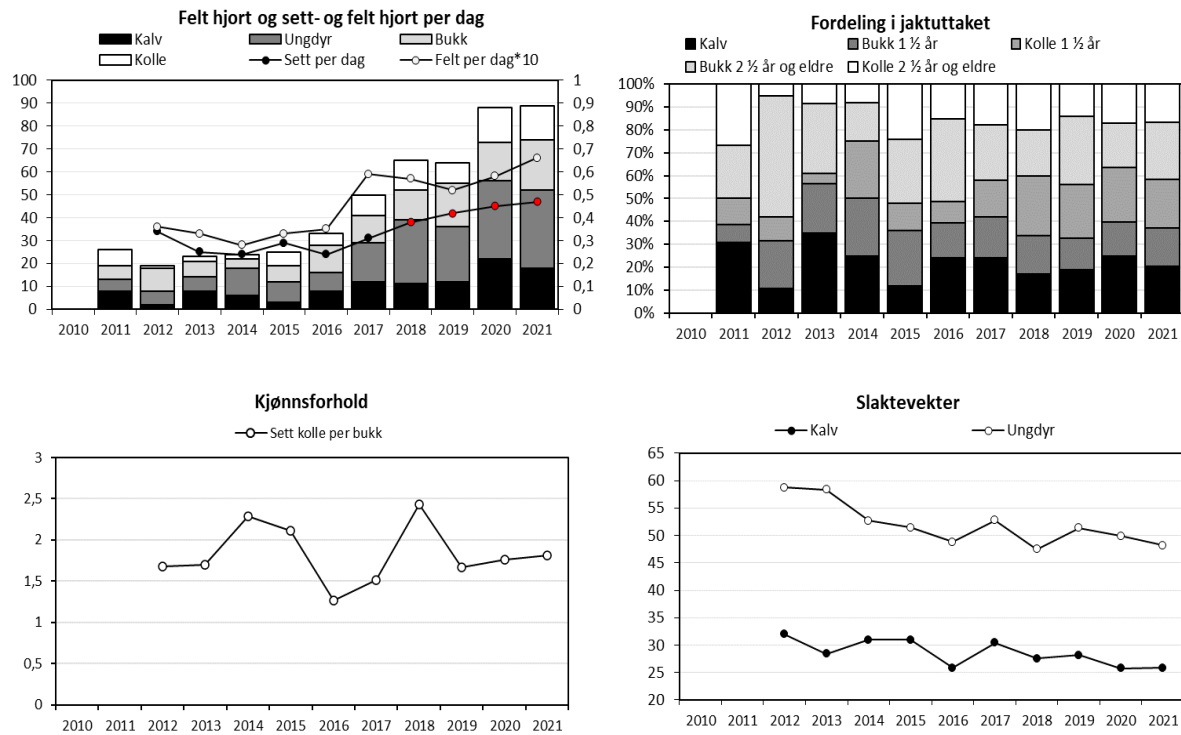
Det ble sett 1,8 kolle per bukk i 2021 og indeksen har vært relativ stabil i siste 6-årsperiode. Tendensen viser en svakt økende andel hunndyr i bestanden. En økende mengde koller i bestanden vil kunne bidra til enda raskere bestandsvekst.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for henholdsvis kalv og ungdyr var på 26 og 48 kg i 2021. Vektene, særlig for kalv, virker å være redusert. Fra 2017 til 2021 har kalvevektene hatt en jevn nedgang. Reduserte slaktevekter kan forklares med økende bestandstettheter og kan indikere at tetthetsavhengige faktorer er i ferd med å komme til uttrykk.

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning. På generelt grunnlag anbefales en høyere avskytning enn i dag. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket økes. Ut ifra reduserte slaktevekter for kalv og ungdyr anbefales det å unngå videre bestandsvekst.

Figur Kvinesdal, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Lillesand

Elg

Fellingstall

I 2021 ble det skutt 11 av 29 tildelte elg i Lillesand, som ga felling på 38 %. Uttaket fordelte seg på 1 kalv, 3 ungdyr, 3 okser og 4 kyr. Hanndyr utgjorde 60 % av det totale uttaket for elg 1,5 år eller eldre. Bak hver felt elg lå det i underkant av 9900 daa tellende areal.

Jaktpress

Det ble lagt ned en jaktinnsats på 357 jegerdager i 2021. Andelen skutt av sett okse, ku og kalv utgjorde henholdsvis 21 %, 10 % og 8 %. Dette var en økning i jaktpresset på okse sammenlignet med året før, og nokså likt med tidligere for ku og kalv.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,24 elg per jegerdag, en kraftig nedgang fra 0,47 i 2020. Antall felt per dag følger samme utvikling og falt fra 0,46 i 2020 til 0,31 i 2021. Observerte kjønnsforhold var 1,5 ku per okse i 2021. Okseandelen synes å ha stabilisert seg etter å ha økt i perioden 2012-2019, men datamaterialet er begrenset og store årlige variasjoner gir usikkerhet i tolkningen.

Bestandskondisjon

Kalveproduksjonen har vært usedvanlig lav de siste par årene, kalve- og tvillingraten var hhv. 0,32 og 1,00 i 2021. Det foreligger ikke slaktevekter for kalv og ungdyr for 2021, men gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr lå på henholdsvis 43 og 116 kg i 2020 (mot for 53 kg gjennomsnittlig kalvevekt som rapportert i tidligere rapporter, antagelig fra ufullstendige data). Bestandskondisjonen regnes for lav.

Elg og tømmer

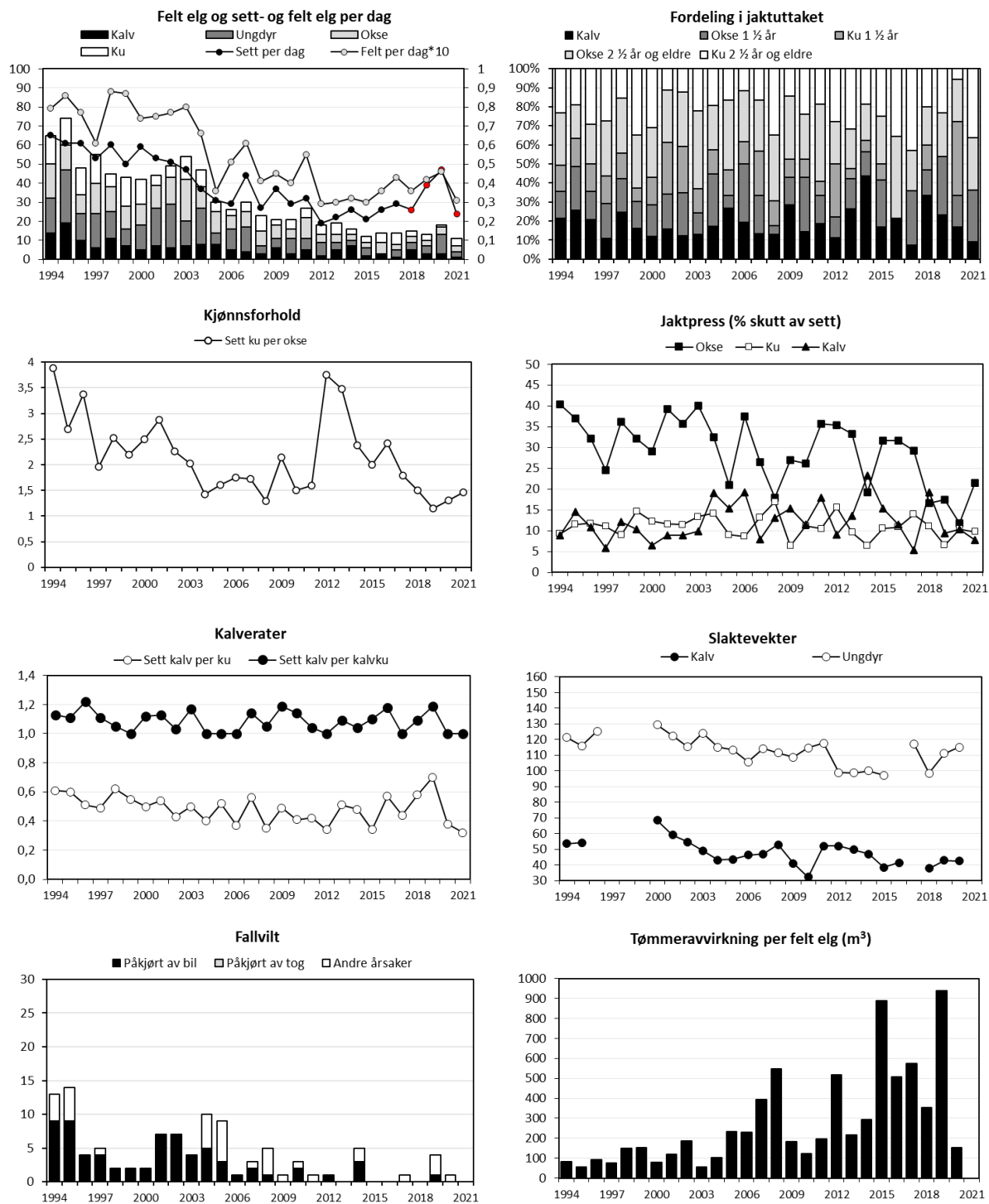
Tømmeravvirkningen i Lillesand har hatt store årlige variasjoner i lengre tid, og økningen i tømmeravvirkning per felte elg skyldes først og fremst en nedgang i antall felte elg.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 1 trafikkdrept elg, denne ble påkjørt av bil i 2019. I samme periode er det registrert 4 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk regnes som lite.

Anbefaling elg

Til tross for et beskjedent jaktuttak i 2021, vil nok den lave kalveproduksjonen nok ikke føre til en betydelig bestandsvekst. For å oppnå et mer bærekraftig beitemetrykk og bedre bestandskondisjon (på sikt) vil det likevel være en fordel å redusere bestanden noe. Kortsiktig fremtidig uttak bør økes, og vi foreslår et uttak på minimum 20 elg i 2022.

Figur Lillesand, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 40 hjort i jakta 2021, som utgjorde en felling på 82 % av tildelte dyr. Bak hver felt hjort var det i overkant 2700 daa tellende areal. Det har vært en nokså jevn økning i antall felte hjort siden 2011. Jaktuttaket i 2021 ble fordelt på 11 kalver, 16 ungdyr, 7 bukk og 6 koller.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,54 hjort per jegerdag, mot 0,44 i 2020. Både sett og felt hjort per dag følger i store trekk samme utvikling, en jevn økning de siste årene.

Kjønnsforhold

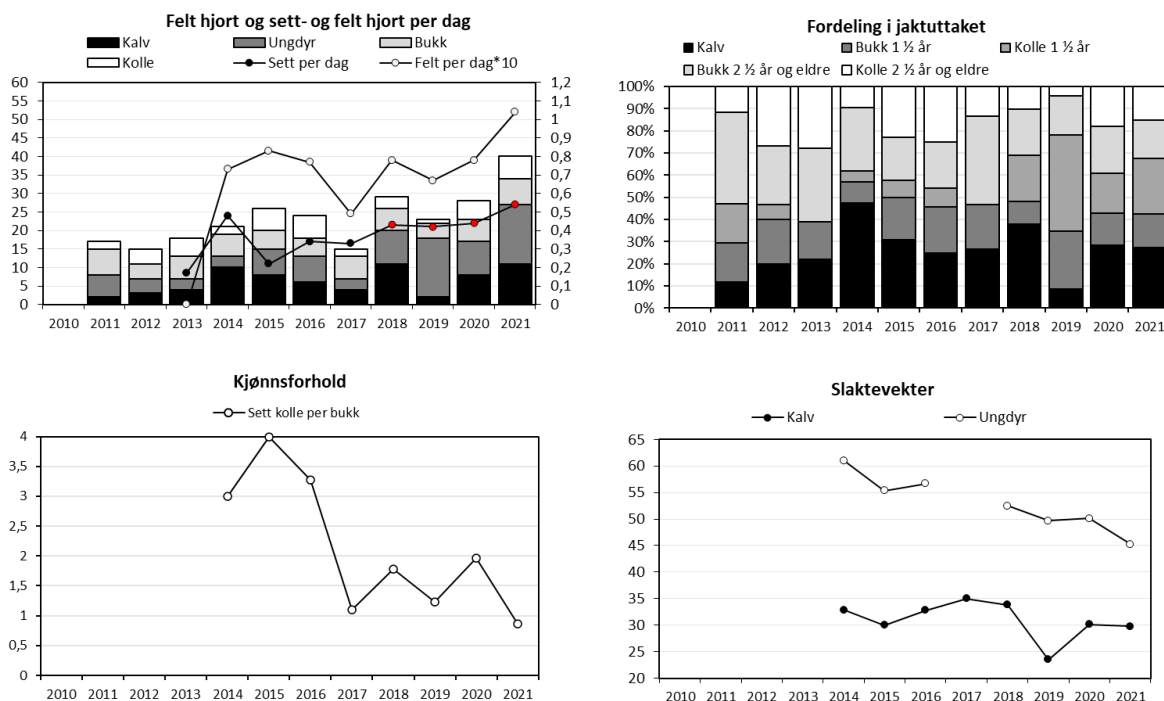
Kjønnsforholdet har variert betydelig i perioden 2014-2021, men utviklingstrenden antyder at bukkeandelen har vært økende for perioden sett under ett.

Bestandskondisjon

Det ble registrert slaktevekter for 5 kalver og 3 ungdyr i 2020, med snittvekter på henholdsvis 30 kg (n=4) og 45 kg (n=9).

Anbefaling

Hjortebestanden ser ut til å være i klar økning i Lillesand. Det anbefales å opprettholde jaktuttaket for å unngå en ukontrollert bestandsvekst. Dersom det er en målsetting å begrense veksten i hjortebestanden kan med fordel hodyruttaket økes.

Figur Lillesand, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kalle per bukke (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Lindesnes

Består av de tidligere kommunene Lindesnes, Marnardal og Mandal.

Elg

Fellingstall

Det ble felt 125 elg i 2021. Dette ga en fellingsprosent på 59 %. Bak hver felling lå det omtrent 6900 daa tellende elgareal. Kalv og ungdyr utgjorde 46 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 63 %.

Jaktpress

Det ble registrert 2423 jegerdagsverk og 1023 observasjoner av elg i 2021. Datakvaliteten er derfor av tilfredsstillende kvalitet for å gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Antall jegerdagsverk har vært stabil over tid, og har et årlig snitt på 2418 jegerdagsverk for siste 5-årsperiode. Andelen skutt av sett var for okse, ku og kalv på henholdsvis 22 %, 8 % og 11 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,42 elg per jegerdagsverk. Det har vært en nedgang i sett elg-indeksen fra 2019 (0,52) til 2021. Felt per dag-indeksen har i større grad holdt seg stabil. Tross høyt uttak av hanndyr i 2021, ble det observert 1,5 ku per okse. Nedgang i sett elg per dag, noe høyere fellingstall for 2020 og 2021 og høyere andel voksne dyr i jaktuttaket, kan antyde at bestandstettheten har avtatt de siste par årene.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene i 2021 var på 0,46 og 1,10, mens gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på 47 og 108 kg. Gjennomsnittsvektene må betegnes som lave, og gjennomsnittlig slaktevekt for ungdyr ligger på et historisk lavt nivå.

Elg og tømmer

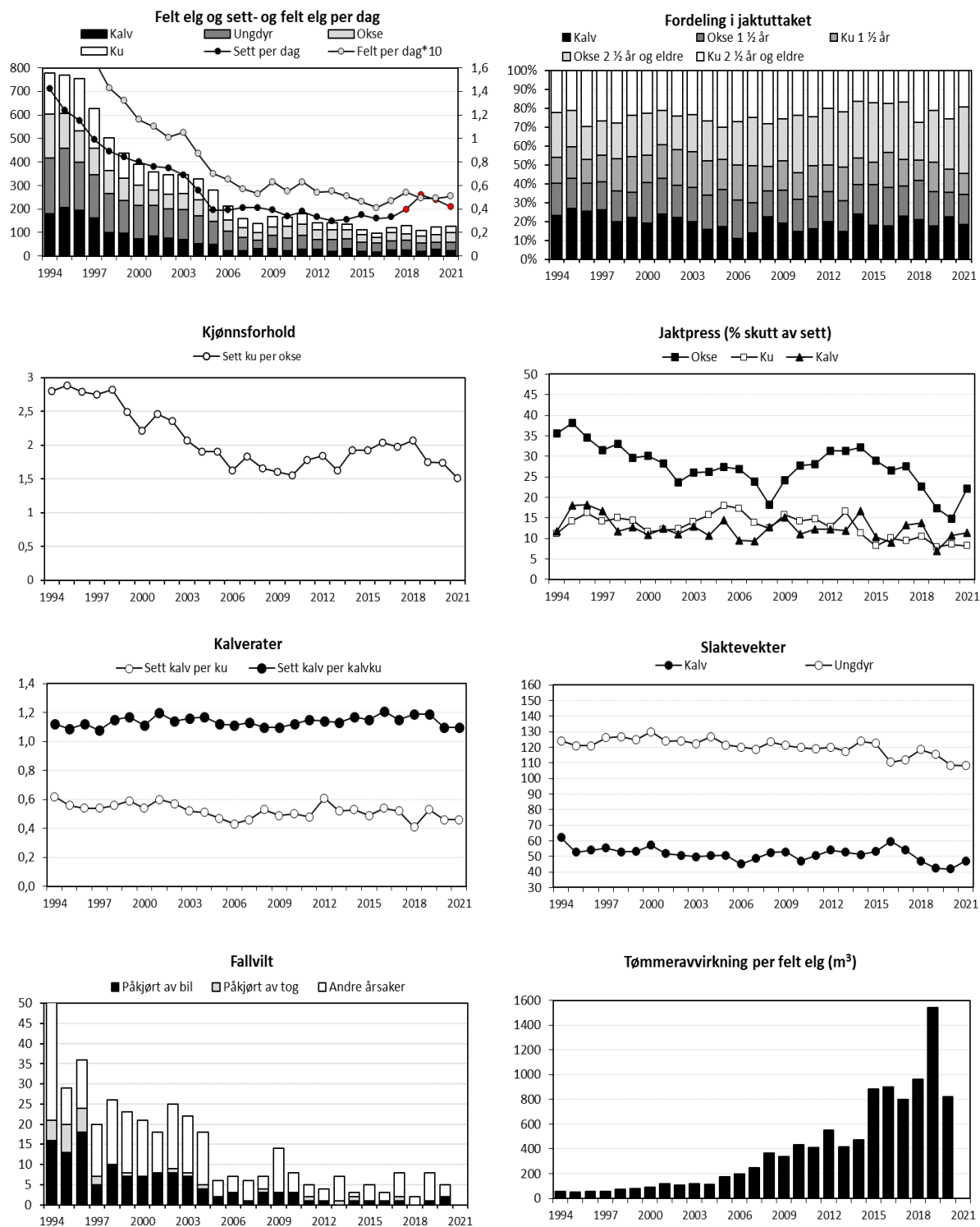
Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har hatt en gradvis økning over tid, og vært spesielt høyt de siste 5 årene. I 2019 var det rekordavvirkning med hele 167 904 m³. Det er i siste 10-årsperiode avvirket et årlig snitt på drøye 95 000 m³, mot i overkant av 46 500 m³ i perioden 2001-2010. Den økte avvirkningen vil gi økt produksjon av kvalitetsbeite og et styrket fôrgrunnlag dersom tettheten av elg holdes på et nivå litt under dagens tetthet.

Elg og trafikk

Reduksjonen i elgbestanden over tid har gitt positive utslag i form av redusert antall elgpåkjørsler. I perioden 2018-2020 er det kun registrert 3 trafikkdrepte elg hvorav alle påkjørt av bil. Dette tilsvarte 0,8 % av jaktuttaket i samme periode. Det ble registrert 12 elg som var omkommet av andre årsaker i samme tidsrom. Konfliktnivået mot trafikk er på et svært lavt nivå.

Anbefaling elg

Med bakgrunn i et moderat beitetrykk registrert i 2021 og lave slaktevekter, anbefales en svak reduksjon av elgtettheten i Lindesnes for å oppnå et bærekraftig beitetrykk. Bestandskondisjonen synes å ha avtatt parallelt med at beitetrykket har økt, og bekrefter i stor grad at mattilgangen har blitt mer begrensende. Selv om den økte hogstaktiviteten i kommunen tilsier at fremtidig fôrproduksjon vil være økende, synes det nødvendig at tettheten av elg reduseres svakt for å bedre dagens beitetrykk. Det anbefales et jaktuttak på 135 elg i 2022.

Figur Lindesnes, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nederste venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nederste høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 151 hjort i Lindesnes kommune 2021 og med det ny fellingsrekord. Bak hver felling lå det i overkant av 5 600 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 42 kalv, 29 ungdyr, 29 eldre bukk og 41 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 47 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 58 %. Den høye kvotetildelingen vil i praksis gi fri avskyting, likevel har fellingstallet økt årlig fra 2018.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,30 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen viser til en relativt stabil utvikling fra 2018 til 2021. Økte fellingstall og økt felt per jegerdag indikerer at bestanden er i vekst. Basert på økende fellingstall i kommunen og omkringliggende områder, er det grunn til å tro at bestanden vil fortsette å øke.

Kjønnsforhold

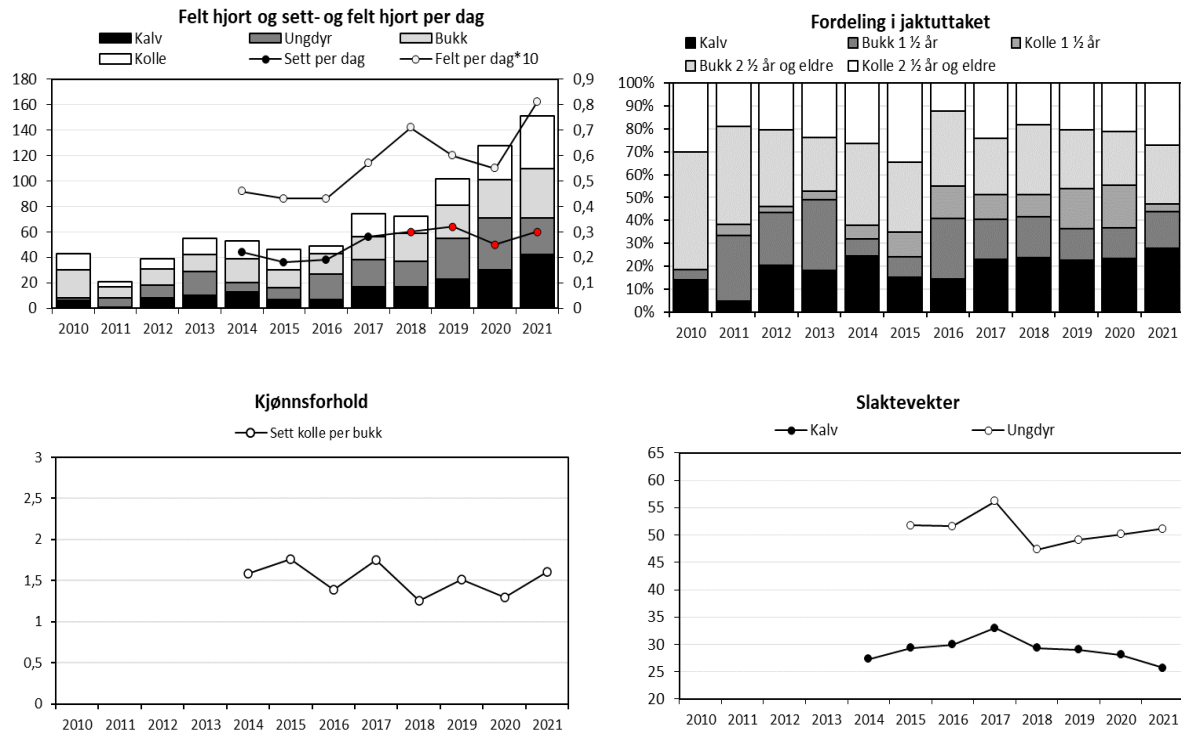
Kjønnsforholdet har vært relativt stabilt fra 2014 til 2021. Forholdet har variert mellom 1,3 til 1,8, mens det ble observert 1,6 kolle per bukk i 2021.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 26 og 51 kg i 2021. Vektene, særlig for kalv, virker å være redusert med årlig nedgang fra 2017. Reduserte slaktevekter kan forklares ut ifra en økende bestandstetthet. Samtidig har slaktevektene for ungdyr økt årlig fra 2018 til 2021.

Anbefaling

Bestandstettheten har vært økende i Lindesnes og forventes å fortsette å øke. Det anbefales å opprettholde kvotene og årlig uttak for å hindre ukontrollert bestandsvekst.

Figur Lindesnes, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Lyngdal

Elg

Fellingstall

Det ble felt 92 elg i 2021, en nedgang fra 101 elgfellinger i 2020. Fellingsprosenten for 2021 var 66 %. Bak hver felling lå det i overkant av 6300 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 52 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre var 56 % hanndyr.

Jaktpress

Det ble lagt ned 1603 jegerdager i 2021 og gjort 702 observasjoner av elg. Jaktinnsatsen har gått noe ned sammenlignet med to foregående år. Datagrunnlaget ansees som stort nok til å sannsynligvis gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Andelen skutt av sett okse, ku og kalv var på henholdsvis 30 %, 10 % og 10 % i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,44 elg per jegerdag, en nedgang fra 0,50 i 2020. Basert på sett elg-indeksen virker tettheten av elg å ha hatt en svak nedgang siste treårsperiode. Det ble observert 2,4 ku per okse i 2021 mot 2,6 året før. Trenden de siste årene viser en økende hodyrandel i bestanden og skjevere kjønnsforhold.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene var i 2021 på henholdsvis 0,47 og 1,10, mot 0,53 og 1,13 i 2020. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 52 og 105 kg. Slaktevekter for kalv og ungdyr var på 48 og 105 kg i 2020. Kalvevektene har hatt en økning i siste 3-årsperiode. Slaktevektene for ungdyr har imidlertid hatt en jevn nedgang siden 2014.

Elg og tømmer

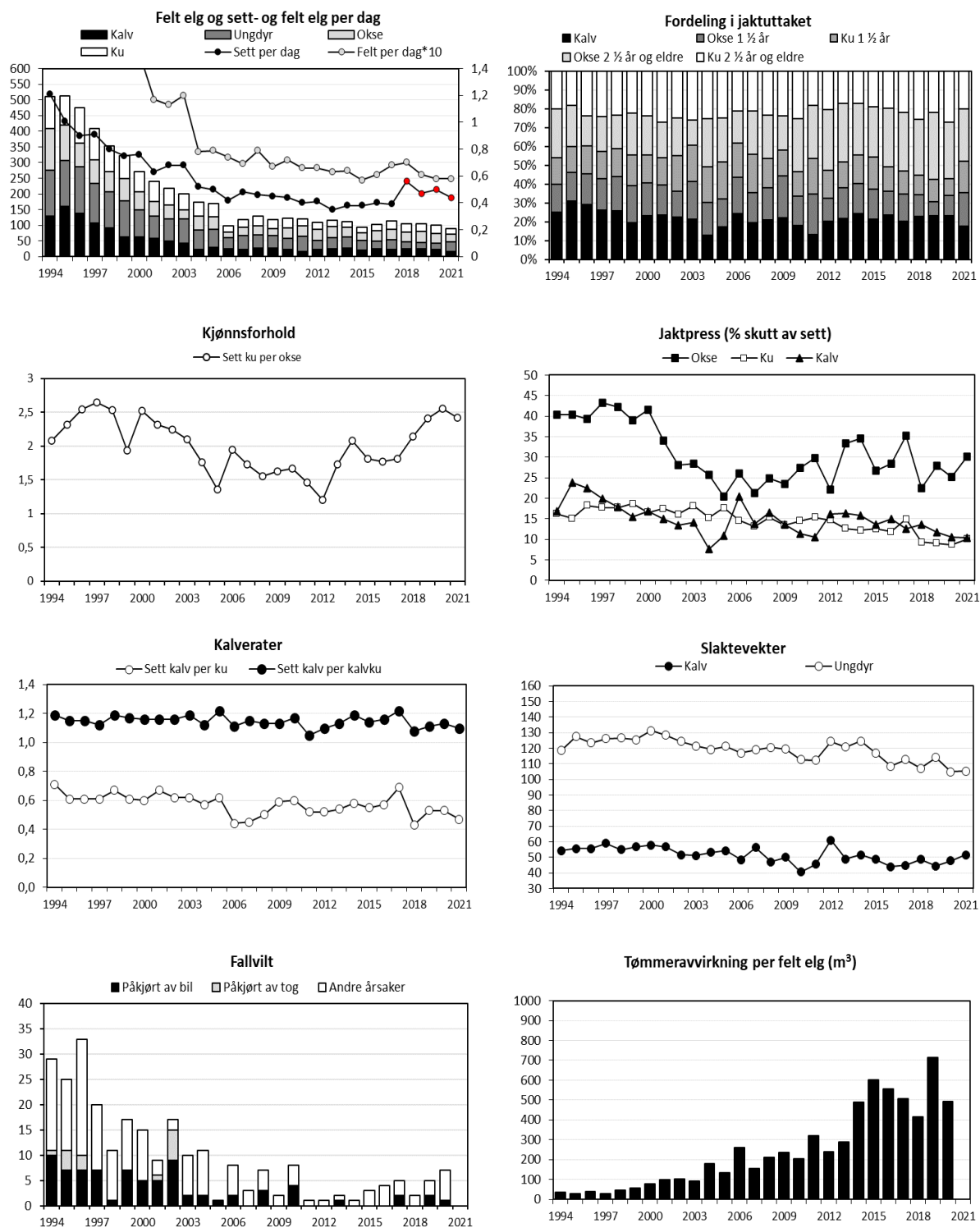
Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har økt de siste årene. I perioden 2018-2020 er det i snitt avvirket omtrent 55 700 m³ årlig. I 2020 ble det avvirket rett i underkant av 500 m³ per felt elg. Den økte avvirkningen vil ha positiv effekt på fôrgrunnlaget på sikt, dersom tettheten av elg holdes på et bærekraftig nivå.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 3 trafikkdrepte elg, hvor alle ble påkjørt av bil. I samme periode er det registrert 11 døde elg grunnet andre årsaker. Trafikkdrepte elg utgjorde 4 % av jaktuttaket for siste treårsperiode. Konfliktnivået ansees som på et lavt nivå per i dag.

Anbefaling elg

Registrert beitetrykk fra beitetaksten i 2021 var nær bærekraftig. Fellingstallene har vært relativt stabile over tid, men økningen i beitetrykk fra 2017 til 2021 kan antyde at uttaket bør økes forsiktig for å oppnå et mer bærekraftig elgbeite. Tross økt tømmeravvirkning siste år og forventet økt fremtidig fôrtilbud, er det anbefalt at nåværende vinterbestand stabiliseres noe under dagens nivå. Dette innebærer en svak reduksjon av «dagens» bestandstetthet. Vi anbefaler et uttak på 115 elg i 2022.

Figur Lyngdal, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 127 hjort i 2021, tilsvarende som for fellingsrekorden i 2020. Bak hver felling lå det i underkant av 4 500 daa tellende areal. Jaktuttaket var fordelt på 50 kalv, 28 ungdyr, 35 bukk og 14 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 61 % av uttaket. Av dyr eldre enn 1,5 år utgjorde hanndyr 62 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,45 hjort per jegerdag, mot 0,33 i 2020. Datakvaliteten er av tilfredsstillende omfang med 1687 jegerdager og 738 observasjoner av hjort i 2021. Antakelig er bestanden i vekst basert på økte fellingstall siste år og bestandsutviklingen for omkringliggende kommuner.

Kjønnsforhold

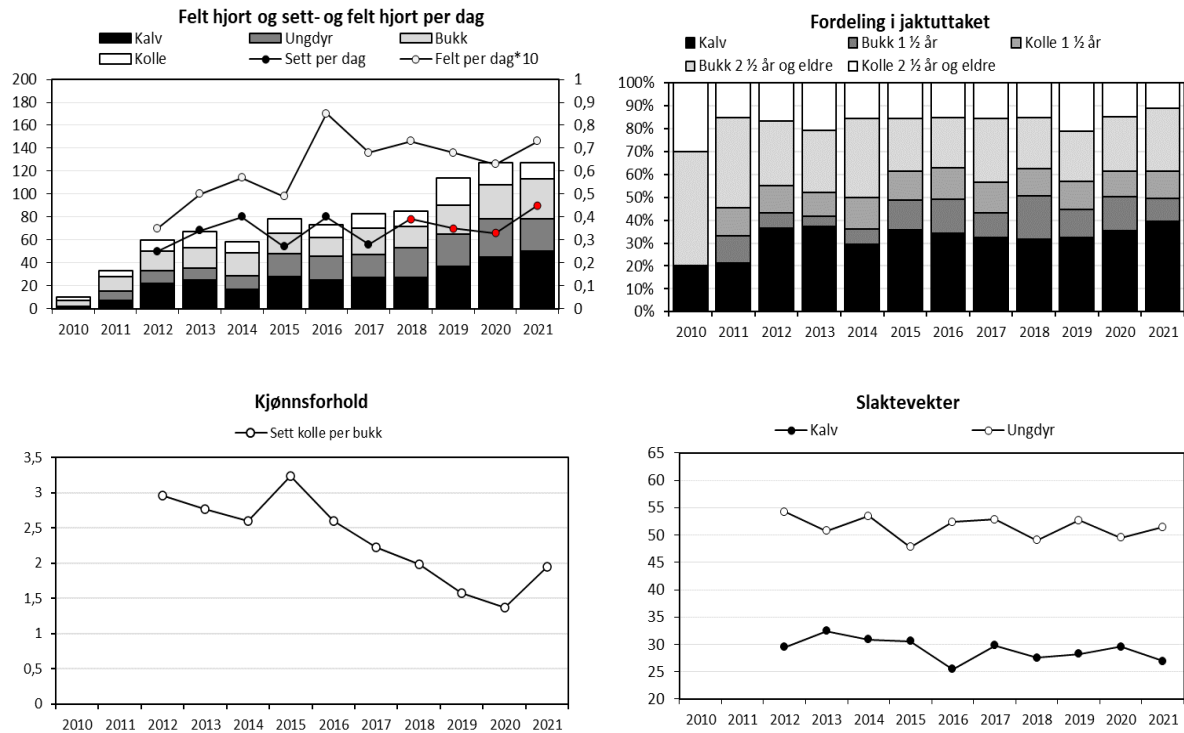
Det ble observert 2 koller per bukk i 2021, en økning fra 1,4 i 2020. Tross høyere uttak av hanndyr over tid, har bukkeandelen i bestanden har hatt en jevn økning fra 2015 (3,2 kolle per bukk) til 2021.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 27 og 51 kg i 2021. Høy oppslutning av vekter de siste årene gir godt grunnlag for å følge videre utvikling. Slaktevektene for kalv og ungdyr har holdt seg stabilt for perioden det finnes innrapporterte data. Trenden viser riktignok en svak nedgang for begge kategorier.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende siste treperiode. Bestandstettheten synes fortsatt å øke. Det anbefales å øke kvotene og årlig uttak for å hindre bestandsvekst. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter i tiden fremover, tross gode vekter per nå.

Figur Lyngdal, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Risør

Elg

Fellingstall

Det ble felt 13 elg i 2021, noe som utgjorde 35 % felling. Bak hver felling lå det i overkant av 11 300 daa tellende areal. Andelen kalv og ungdyr i uttaket utgjorde 54 % av jaktuttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 62 % av uttaket. Uttaket av hanndyr sammenlignet med hunndyr har ligget høyere over tid.

Jaktpress

I 2021 ble det nedlagt 354 jegerdager og gjort 95 elgobservasjoner i Risør. Jaktinnsatsen har vært relativt stabil siste 4-årsperiode med årlig snitt på 339 jegerdager. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv på henholdsvis 30 %, 12 % og 0 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

Sett elg per jegerdagsverk var i 2021 på 0,27. Det har vært en jevn nedgang i indeksen fra 2018. Sett ku per okse var i 2021 på 1,6, hvor kjønnsforholdet virker å være stabilt for siste 9-årsperiode. Det understrekes at datagrunnlaget ikke er av tilfredsstillende kvalitet for å kunne trekke sikre slutninger basert på «sett elg» føringer som er gjort. Varig høyere andel voksendyr i jaktuttaket kan redusere bestandens størrelse.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene for 2021 lå på henholdsvis 0,33 og 1,00. Dette tilsvarer kalveratene fra 2018, og er de laveste registrerte i kommunen. Det har tidligere vært jevnlig innslag av tvillingkyr i kommunen, men det er ikke observert ku med tvillingkalver i 5 av de siste 6 årene. Gjennomsnittlige slaktevekter for ungdyr var i 2021 på 99 kg. Det ble ikke felt kalv i 2021. Datagrunnlaget er for tynt til å kunne trekke slutninger for utvikling av vekter de senere årene.

Elg og tømmer

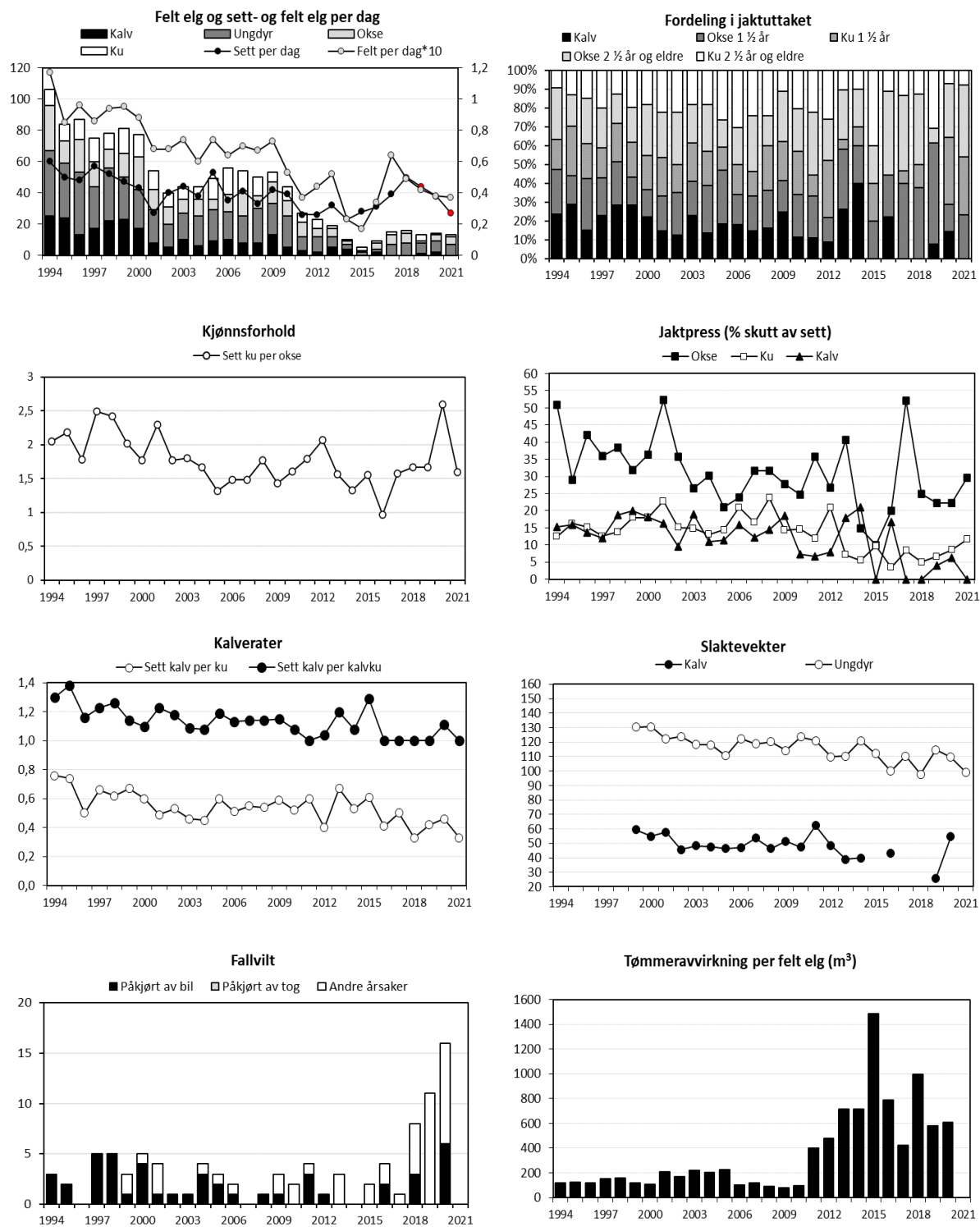
Årlig tømmeravvirkning har de siste ti årene økt noe, med snitt på om lag 9 500 m³. Tømmeravvirking per felt elg har dermed økt noe, men skyldes også reduserte fellingstall for samme periode. Økt avvirkning vil gi økt fremtidig fôrtilbud for elg.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 9 trafikkdrepte elg, tilsvarende 26 % av jaktuttaket for samme periode. Det ble i samme periode registrert 26 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk har avtatt sammenlignet med perioder med stor elgtetthet, men antall trafikkdrepte elg har økt i perioden 2018-2020 sammenlignet med tidligere femårsperiode.

Anbefaling elg

Beitetaksten i 2021 viste at beitetrykket i Risør i snitt var bærekraftig, men hadde et overbeite av eik og stedvis også et overbeite av furu. Lave kalverater vil gi lav produksjon. Uttak av små kalver og ungdyr, dårlige bidragsyttere, ansees å tjene bestandens videre kvalitet. Vi anbefaler av den grunn som et minimum at tidligere års jaktuttak opprettholdes. Dersom kalveproduksjonen øker, vil det være grunnlag for å øke uttaket for å unngå at bestanden øker mer enn ønskelig. Vi anbefaler at det felles 20 elg i 2022.

Figur Risør, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 15 hjort i Risør kommune i 2021 og med det ny fellingsrekord. Bak hver felling lå det i overkant av 9 800 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 5 kalv, 5 ungdyr, 2 eldre bukk og 3 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 67 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 70 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,31 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen har hatt en svak økning de siste tre årene. Jevn øking i fellingstall og felt hjort per jegerdag for samme periode viser til en bestand i antatt vekst.

Kjønnsforhold

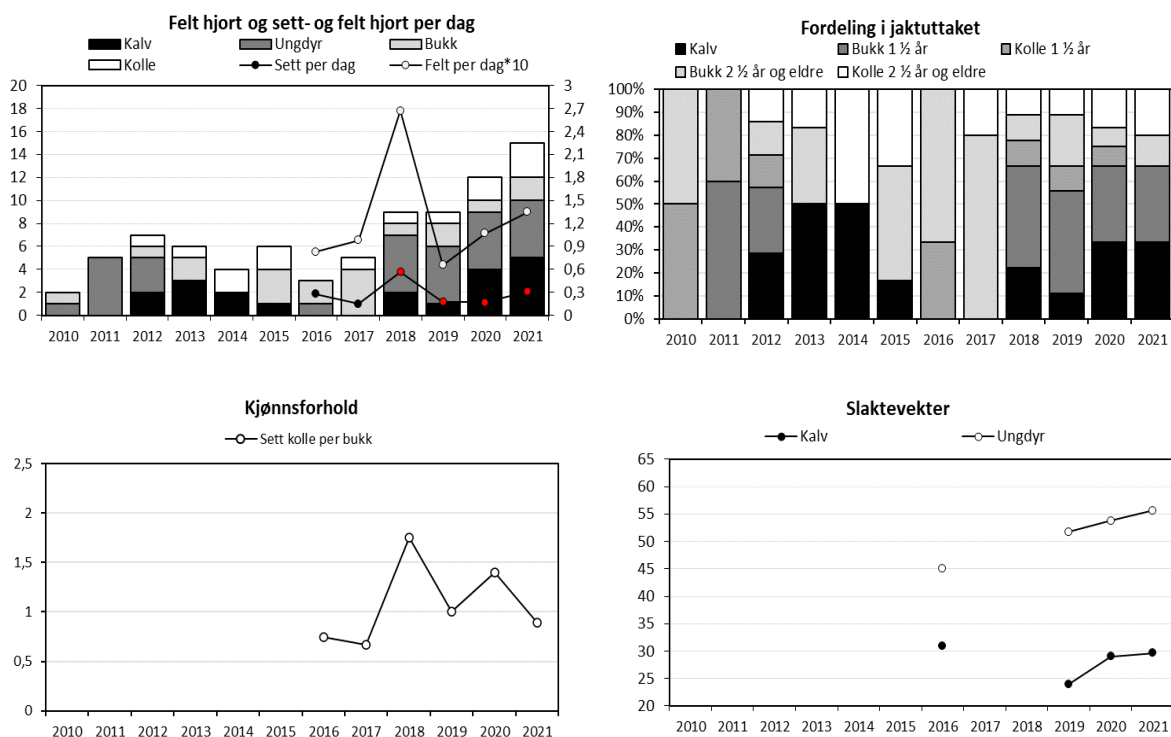
Det ble sett 0,9 kolle per bukk i 2021, mot 1,4 i 2020. Datagrunnlaget blir for lite til å fastslå noe sikkert om forholdet, men kan tolkes til at det har vært et relativt likt forhold fra 2016 til 2021. En antatt jevn kjønnsbalanse vil redusere hastigheten for bestandsvekst.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for henholdsvis kalv og ungdyr var på 30 og 56 kg i 2021. Vektene er stabilt gode, men bygger på lavt antall dyr. Tetthet av hjort virker å være bærekraftig per dags dato.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende siste treårsperiode og bestandstettheten synes fortsatt å øke. Det anbefales å opprettholde årlig uttak for å hindre bestandsvekst.

Figur Risør, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Sirdal

Elg

Fellingstall

Det ble felt 27 elg i 2021, dette ga en fellingsprosent på 34 %. Bak hver felling lå det omtrent 26 500 daa tellende elgareal. Kalv og ungdyr utgjorde 81 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 65 %. Fellingstallet for 2020 og 2021 er betydelig redusert sammenlignet med tidligere år.

Jaktpress

Det ble registrert 378 jegerdagsverk og 193 observasjoner av elg i 2021. Datakvaliteten er derfor ikke av tilfredsstillende omfang for å gjenspeile faktiske forhold for kommunen (jf metodekapittel). Antall jegerdagsverk har falt vesentlig for 2020 og 2021. Prosent skutt av sett var for okse, ku og kalv på henholdsvis 24 %, 7 % og 24 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,51 elg per jegerdagsverk. Det kan tyde på en nedgang i sett elg-indeksen fra 2018 (0,59) til 2021. Samtidig er datagrunnlaget ikke stort nok. Observert kjønnsforhold var i 2021 1,9 ku per okse. Det har vært en jevn svak nedgang i okseandelen fra 2016 til 2021. Som følge av lavere fellingstall to siste år og lav andel voksne dyr i uttaket, kan det forventes at bestanden likevel er relativt stabil over siste 4-årsperiode. Det antas at tettheten vil øke på kort sikt.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene i 2021 var på 0,49 og 1,08, mens gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var henholdsvis 61 og 128 kg. Gjennomsnittsvektene må betegnes relativt stabile for siste 5-årsperiode, men oppleves som betydelig økt i 2021. Det var mangelfull innrapportering av vekter ved uthenting av data og det er trolig at snittvekten for kalv er noe lavere.

Elg og tømmer

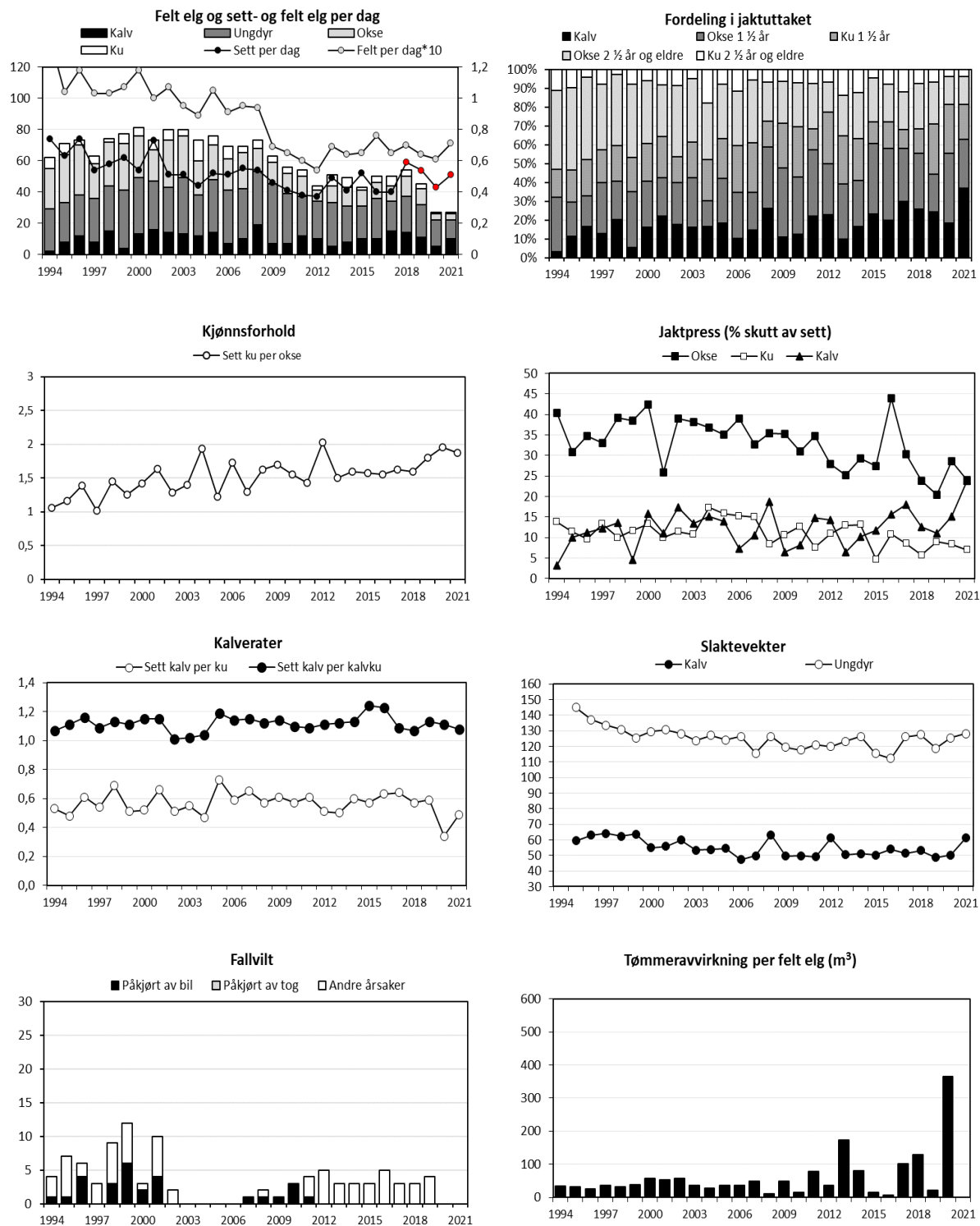
Årlig tømmeravvirkning har økt for siste 4-årsperiode sammenlignet med tidligere 4-årsperiode. I perioden 2017-2020 ble det avvirket i overkant av 5 700 m³ sammenlignet med 3 400 m³ i perioden 2013-2016. Økt hogstaktivitet vil gi økt fremtidig tilbud i antall beiteplanter for elg.

Elg og trafikk

Konfliktnivået mot trafikk har vært på et svært lavt nivå over lengre tid. Det er ikke registrert trafikkdrept elg i kommunen siden 2011. I perioden 2018-2020 er det registrert 7 elg omkommet av andre årsaker.

Anbefaling elg

Beitetrykket i Sirdal betegnes som et moderat overbeite per 2021. Vi anbefaler en svak reduksjon i tettheten av elg for å bedre beitevilkårene og øke bestandskondisjonen. Antagelig vil tettheten av elg øke som følge av redusert jaktuttak. Vi anbefaler derfor at kortsiktig jaktuttak økes for å kompensere for det lave uttaket i 2020 og 2021. Det anbefales et jaktuttak på 65 elg i 2022, og vi fraråder at et lavt jaktuttak opprettholdes de kommende årene. Ut fra mål om varig forbedret bestandskondisjon og et bærekraftig beitetrykk, anbefales det å redusere bestanden til under dagens nivå. Hodyr bør utgjøre en overvekt av uttaket, for å unngå et skjevete kjønnsforhold.

Figur Sirdal, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 69 hjort i 2021 fordelt på 15 kalv, 23 ungdyr, 16 eldre bukk og 15 koller. Bak hver felling lå det omtrent 10 000 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 55 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 52 %. Det ble felt et lavere antall hjort i 2021 sammenlignet med 77 i 2020.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,61 hjort per jegerdag. Det har vært en markant økning i sett hjort-indeksen fra 2020 til 2021. Basert på 384 jegerdager og 235 observasjoner, er datagrunnlaget ikke stort nok til at det med god nok sannsynlighet gjengir faktiske forhold for kommunen.

Kjønnsforhold

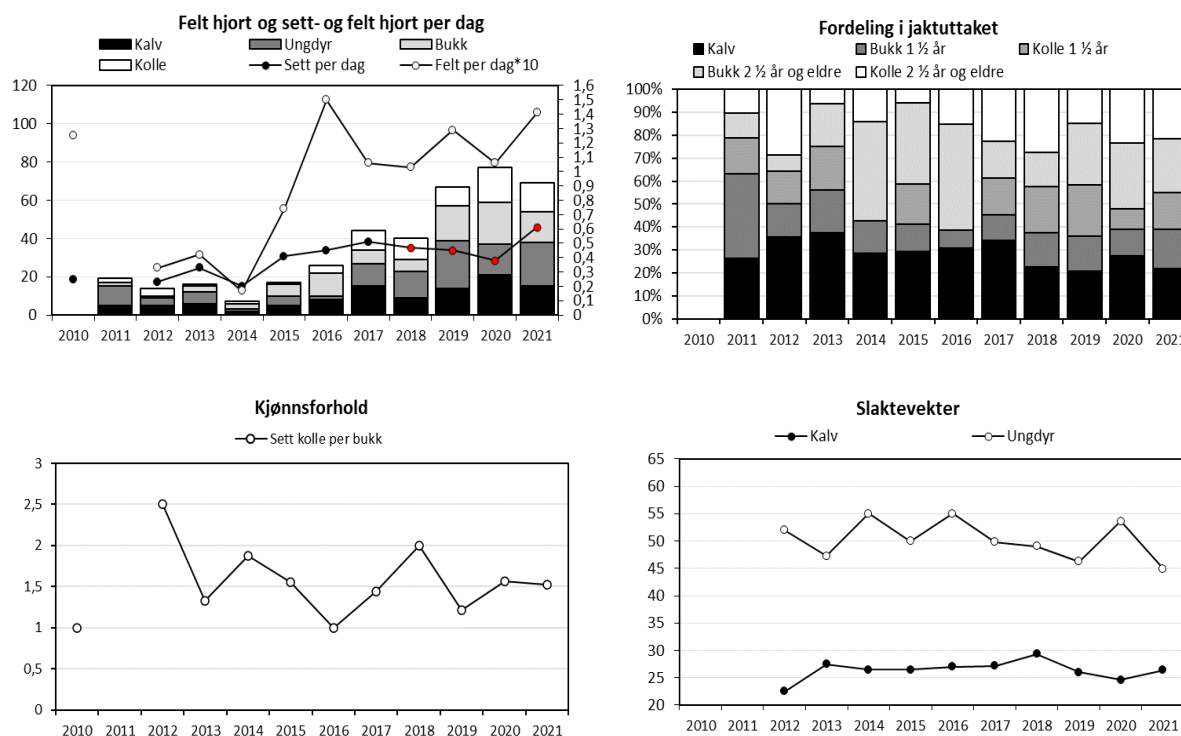
Det ble sett 1,5 kolle per bukk i 2021. Indeksen virker å ha vært relativt stabil siste 5-årsperiode, men noe tynt datagrunnlag gjør vurderingen usikker.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for henholdsvis kalv og ungdyr var på 26 og 45 kg i 2021. For ungdyr virker slaktevektene å ha en svak nedgang for siste 5-årsperiode. Samtidig ser vi noe årlig variasjon. Kalvevektene har vært stabil over tid i Sirdal kommune.

Anbefaling

Med bakgrunn i reduserte slaktevekter de senere år anbefales vi å årlig uttak for å hindre bestandsvekst. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter i tiden fremover om ikke tettheten øker.

Figur Sirdal, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Tvedestrand

Elg

Fellingstall

Det ble felt 28 elg i 2021, en nedgang mot 30 i 2020. Fellingsprosenten for 2021 var 23 %. Bak hver felling lå det i underkant av 6900 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 46 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre var 55 % hanndyr.

Jaktpress

Det ble lagt ned 573 jegerdager i 2021 og gjort 353 observasjoner av elg. Jaktinnsatsen har holdt seg relativt stabilt siste 7-årsperiode, med noe høyere innsats i 2018 med 728 jegerdager.

Datagrunnlaget ansees som for lite til å gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv var på henholdsvis 16 %, 5 % og 11 % i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,62 elg per jegerdag, en nedgang fra 0,70 i 2020. Basert på sett elg indeksen virker tettheten av elg likevel å ha en svak økning fra 2015 til 2021. Reduserte fellingstall antas å være en medvirkende faktor til bestandsvekst. Svært lave kalverater for perioden 2019-2021 og høy dødelighet kan medvirke til at bestandsveksten ikke blir tiltagende, men stabiliseres.

Kjønnsforholdet har vært stabilt over lang tid, rundt 1,5 ku per okse, men var i 2021 på 2,6 ku per okse.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene var i 2021 på henholdsvis 0,30 og 1,00, mot 0,33 og 1,02 i 2020.

Gjennomsnittlig slaktevekt for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 41 og 87 kg. Slaktevekter for kalv og ungdyr er svært lave og betegnes som dårlig kondisjon. Fra 2014 til 2021 har ungdyrvektene falt markant, mens kalvevektene vært mer stabilt lave rundt 40 kg.

Elg og tømmer

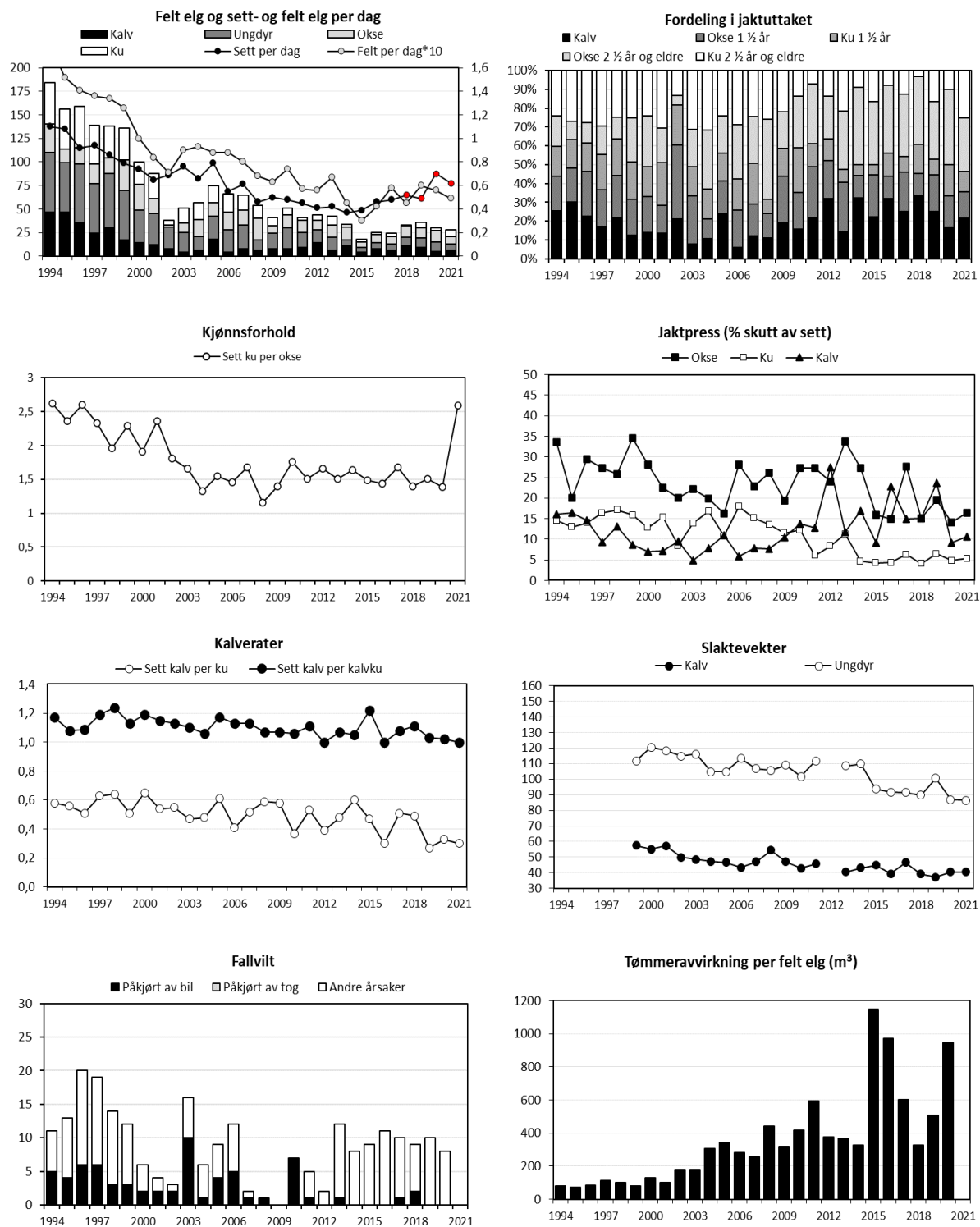
Årlig tømmeravvirkning målt mot antall felte elg har økt de siste årene grunnet reduserte fellingstall. I perioden 2018-2020 er det i snitt avvirket omtrent 19 200 m³ årlig. I 2020 ble det avvirket rett i underkant av 950 m³ per felt elg.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 2 trafikkdrepte elg. I samme periode er det registrert 25 døde elg omkommet av andre årsaker. Trafikkdrepte elg utgjorde 25 % av jaktuttaket for siste treårsperiode. Om veksten i elgbestanden fortsetter, forventes imidlertid konfliktnivået å øke igjen i årene som kommer.

Anbefaling elg

Registrert beitetrykk våren 2021 var samlet sett bærekraftig for kommunen. Sammen med lave uttak de siste årene, tyder sett-elg data på at tettheten av elg har vært i svak vekst over tid. Dersom ikke uttaket øker vil beitetrykket øke utover et bærekraftig nivå i løpet av kort tid. For å unngå dette tilrår vi at tettheten av elg reduseres svakt. Jaktuttaket de førstkommende årene bør derfor økes forsiktig. Dersom kalveproduksjonen øker i årene som kommer, bør uttaket øke ytterligere. Effekten av å verne om store produksjonsdyr og jakte hardt på dyr i dårlig kondisjon kan diskuteres i nåværende bestandssituasjon. Vi anbefaler et jaktuttak på 50 elg i 2022.

Figur Tvedestrand, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkedrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 45 hjort i 2021 og med det ny fellingsrekord. Bak hver felling lå det i underkant av 4300 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 15 kalv, 9 ungdyr, 14 eldre bukk og 7 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 53 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 63 %. Det har vært en jevn økning i fellingstall fra 2012 til 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,45 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen har hatt en svak økning de siste tre årene. Med 357 jegerdager og 160 observasjoner er datagrunnlaget noe tynt for å kunne gjenspeile faktiske forhold. Øking i fellingstall og felt hjort per jegerdag for samme periode viser til en bestand i vekst.

Kjønnsforhold

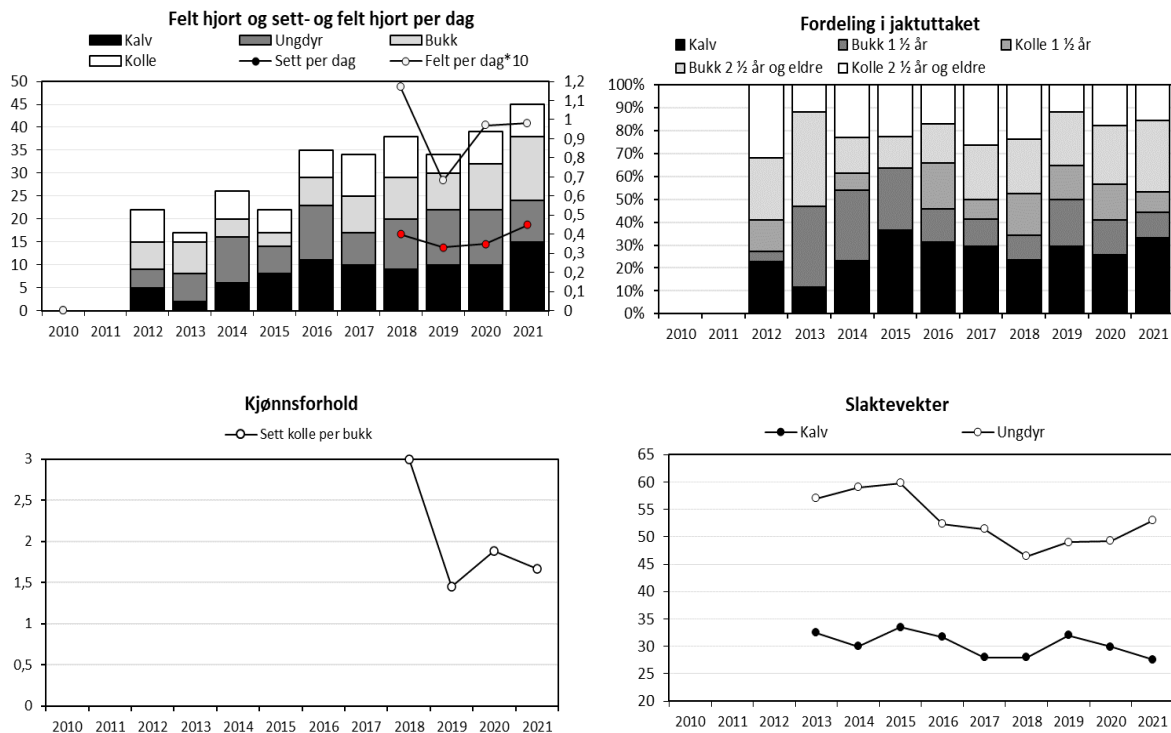
Det ble sett 1,7 kolle per bukk i 2021, mot 1,9 kolle per bukk i 2020. Datagrunnlaget blir for lite til å fastslå noe sikkert om kjønnsforholdet, men kan tolkes som relativt stabilt fra 2019 til 2021. En antatt jevn kjønnsbalanse vil redusere hastigheten for bestandsvekst.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 28 og 53 kg i 2021. Vektene er relativt gode, men har hatt en svak nedgang fra 2013 for begge kategorier. Tetthet av hjort virker å være bærekraftig per dags dato.

Anbefaling

Bestandstettheten av hjort i Tvedestrand virker å ha økt sakte over tid. Det er fordelaktig at bestandsveksten ikke skjer ukontrollert. På et tidspunkt vil bæreevnen nås og gi uttrykk for tetthetsavhengige faktorer som reduserte slaktevekter. Vi anbefaler at jaktuttaket økes noe.

Figur Tvedestrand, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Valle

Elg

Fellingstall

Det ble felt 46 elg i 2021, mot 42 i 2020. Bak hver felling lå det i overkant av 11 400 daa tellende elgareal. Andelen kalv og ungdyr i utgjorde 70 % av jaktuttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 63 % av uttaket. Uttaket av hanndyr sammenlignet med hunndyr har ligget høyere over tid.

Jaktpress

I 2021 ble det nedlagt 775 jegerdager og gjort 433 elgobservasjoner i Valle. Jaktinnsatsen har hatt en jevn nedgang fra 1075 jegerdager i 2018 til 2021. Datagrunnlaget for 2021 er noe under «kravet» for å kunne gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv på henholdsvis 23 %, 7 % og 10 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

Sett elg per jegerdagsverk var i 2021 på 0,56. Det har vært en økning i sett elg-indeksen fra 2018. Sett ku per okse var i 2021 på 1,9, hvor trenden for siste 3-årsperiode viser en minkende okseandel. Kalveraten har vært svakt økende fra 2015, og med en økende hodyrandel samt økt sett elg-indeks for siste treårsperiode, viser det en bestand i vekst. Lavere fellingstall for siste femårsperiode sammenlignet med tidligere år bidrar også til bestandsveksten.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene for 2021 lå på henholdsvis 0,59 og 1,08. Det har vært en stabil utvikling for kalveratene for siste 6-årsperiode. Gjennomsnittlig slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 50 og 116 kg. For perioden 2019-2021 har kalvevektene hatt en negativ utvikling, mens ungdyrvektene har holdt seg stabilt.

Elg og tømmer

Årlig tømmeravvirking har i perioden 2018-2020 ligget på omtrent 12 300 m³ i snitt. Dette er en økning sammenlignet med perioden 2015-2017, med snitt i underkant av 7 000 m³ avvirket årlig. Tømmeravvirking per felt elg har dermed økt noe, men skyldes også reduserte fellingstall for samme periode. På grunn av begrenset andel produktiv skog i Valle, er nok årlig avvirking målt mot antall felt elg mindre egnet til å vurdere potensiale for fremtidig elgbeite.

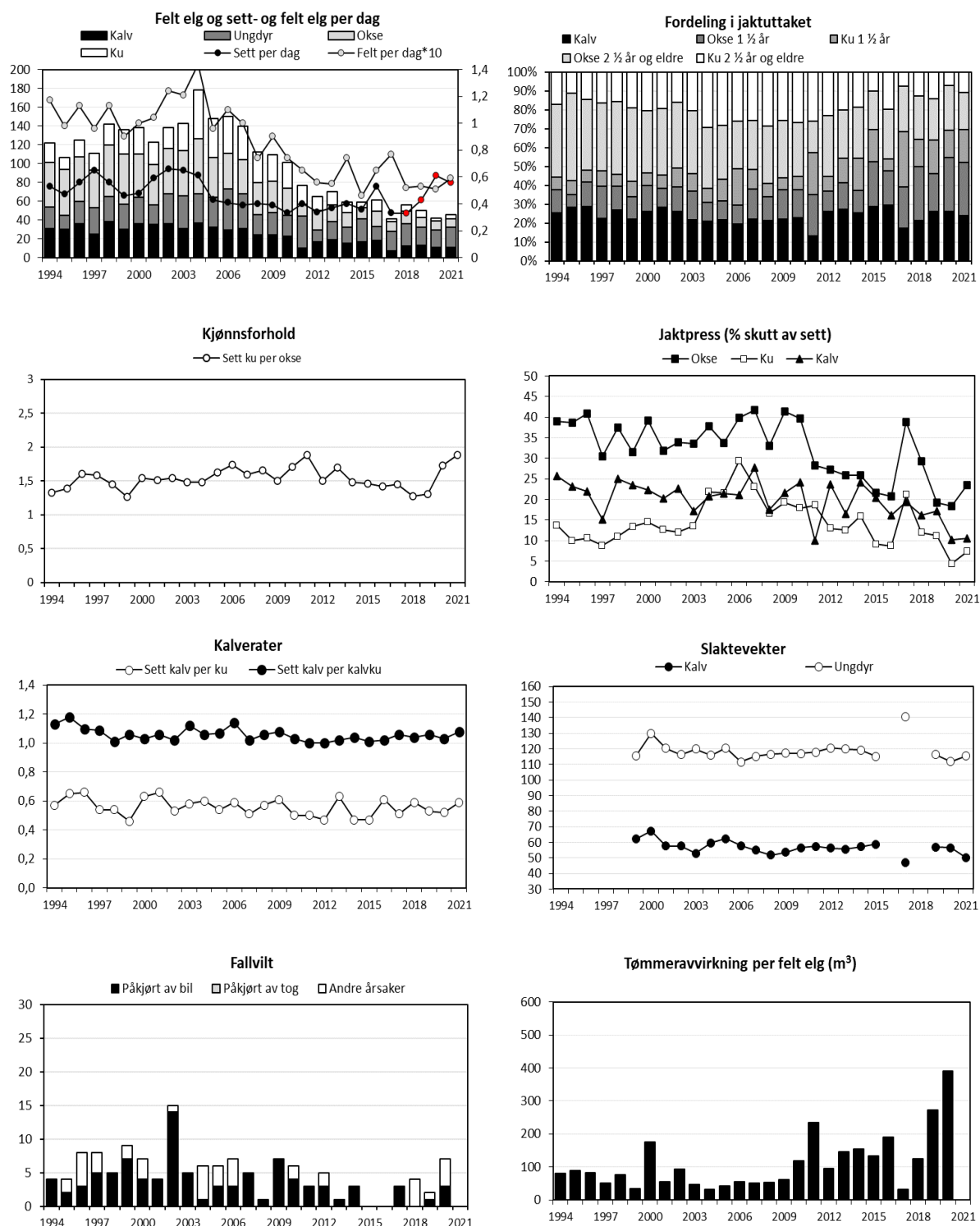
Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 4 trafikkdrepte elg, tilsvarende 3 % av jaktuttaket for samme periode. Det ble i samme periode registrert 9 elg omkommet av andre årsaker.

Konfliktnivået mot trafikk har avtatt sammenlignet med perioder med større elgtetthet, men er antatt å øke igjen i takt med økende elgtetthet.

Anbefaling elg

Det ble registrert et moderat overbeite i Valle våren 2021, hvor ROS-artene hadde det høyeste registrerte beitetrykket i Agder. Med utgangspunkt i målsetting om å bedre bestandskondisjonen, samt hindre økt konfliktnivå mot trafikk og landbruk, anbefales det å redusere elgtettheten. For å oppnå merkbar bestandsregulerende effekt bør det minimum felles 80 dyr i 2022, og gjerne med en høyere andel eldre hodyr i uttaket.

Figur Valle, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 34 hjort i Valle kommune 2021 og med det ny fellingsrekord. Bak hver felling lå det i overkant av 15 400 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 9 kalv, 5 ungdyr, 14 eldre bukk og 6 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 41 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 64 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,49 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen viser til en relativt jevn økning fra 2018 til 2021. Økte fellingstall og økt felt per jegerdag indikerer at bestanden er i vekst. Basert på økende fellingstall i kommunen og omkringliggende områder, er det grunn til å tro at bestanden vil fortsette å øke. Datagrunnlaget, basert på 362 jegerdager og 177 observasjoner, er riktignok for tynt for å trekke sikre slutninger.

Kjønnsforhold

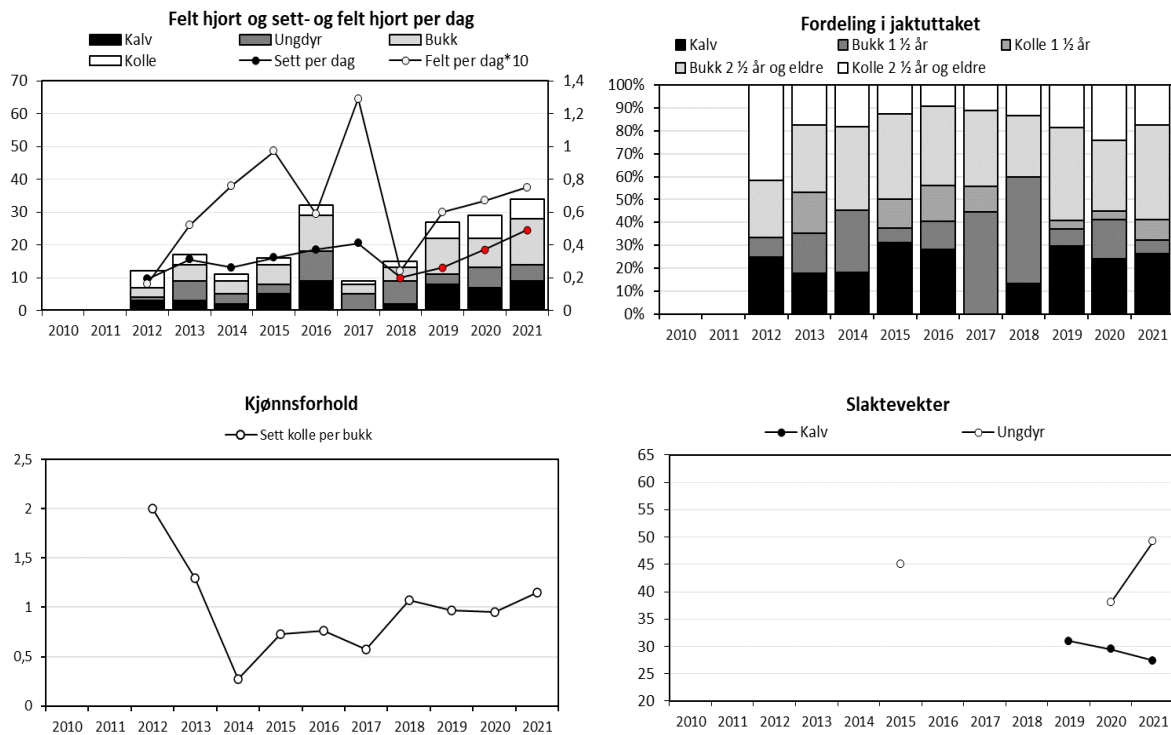
Observert kjønnsforhold var 1,2 kolle per bukk i 2021. Det har vært en økende andel hodyr i bestanden fra 2014. Kjønnsforholdet i Valle er jevnere sammenlignet med snittet for fylket.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 27 og 49 kg i 2021. Vektene, særlig for kalv, virker å være redusert med årlig nedgang fra 2019. Samtidig har slaktevektene for ungdyr økt fra 2020 til 2021. Snittene bygger på lavt antall dyr.

Anbefaling

Fellingstallene, sett per dag og felt per dag fra Valle viser en bestand i god vekst. Det anbefales at veksten ikke skjer ukontrollert, men langsomt. Stor oppslutning om rapportering sett data og slaktevekter gir bedre grunnlag for videre forvaltning.

Figur Valle, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Vegårshei

Elg

Fellingstall

Det ble felt 78 elg i 2021, dette ga en fellingsprosent på 66 %. Bak hver felling lå det omtrent 4100 daa tellende elgareal. Kalv og ungdyr utgjorde 62 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 63 %. Fellingstallet for 2021 er betydelig redusert sammenlignet med tidligere år.

Jaktpress

Det ble registrert 1679 jegerdagsverk og 1110 observasjoner av elg i 2021. Antall jegerdagsverk har falt noe i 2021 og ligger godt under snittet for siste 3-årsperiode på 1887 jegerdagsverk. Prosent skutt av sett var for okse, ku og kalv på henholdsvis 13 %, 4 % og 13 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,66 elg per jegerdagsverk. Reduserte fellingstall rundt 2015 har medvirket til en økning i bestandstettheten fra 2014 til dagens nivå. Det kan virke som bestanden har hatt en stabil utvikling fra 2018 til 2021 med snitt på 0,67 sett elg per jegerdag. Observert kjønnsforhold var i 2021 1,8 ku per okse. Det har vært en svak nedgang i okseandelen fra 2018 til 2021. Som følge av lavere fellingstall siste år, og med forbehold om kalveproduksjon, kan det forventes at tettheten vil øke på kort sikt.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene i 2021 var på 0,40 og 1,05, mens gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var henholdsvis 45 og 93 kg. Vektene betegnes som lave. Gjennomsnittsvektene har vært stabile for siste 5-årsperiode, med unntak av svært lav snittvekt for ungdyr i 2021.

Elg og tømmer

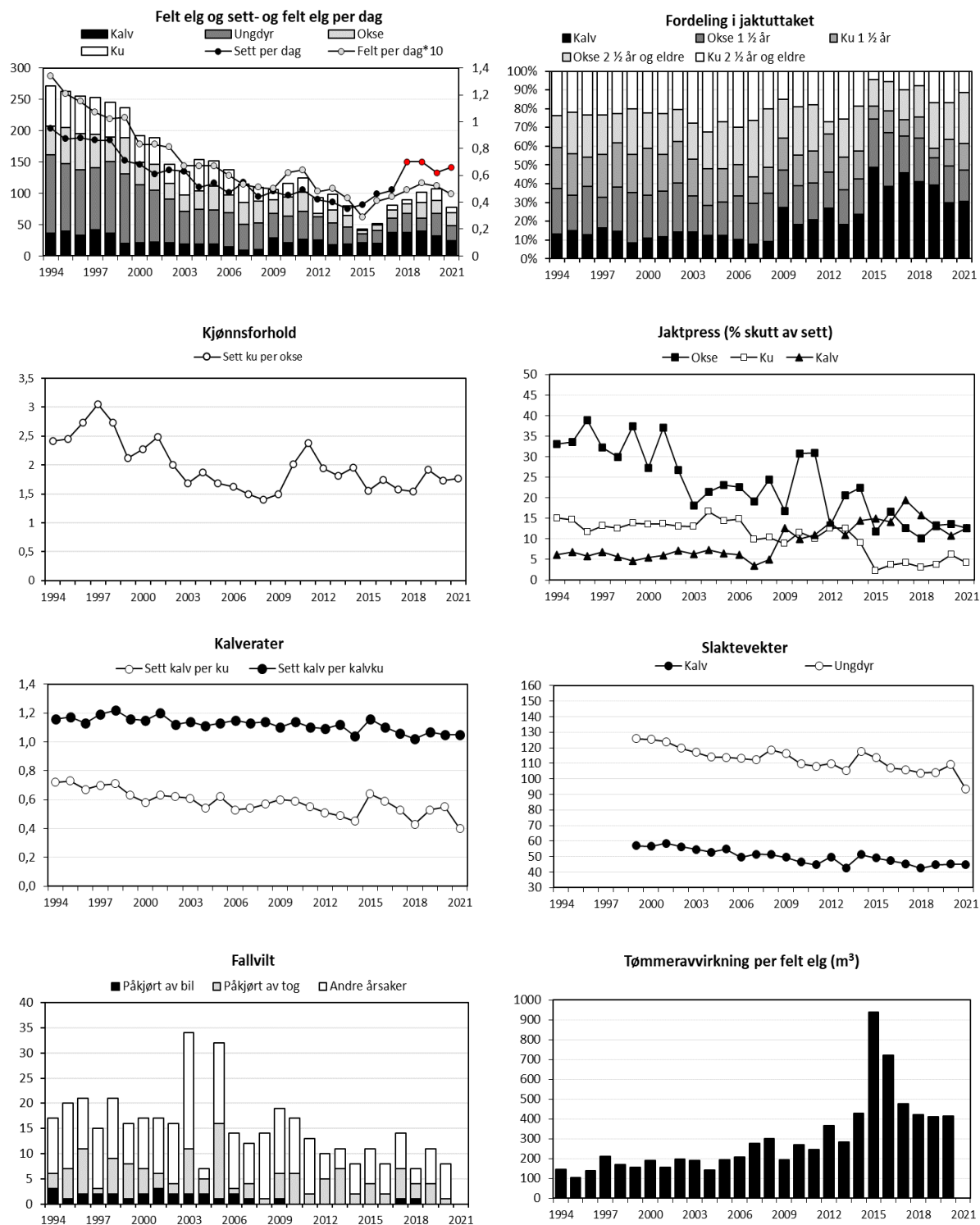
Utviklingen i årlig tømmeravvirkning har økt jevnt siden 2013. Det er i snitt avvirket om lag 41 400 m³ årlig i siste treårsperiode og det avvirknes mer tømmer per felt elg nå enn tilfellet var på midten av 90-tallet. Økningen i avvirkning målt mot antall felte elg gir imidlertid ikke hele bildet for potensialet for elgbeite, i og med at fellingstallene for elg har vært lave, spesielt i 2015 og 2016. Økt hogstaktivitet vil med sikkerhet gi økt fremtidig tilbud i antall beiteplanter.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 9 trafikkdrepte elg i Vegårshei, hvorav 8 drept langs jernbane. Dette tilsvarte 3 % av jaktuttaket for samme periode. I tillegg er det registrert 17 elg omkommet av andre årsaker i samme periode.

Anbefaling elg

Beitetrykket i Vegårshei betegnes som nær bærekraftig per 2021. Med målsetting om forbedring av bestandskondisjonen er det nødvendig å redusere tettheten av elg. Dette vil også redusere noe av konfliktnivået mot jernbanen. Det er grunn til å tro at tettheten av elg vil øke som følge av redusert jaktuttak i 2021. Årlig tilvekst ble i 2020 estimert å være om lag 100 elg. Som følge av lavere kalverate i 2021, vil produksjonen være noe mindre. Samtidig ble det felt et færre antall elg og voksne hodyr. For å kompensere for dette anbefaler vi et uttak i 2022 på minimum 130 dyr, fortrinnsvis med en noe høyere andel eldre hodyr for å oppnå en bestandsreduksjon.

Figur Vegårshei, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 13 hjort i 2021, noe som ga felling på 43 % av 30 tildelte hjort. Bak hver felling lå det i overkant av 23 700 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 3 kalv, 3 ungdyr, 5 eldre bukk og 2 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 46 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 80 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,14 hjort per jegerdag. I 2020 ble det felt 100 % av tildelt kvote på 25 dyr, og sett hjort-indeksen virker å øke svakt for siste 3-årsperiode. Basert på 468 jegerdager i årlig snitt for perioden 2019-2021, er det ikke grunnlag for å fastslå noe med sikkerhet. Det er likevel grunn til å tro bestanden er i vekst sett i sammenheng med utviklingen for resten av fylket.

Kjønnsforhold

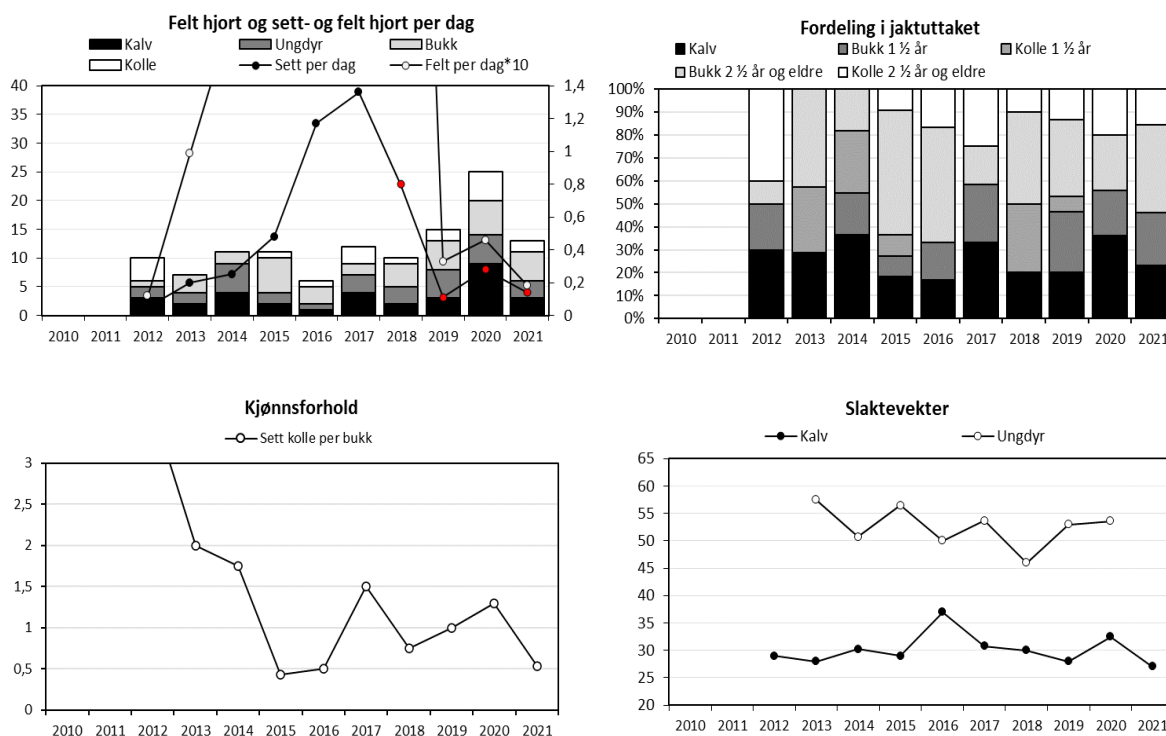
Det ble observert 0,5 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet bygger på for lavt antall observasjoner til å trekke noen slutninger.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv var 27 kg i 2021. Det ble ikke registrert slaktevekter for ungdyr i 2021. Lavt antall felte hjort og innrapporterte vekter gir usikre snittvekter. Det oppfordres til å registrere slaktevekter i hjorteviltregisteret for å kunne følge vektutvikling.

Anbefaling

Tettheten av hjort er trolig lav i Vegårshei, men er antatt å øke. Det anbefales å være *føre var* og fastsette etterprøvbare mål for forvaltningen av hjort.

Figur Vegårshei, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Vennesla

Elg

Fellingstall

Det ble felt 58 elg i 2021, en nedgang fra 66 felte elg i 2020. Fellingsprosenten for 2021 var 76 %. Bak hver felling lå det i overkant av 6 100 daa tellende areal. Kalv og ungdyr utgjorde 67 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre var 55 % hanndyr. Det har vært en økning i andel kalv i jaktuttaket fra 2015 til 2021.

Jaktpress

Det ble lagt ned 1284 jegerdager i 2021 og gjort 571 observasjoner av elg. Jaktinnsatsen har holdt seg nokså stabil for perioden 2019-2021 med 1250 jegerdager som årlig snitt. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv var på henholdsvis 19 %, 6 % og 17 % i 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det sett 0,44 elg per jegerdag, en økning fra 0,42 i 2020. Basert på sett elg-indeksen virker tettheten av elg å ha en stabil utvikling siste treårsperiode. Lavere fellingstall fra 2014 ga en økning i tetthet, men noe lavere kalverater de senere årene kan ha medvirket til stabilisering. Det ble observert 2,5 ku per okse i 2021 mot 1,4 året før. Et økt jaktuttak av eldre okser i 2020 kan være en medvirkende faktor til den markante økningen i hodyrandelen fra 2020 til 2021.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene var i 2021 på henholdsvis 0,43 og 1,03, mot 0,51 og 1,20 i 2020. Gjennomsnittlig slaktevekt for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 49 og 109 kg. Kalvevektene har vært nokså stabile siste femårsperiode, mens ungdyrvektene har hatt en mer negativ trend.

Elg og tømmer

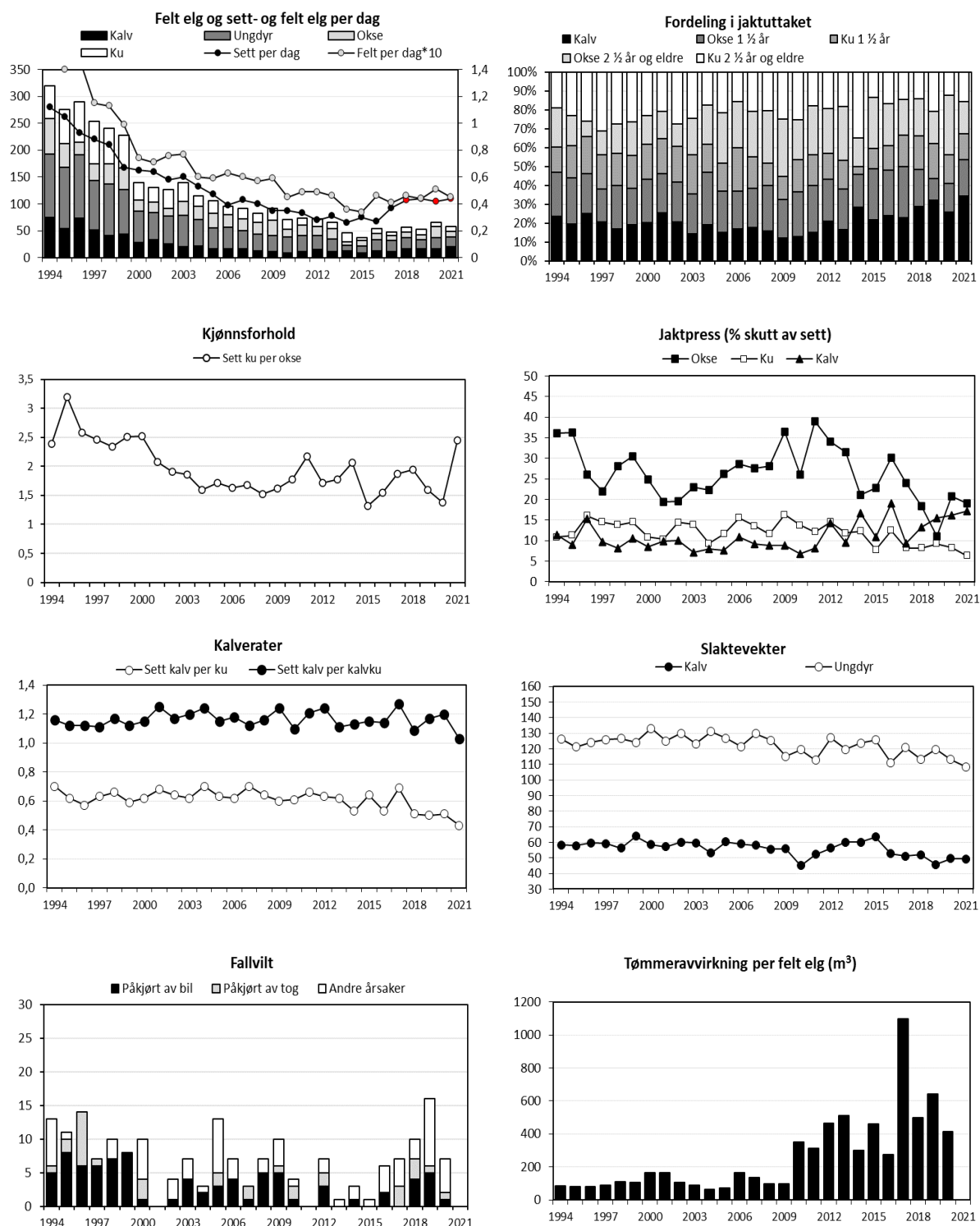
Årlig avvirkning av tømmer målt mot antall felte elg har økt kraftig siden 2010. Tømmeravvirkningen økte betraktelig i denne perioden, men fellingstallene har samtidig vært lavere, særlig siden 2014. I perioden 2018-2020 er det i snitt avvirket i overkant av 29 800 m³ per år, omtrent tilsvarende som perioden 2015-2017. Til sammenligning var gjennomsnittlig tømmeravvirkning på 10000 m³ i perioden 2004- 2009.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 15 trafikkdrepte elg, hvorav 10 ble påkjørt av bil. I samme periode er det registrert 18 døde elg grunnet andre årsaker. Trafikkdrepte elg tilsvarte 9 % av jaktuttaket for siste treårsperiode. Til tross for en lavere elgtetthet enn tidligere, er konfliktnivået mellom elg og trafikk fortsatt av betydning i Vennesla.

Anbefaling elg

Registrert beitetrykk våren 2021 viste et moderat beitetrykk, hvor ROS-artene var overbeitet (48%). Beitetrykket har dermed økt fra bærekraftig i 2017. Fellingstallene har vært relativt stabile over tid, og kan antyde at uttaket bør økes noe for å oppnå et bærekraftig beitetrykk. Det anbefales å stabilisere bestanden noe under dagens nivå. Vi anbefaler et uttak på 75 elg i 2022 med et økt uttak av hodyr for å redusere tettheten.

Figur Vennesla, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øverste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øverste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slakteveakter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 20 hjort i 2021, en økning fra 2020. Bak hver felling lå det i overkant av 17 100 daa tellende areal. Jaktuttaket var fordelt på 5 kalv, 4 ungdyr, 8 bukk og 3 koller. Kalv og ungdyr utgjorde 45 % av uttaket. Av dyr eldre enn 1,5 år utgjorde hanndyr 67 %. Siden 2010 er felt jevnt lavt antall hjort i kommunen frem til 2020. Fra 2020 til 2021 ble det en markert økning i fellingstall.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,13 hjort per jegerdag, mot 0,11 i 2020. Datakvaliteten er ikke tilfredsstillende med 321 jegerdager og 43 observasjoner av hjort i 2021. Antakelig er bestanden i vekst basert på økte fellingstall siste år og økning i omkringliggende kommuner.

Kjønnsforhold

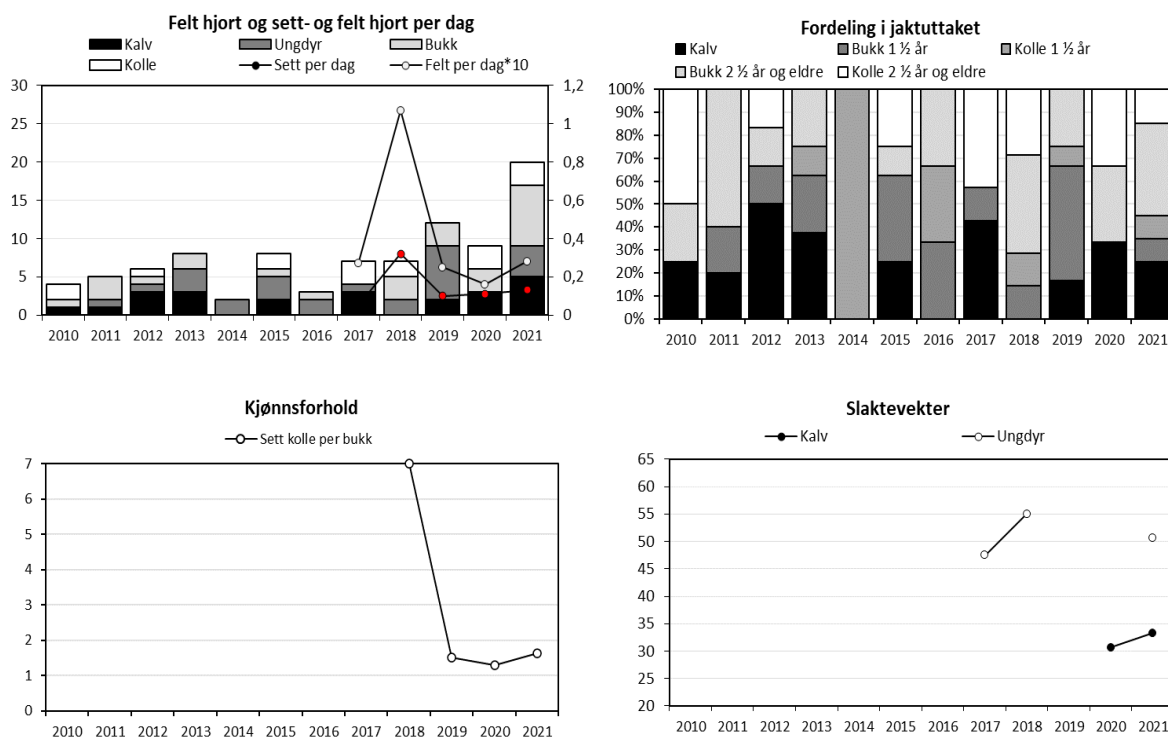
Det ble observert 1,6 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet har vært relativt stabilt for siste treårsperiode, men få observasjoner gjør tallene usikre.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 33 og 51 kg. Dette ansees som gode vekter, men et lavt antall felte dyr gjør snittene noe usikre.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært svakt økende siste treårsperiode. Bestandstettheten er forventet å fortsette å øke. Det anbefales å være *føre var* og fastsette etterprøvbare mål for forvaltningen av hjort.

Figur Vennesla, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Åmli

Elg

Fellingstall

Det ble felt 82 elg i 2021, mot 112 i 2020. Bak hver felling i 2021 lå det i overkant av 13 300 daa tellende elgareal. Andelen kalv og ungdyr i utgjorde 61 % av jaktuttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 59 % av uttaket. Andelen av voksne dyr i jaktuttaket har økt gradvis fra 2015 til 2020.

Jaktpress

I 2021 ble det nedlagt 2128 jegerdager og rapportert 933 elgobservasjoner i Åmli. Jaktinnsatsen har vært stabil for siste 5-årsperiode med årlig snitt på 2028 jegerdagsverk. Prosent skutt av sett okse, ku og kalv på henholdsvis 13 %, 7 % og 11 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

Sett elg per jegerdagsverk var i 2021 på 0,44. Det har vært en økning i sett elg-indeksen fra 2016 til 2021. Særlig lavt jaktuttak fra 2015 og lavt uttak av eldre dyr, har bidratt til bestandsvekst. Sett ku per okse var i 2021 på 1,3, hvor trenden for siste 3-årsperiode viser en stabil okseandel. Det forventes en videre økning i bestandstetthet om avskytning holdes på samme nivå som for siste 5-årsperiode.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene for 2021 lå på henholdsvis 0,47 og 1,02. Det har vært en stabil utvikling for kalveratene for siste 3-årsperiode. Gjennomsnittlig slaktevekt for kalv og ungdyr var i 2021 på henholdsvis 44 og 91 kg. For perioden 2019-2021 har kalvevektene vært nokså stabile, mens ungdyrvektene har hatt en klart negativ utvikling siden 2014.

Elg og tømmer.

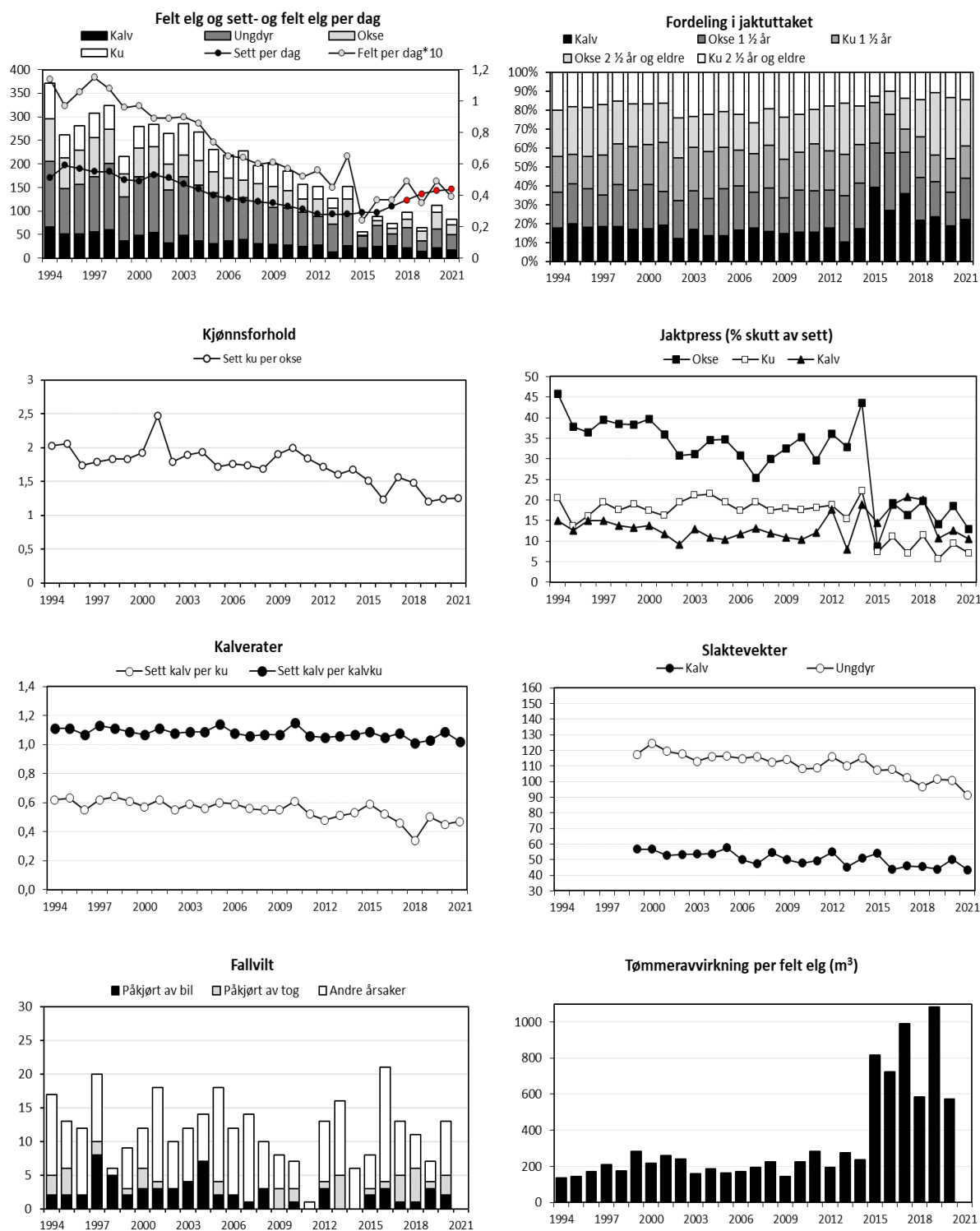
Siden 2016 har det vært en betydelig økning i årlig tømmeravvirkning. For perioden 2018-2020 er det avvirket i snitt 63 400 m³ årlig. Tømmeravvirkning per felt elg har dermed økt, men skyldes også i stor grad reduserte fellingstall sammenlignet med fellingstall for 2015. Avvirkning har stor betydning for produksjon av tilgjengelig beite, og således forventes det økt fremtidig tilgang på beiteplanter i Åmli.

Elg og trafikk

I perioden 2018-2020 er det registrert 15 trafikkdrepte elg, tilsvarende 5 % av jaktuttaket for samme periode. Det ble i samme periode registrert 16 elg omkommet av andre årsaker. Konfliktnivået mot trafikk virker til dels å følge elgtettheten i kommunen, og dermed forventes en økning i påkjørsler om bestanden økes ytterligere.

Anbefaling elg

Det ble registrert et moderat overbeite våren 2021, hvor ROS-artene var overbeitet. Med utgangspunkt i målsetting om å bedre bestandskondisjonen, samt hindre økt konfliktnivå mot trafikk og landbruk, anbefales det å redusere elgtettheten. For å oppnå merkbar bestandsregulerende effekt bør det minimum felles 160 dyr i 2022.

Figur Åmli, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest overste venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest overste høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 97 hjort i Åmli kommune 2021, en nedgang fra 109 felte hjort i 2020. Bak hver felling lå det i underkant av 11 300 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 18 kalv, 37 ungdyr, 28 eldre bukk og 14 eldre koller. Kalv og ungdyr utgjorde 57 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 65 %.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,25 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen viser til en svak nedgang i perioden 2019-2021. Datagrunnlaget, basert på 1799 jegerdager og 443 observasjoner, er tilfredsstillende for å kunne gjenspeile faktiske forhold for kommunen. Redusert fellingstall fra 2020 til 2021 tross en romslig kvote, kan tyde på at bestandsveksten har avtatt.

Kjønnsforhold

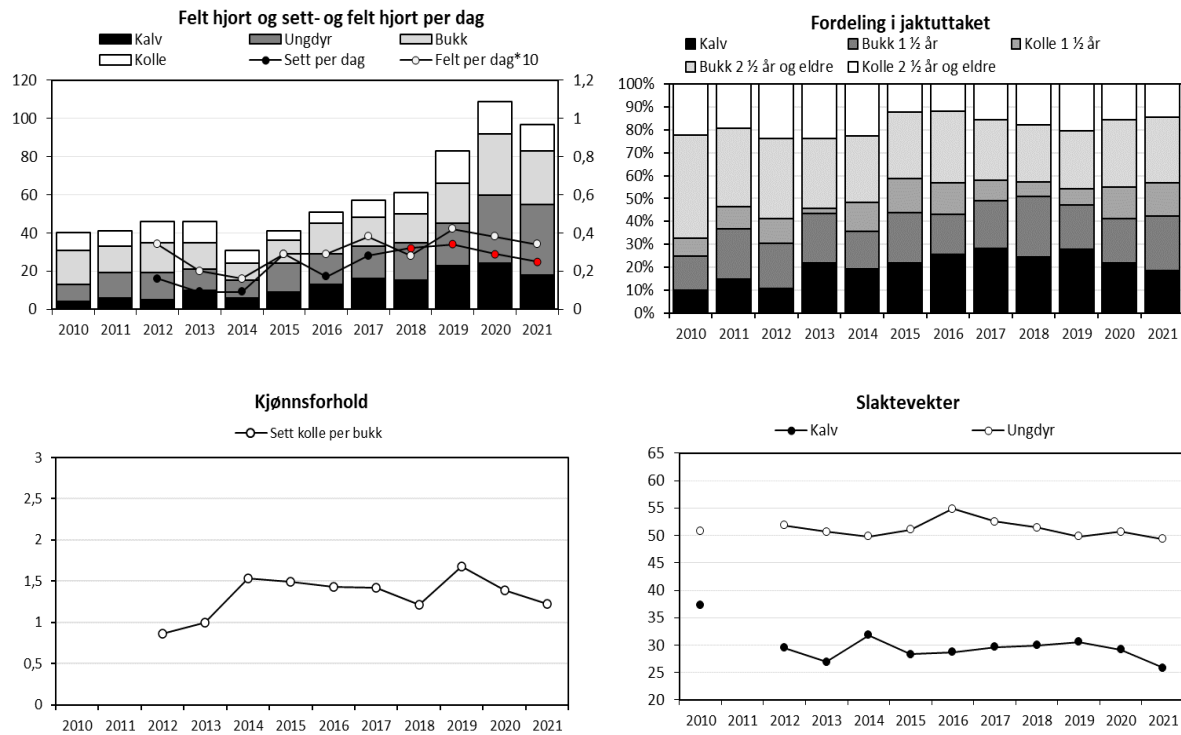
Observert kjønnsforhold var 1,2 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet har holdt seg nokså stabil fra 2014, rundt 1,5 kolle per bukk. Det kan riktignok virke som en svak økning i bukkeandel i bestanden fra 2019 til 2021.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 26 og 49 kg i 2021. Vektene, særlig for kalv, virker å være redusert med årlig nedgang fra 2019. Samtidig har slaktevektene for ungdyr holdt seg stabilt i samme periode.

Anbefaling

Tettheten av hjort virker å være noe redusert siden 2019 til 2021. Dette synes fordelaktig for å redusere tetthetsavhengige faktorer som reduserte slaktevekter. Vi anbefaler at jaktuttaket opprettholdes for å unngå en ukontrollert bestandsvekst.

Figur Åmli, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Åseral

Elg

Fellingstall

Det ble felt 59 elg i 2021, dette ga en fellingsprosent på 56 %. Bak hver felling lå det omtrent 8500 daa tellende elgareal. Kalv og ungdyr utgjorde 64 % av uttaket. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 55 %. Fellingstallene har vært stabile for siste 5-årsperiode med snitt på 59 felte elg i årlig.

Jaktpress

Det ble registrert 899 jegerdagsverk og 365 observasjoner av elg i 2021. Datakvaliteten er derfor noe under tilfredsstillende mengde for å gjenspeile faktiske forhold for kommunen i 2021. Antall jegerdagsverk har falt noe fra 2017 (1106 jegerdager) til 2021. Prosent skutt av sett var for okse, ku og kalv på henholdsvis 26 %, 13 % og 19 % jakta 2021.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,41 elg per jegerdagsverk. Det har vært en stabil utvikling i sett elg-indeksen for siste treårsperiode, med snitt på 0,40 sett elg per jegerdagsverk. Fra 2017 til 2019 ble det felt gradvis færre elg, som kan forklare en markert økning i felt elg per jegerdag i 2020 og 2021. Observert kjønnsforhold var i 2021 1,7 ku per okse. Det har vært en svak økning i okseandelen fra 2016 til 2021. Med fremtidig jaktuttak tilsvarende forrige 5-årsperiode, og med forbehold om endring i kalveproduksjon, forventes det at elgtettheten holder seg stabil fremover.

Bestandskondisjon

Kalve- og tvillingratene i 2021 var på 0,58 og 1,06, mens gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var henholdsvis 48 og 117 kg. Gjennomsnittsvektene for kalv har sunket for siste 3-årsperiode, mens for ungdyr har den økt. Sett over en 5-årsperiode, er det liten endring i gjennomsnittlige slaktevekter for begge kategoriene.

Elg og tømmer

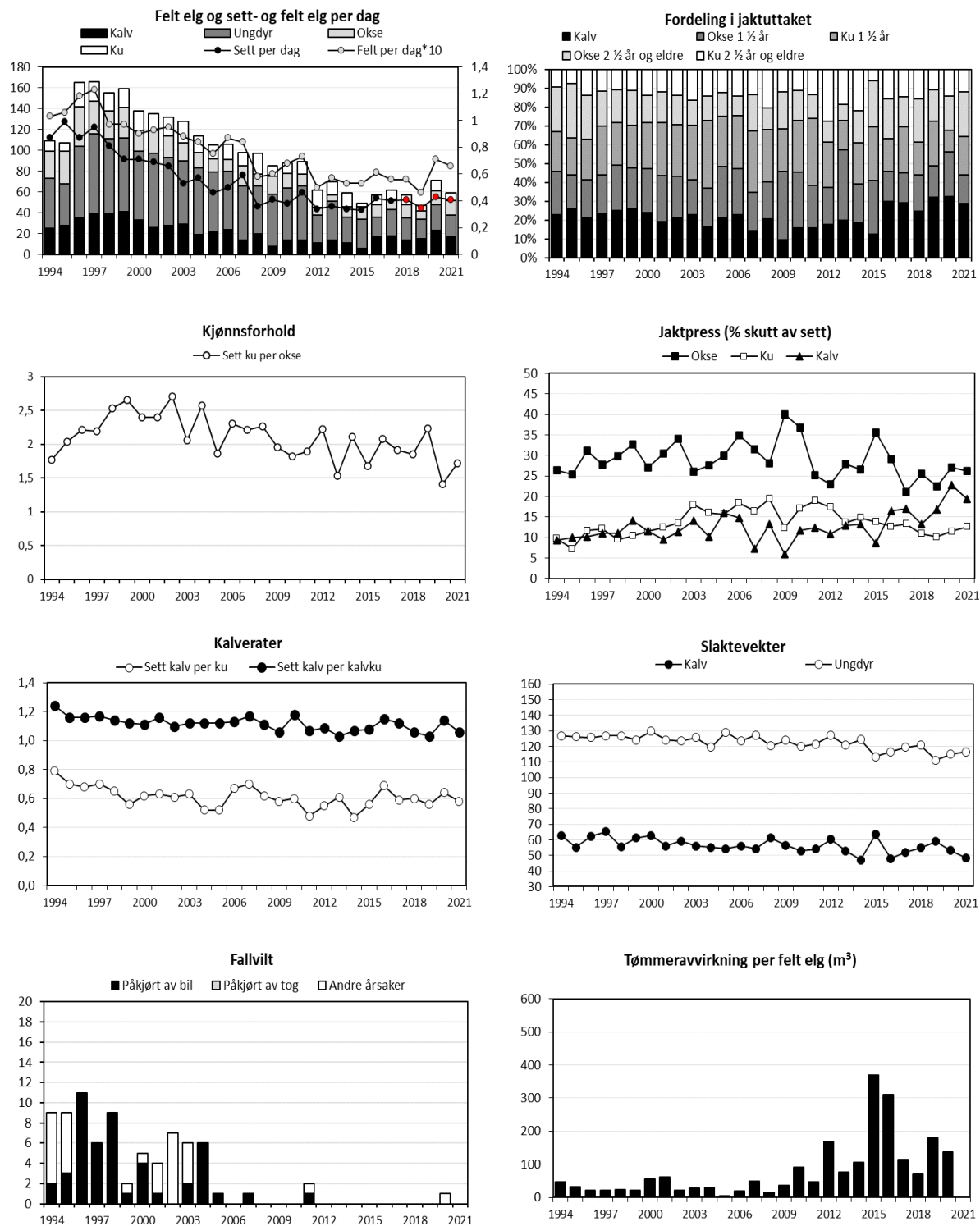
Årlig tømmeravvirkning har hatt en svak økning de siste årene. I toppårene 2015 og 2016 ble det avvirket i snitt om lag 17 900 m³ årlig, omtrent en dobling av snittet for siste 10-årsperiode. En økning i tømmeravvirkning og reduserte fellingstall fra 2012, har gitt en økning i mengde avvirket per felt elg. Basert på bærekraftig beitetrykk i 2021 og noe økt avvirkning, antas det økt fremtidig beitetilbud.

Elg og trafikk

Det er ikke registrert trafikkdrepte elg i Åseral siden 2011, da en elg ble påkjørt av bil. Redusert elgtetthet har gitt positiv effekt på trafikkdrepte elg, hvor dagens elgtetthet medfører et lavt konfliktnivå mot trafikk.

Anbefaling elg

Beitetrykket betegnes som bærekraftig per 2021. Med målsetting om forbedring av bestandskondisjonen er det nødvendig å holde bestanden på et bærekraftig nivå. For å stabilisere bestanden anbefales det å opprettholde jaktuttaket på 65 dyr i 2022.

Figur Åseral, elg. Felte elg, sett elg per jegerdag, samt felt elg per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte elg fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett ku per okse (nest øvre venstre delfigur), jaktpress («skutt av sett», nest øvre høyre delfigur), kalv- og tvillingrate (nest nederste venstre delfigur), gjennomsnittlige slaktevekt for kalv og ungdyr (nest nederste høyre delfigur), fallvilt av elg (trafikkdrept og omkommet av andre årsaker) (nedre venstre delfigur) og tømmeravvirkning per felte elg (nedre høyre delfigur).

Hjort

Fellingstall

Det ble felt 25 hjort i 2021, noe som ga felling på 29 % av 86 tildelte hjort. Bak hver felling lå det i overkant av 20 100 daa tellende areal. Jaktutbyttet fordelte seg på 7 kalv, 10 ungdyr, 4 eldre bukk og 4 eldre koller. Kalv og ungdyr utgjorde 68 % av jaktutbyttet. Av dyr 1,5 år og eldre utgjorde hanndyr 56 %. Det har vært en markert økning i felte hjort siste to år i Åseral.

Bestandsutvikling

I 2021 ble det observert 0,25 hjort per jegerdag. Sett hjort-indeksen viser til en relativt stabil utvikling fra 2019 til 2021, men snitt på 0,25 sett hjort per jegerdag. Basert på 357 jegerdager og 91 observasjoner i 2021, er det ikke grunnlag for å fastslå noe med sikkerhet. Det er likevel grunn til å tro bestanden er i vekst sett i sammenheng med fellingstallene i Åseral og utvikling for resten av fylket.

Kjønnsforhold

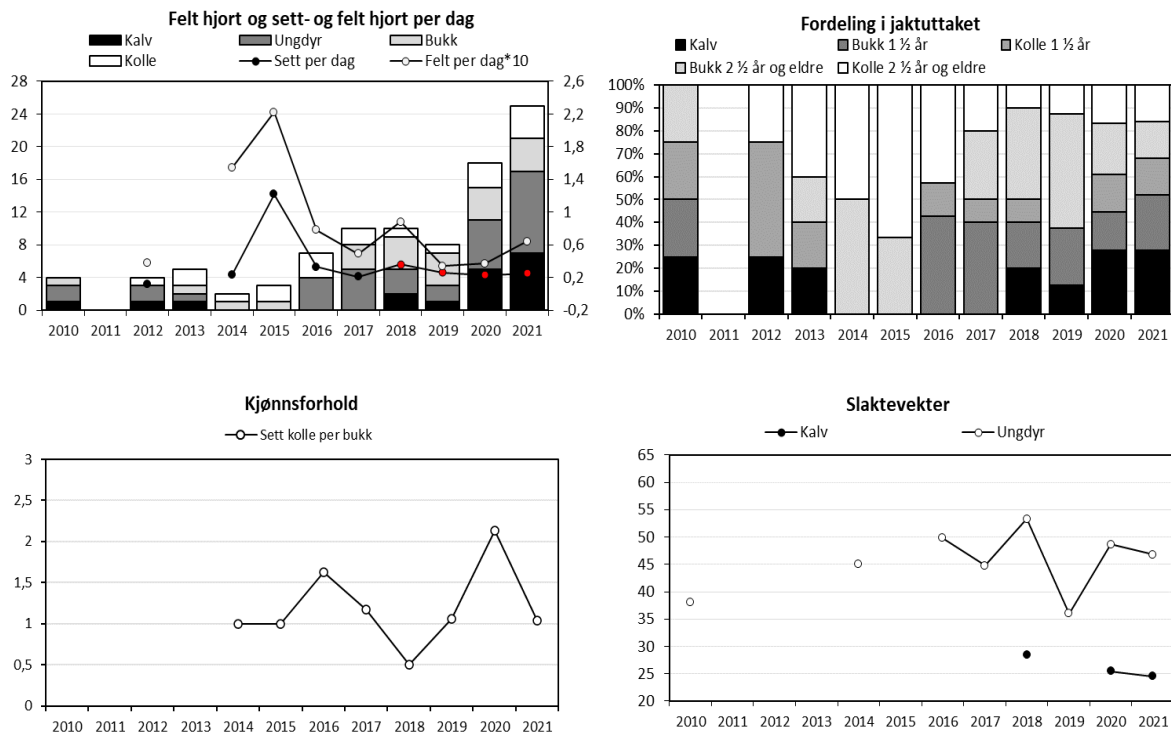
Det ble observert 1 kolle per bukk i 2021. Kjønnsforholdet bygger på for lavt antall observasjoner til å trekke noen slutninger.

Bestandskondisjon

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr var på henholdsvis 25 og 47 kg i 2021. Lavt antall felte hjort og innrapporterte vekter gir usikre snittvekter. Det oppfordres til å registrere slaktevekter i hjorteviltregisteret for å kunne følge vektutvikling.

Anbefaling

Bestandsutviklingen har vært økende siste toårsperiode. Bestandstettheten er antatt å fortsette å øke i tiden fremover. Tetthetsavhengige faktorer vil trolig komme tydeligere til uttrykk i form av reduserte slaktevekter om bestanden på et tidspunkt overgår bæreevnen. Stor oppslutning om rapportering av slaktevekter og sett-data vil gi et godt grunnlag for å følge videre utvikling av hjortebestanden.

Figur Åseral, hjort. Felte hjort, sett hjort per jegerdag, samt felt hjort per jegerdag*10 (øvre venstre delfigur), felte hjort fordelt på alder og kjønn (øvre høyre delfigur), sett kolle per bukk (nedre venstre delfigur) og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr (nedre høyre delfigur).

Diskusjon

Hjorteviltforvaltning kan være svært sammensatt hvor en rekke faktorer spiller en stor eller mindre rolle. Vi ser at hjorten er i ferd med å ta en førende rolle i fylket og at elgens kondisjon fortsetter å synke. Datagrunnlaget for bestandene av elg og hjort i Agder er analysert på et overordnet nivå, hvor det finnes store lokale variasjoner. Vi har forsøkt å drøfte relevante og aktuelle temaer med særlig fokus på bestandsutvikling og videre forvaltning av elg og hjort i Agder.

Endring i sett elg og hjort-instruksen

Fra 2018 ble det gjort en instruksendring i måten å føre sett elg/hjort på. For overgangsperioden, før alle fører etter ny instruks, er tolkningen av indeksene noe mer upresise og utfordrende å tolke. I 2019⁴ og 2020 ble det undersøkt i hvor stor grad jaktlagene hadde tatt i bruk den nye instruksen ved å spørre viltansvarlige i kommunen. Ettersom 80 % av kommunene virket å anvende ny instruks i 2020 (20 % delvis anvendt), er det antatt at alle førte etter ny instruks i 2021. En markert økning i «sett-indeksen» fra ett år til et annet, som oftest vist fra 2017 til 2018 i de fleste kommuner, viser en tydelig endring i føring av instruks. For kommunene som har anvendt ny instruks i tre-fire år, er det nå grunnlag for å kunne vurdere utvikling av parametere for siste års periode.

Forvaltningen er tjent med at alle jaktfelt fører sett elg/hjort etter gjeldende instruks. Dette for å få sammenlignbare data både innad og på tvers av kommunene. I kommuner der det fortsatt er usikkert om sett elg/hjort rapporteres etter gammel eller ny instruks anbefales forvaltningen å bruke indeksen skutt elg/hjort per jegerdag som hjelpeparameter på bestandsendring.

Bestandsutvikling og videre forvaltning av elg i Agder

Bestandskondisjonen for elg i Agder har vist negativ utvikling over mange år. Sammenligner med andre fylker er bestandskondisjonen for elg i Agder på et lavere nivå enn Viken, Trøndelag, Innlandet, Nordland og Troms og Finnmark. På lik linje med fjorårets rapport anbefaler vi for elg en oppjustering av uttaket for jaktåret 2022. Uttaket av elg sank i 2021 sammenlignet med året før, noe som ansees som ugunstig ut ifra bestandskondisjonen og registrert beitetrykk (vinterbeite) våren 2021. Ideelt hadde jaktuttaket vært noe høyere for 2021 sammenlignet med 2020 for å oppnå et bærekraftig beitetrykk, da særlig for ROS-artene. Det er samtidig betydelig variasjon mellom kommunene med hensyn til elgtetthet og avskyting, og dette reflekterer våre anbefalinger til videre forvaltning.

Våren 2021 ble vinterbeiter i Agder taksert etter Solbraa-metoden. Dette ga et øyeblikksbilde av tilgjengelig beite og beitetrykk for fylket og på kommunenivå. Beitetrykket viste et moderat overbeite for fylket samlet sett, med lokale variasjoner, under rådene forhold vinteren 2020-2021. Tross kraftig bestandsreduksjon fra 90-tallet, indikerer dette likevel at tettheten av elg er over bæreevnen enkelte plasser. Hvis tettheten av elg i Agder ikke er bærekraftig (målt mot beitetrykk) i dag, og dermed legger til grunn vedvarende høyt beitetrykk siden 80- og 90-tallet, hva er effekten av 30-40 års overbeiting? Økt årlig tømmeravvirkning i senere tid vil derimot gi økt fremtidig produksjon av beiteplanter.

⁴ Meland, M. Myhren, F.O. og Roer, O. 2020. Elg og hjort i Agder 2020. Faun rapport R003-2020. Faun Naturforvaltning.

Kalveratene har hatt en tydelig negativ utvikling senere år. Aldersanalyser for elg skutt i perioden 2016-2020 i Vennesla, Kristiansand, Lindesnes og Lyngdal (overvåkingsområde) viser at kyr vokser frem til 3-4 års alder før vekststagnasjon (data tilgjengelig i Hjorteviltregisteret, ikke publisert). Dette indikerer gjerne at flere kyr blir 3,5 og 4,5 år før de kjønnsmodnes. En slik trend vil medvirke til lavere kalverater da kyr går ett og to ekstra år før de kalver. Skjevt kjønnsforhold og kapasitetsproblem for okser under brunsten er også nevnt som en medvirkende årsak til lavere kalverater. Kvaliteten på oksene er også ment å ha en effekt på kalveproduksjon og ikke minst kalvevekter. Alders- og vektdata fra overnevnte overvåkingsområde og periode viste at okser hadde størst vekt ved 5-10 års alder (høyest ved 7 år, snittvekt 229 kg). Av 164 aldersbestemte okser 2,5 år og eldre, utgjorde «kvalitets-okser» i alderen 5-10 år 33 %. Bare en okse var 10 år og kun en var eldre (16 år). Halvparten (50 %) av de antatt reproduktive oksene var yngre okser på 2,5 og 3,5 år. Dermed kan det tenkes at et kjønnsforhold på 1,8 ku per okse (som for Agder i 2021) i realiteten er 4-6 kjønnsmodne kyr per «gode» okse. Det understrekes likevel at dette ikke kan generaliseres uten videre, men er antatt å ha en overføringsverdi for flere områder i Agder.

Vi har i arbeidet med denne rapporten registrert at elgen i noen områder mer eller mindre har blitt fredet i store deler av enkeltkommuner eller at jaktinnsatsen og uttaket er kraftig redusert. Det vil kunne gi seg utslag i at det blir vanskelig å vurdere bestandsutviklingen ved at elgbestanden ikke blir talt/registrert som den ville blitt om det hadde blitt jaktet og dermed registrert på vanlig måte. Dersom dette vedvarer over flere år vil man raskt miste oversikten over viktige parametere som bestandsstruktur og kalveproduksjon i bestanden. Med bakgrunn i dette, vil vi på generelt grunnlag fraråde «fredning» som tiltak i forvaltningen. Dersom forvaltningen mener det er grunnlag for å nedjustere jaktuttaket for å nå fastsatte mål, mener vi det er en bedre løsning å heller redusere uttaket eller skyte *mindreverdige* dyr, snarere enn å frede elgen fullstendig. Et uttak av små eller avmagrede dyr vil i mange tilfeller tjene elgstammen.

Flere kommuner i Agder har oppjustert minstearealet for elg de siste årene for bedre å være tilpasset dagens bestandssituasjon. På generelt grunnlag vil vi advare kommunene om å sette minstearealet for høyt, med det resultat at man på lengre sikt mister handlingsrom til å justere jaktuttaket ved behov, uten først å revidere minstearealet på nytt. På denne måten kan forvaltningen fort havne «bakpå» i forhold til å justere uttaket etter ønsket bestandsutvikling. Etter §6 i hjorteviltforskriften kan minstearealet differensieres i ulike deler av kommunen, og anbefales som en mer fleksibel løsning.

Bestandsutvikling og videre forvaltning av hjort i Agder

I Agder har hjorten virkelig etablert seg, med størst tetthet vest i Agder. Hele 13 av 25 kommuner felte flere hjort enn elg sist jakt sesong. Det kan i flere kommuner virke som at høye kvoter i praksis gir fri avskyting. Tross økte fellingstall årlig fra 2014 til 2021 og stor tilgjengelig kvote (gjelder riktignok ikke alle kommuner), fortsetter bestanden å øke. Det er stor grunn til å tro at Agder feller flere hjort enn elg i 2022. Samtidig ser vi nå at enkelte områder nærmer seg bæreevnen for en sunn bestand, mens andre har rom for en fortsatt øking. Vi anbefaler at forvaltningen legger til rette for at veksten i hjortebestanden skjer langsomt og kontrollert gjennom en målrettet avskyting. I områder hvor slaktevektene med sikkerhet har en negativ trend må det legges til rette for bestandsreduksjon.

Bestandsdynamikken hos hjorten gjør at den ikke fordeler seg likt i geografien. Dermed vil noen områder ha betydelig mer hjort enn andre, selv med økende bestandstettheter. Her anbefaler vi

kommunene å ha et «aktivt» forhold til minstearealet, og ikke være redde for å være «tøffe» nok i en eventuell justering av dette. Hensikten bør være at minstearealet ikke blir begrensende for uttaket av hjort. I områder med høy tetthet av hjort eller der hjorten påfører andre samfunnsinteresser uforholdsmessig stor skade (landbruk, skogbruk og trafikk), kan minstearealet med fordel differensieres slik §6 i hjorteviltforskriften åpner for. Videre kan kommunene etter §7 i samme forskrift fravike minstearealet ved tildeling av løyver med 50 %, dersom særlige bestands- eller samfunnsmessige behov skulle tilsi det. Bruk av 50 %- regelen skal likevel ikke være hovedregelen, men et virkemiddel over en kortere periode når det blir vurdert som nødvendig.

Hjortens områdebruk kan også være utfordring for forvaltningen ved at man ofte må samarbeide på tvers av administrative grenser for at man skal nå en stor nok del av bestanden med samme forvaltningsmål og tiltak. Det kan derfor i mange områder være fornuftig å samarbeide om felles kommunale mål for hjorteforvaltningen innenfor helårsområdet til hjortebestanden.

Rettighetshaverne kan også bidra til en mer helhetlig forvaltning i sitt bestandsplanarbeid gjennom å opprette bestandsplanområder, som innebærer en felles bestandsplan for flere vald. Som et alternativ til å opprette et bestandsplanområde for flere vald, kan en enklere variant være å i det minste enes om et sett med felles målsettinger for videre bestandsutvikling, samt hvilke tiltak som vil være nødvendig for å oppnå målsettingene.

Ved å sikre et så godt beslutningsgrunnlag som mulig har man de beste forutsetninger for å lykkes med en målstyrt forvaltning. Dette kan gjøres gjennom en planmessig og presis innsamling av relevante bestandsdata som sett hjort- registreringer og slaktevekter så tidlig i etableringsfasen som mulig. Vi anbefaler kommunene, så vel som den lokale forvaltningen å bruke dette aktivt i forvaltningen av hjorten. Et økt kunnskapsgrunnlag rundt Agder-hjorten og fokus på forvaltning av den synes nødvendig i tiden fremover.

Bestandskondisjon og kjønnsforhold for hjort

Utviklingen i slaktevekter for hjort har over tid vist tendenser til en svakt nedadgående utvikling for fylket samlet sett, særlig for ungdyr (1,5 år). Vi er usikre på om dette skyldes tetthetsavhengige faktorer, økt datamengde, eller om det er et resultat av at det har blitt et høyere fokus på rett vurdering av alder på ungdyra. Dersom vektnedgangen skyldes feilvurdering av alder skulle man forvente at vektutviklingen var ulike for 1,5 år gamle bukker kontra 1,5 år gamle koller, ettersom 1,5 år gammel bukker (spissbukker) er enklere å aldersbestemme ut fra geviret. Det ser imidlertid ikke å være tilfelle ettersom 1,5 år gamle hanner ser ut til ha samme vektutvikling som hodyra. Hva som er årsaken til denne utviklingen er vanskelig å si helt sikkert, men at vi med økende tetthet fremover vil se en tydeligere negativ utvikling i bestandskondisjon som følge av tetthetsavhengige faktorer er etter vår vurdering ikke usannsynlig.

Selv om andelen hanndyr i uttaket har minket noe på fylkesnivå de siste årene, er det fremdeles kommuner som feller langt over årlig hanndyrtilvekst til bestanden. Dette kan på sikt føre til et så skeivt kjønnsforhold, at det gir negative bestandseffekter i forhold til forskjøvet brunst og tidspunkt for parring og kalving. Samtidig er det flere mekanismer, som spredning, og noe usikkert hvordan bestandsdynamikken for hjort i Agder virkelig fungerer.

Vi ser det derfor som svært viktig at man følger nøye med på utvikling i hjortebestanden, med tanke på bestandsutvikling (sett/felt per jegerdag), kjønnsforhold (kolle/bukk), kalveproduksjon

(kalv/kolle) og utvikling i slaktevekter. For på denne måten å tilpasse uttaket ut ifra ønsket bestandsutvikling. Vi mener det er avgjørende at forvaltningen allerede nå har et bevisst forhold til å fastsette konkrete mål for fremtidig bestandsutvikling, der man erkjenner at det ikke vil være mulig å oppnå tette hjortebestander og en høy bestandskondisjon.

Vedlegg

Vedlegg 1. Sett elg 2021

		Antall elgobservasjoner 2021							
Kommune	Antall jegerdager	Antall sett okse	Antall kyr uten kalv	Antall kyr med 1 kalv	Antall kyr med 2 kalv	Antall kalv alene	Sum Antall kalv	Antall ukjente	Antall elg
Arendal	530	67	78	46	7	4	64	33	295
Birkenes	2291	183	173	142	5	14	166	118	787
Bygland	1460	151	117	136	4	14	158	99	665
Bykle	529	102	59	86	5	2	98	33	383
Evje og Hornnes	1638	225	224	181	17	10	225	96	968
Farsund	238	27	75	12	7	6	32	1	154
Flekkefjord	420	25	39	17	0	2	19	8	108
Froland	1756	201	231	132	11	18	172	85	832
Gjerstad	929	153	128	100	13	9	135	46	575
Grimstad	582	62	53	54	3	3	63	27	262
Hægebostad	942	80	113	88	13	4	118	46	458
Iveland	710	82	86	82	2	4	90	47	389
Kristiansand	1335	170	144	102	14	15	145	69	644
Kvinesdal	1267	127	169	148	8	9	173	63	688
Lillesand	357	28	29	12	0	1	13	5	87
Lindesnes	2423	290	282	141	16	30	203	91	1023
Lyngdal	1603	142	203	120	13	13	159	65	702
Risør	354	27	30	13	0	1	14	11	95
Sirdal	378	46	49	34	3	2	42	19	193
Tvedestrand	573	73	136	53	0	3	56	35	353
Valle	775	94	84	86	7	5	105	57	433
Vegårshei	1679	270	309	159	9	13	190	173	1110
Vennesla	1284	110	175	91	3	20	117	75	571
Åmli	2128	293	208	156	3	9	171	102	933
Åseral	899	88	72	74	5	4	88	38	365
Aust-Agder	16291	2011	1945	1438	86	110	1720	967	8167
Vest-Agder	10789	1105	1321	827	82	105	1096	475	4906
Agder	27080	3116	3266	2265	168	215	2816	1442	13073

Vedlegg 2. Sett hjort 2021

Kommune	Antall jegerdager	Antall hjortobservasjoner 2021 (utmark)					
		Antall sett spissbukk	Antall sett bukk	Antall sett kolle	Antall kalv	Antall ukjente	Antall hjort
Arendal	110	6	4	9	5	2	26
Birkenes	1884	50	80	177	116	94	517
Bygland	787	7	19	20	12	15	73
Bykle	262	9	21	44	22	12	108
Evje og Hornes	670	36	46	96	72	45	295
Farsund	956	100	256	641	353	144	1494
Flekkefjord	832	46	89	233	127	50	545
Froland	966	32	35	95	57	28	247
Gjerstad	555	30	31	65	37	20	183
Grimstad	358	19	19	56	21	18	133
Hægebostad	355	12	15	38	20	12	97
Iveland	150	1	6	10	4	3	24
Kristiansand	573	19	34	65	34	43	195
Kvinesdal	1158	41	77	214	111	103	546
Lillesand	364	22	52	64	31	28	197
Lindesnes	1683	34	93	204	106	66	503
Lyngdal	1687	64	107	331	179	57	738
Risor	96	5	4	8	7	6	30
Sirdal	384	24	34	88	53	36	235
Tvedestrand	357	14	19	55	41	31	160
Valle	362	10	45	63	37	22	177
Vegårshei	566	11	19	16	12	19	77
Vennesla	321	5	8	21	5	4	43
Åmli	1799	41	82	151	94	75	443
Åseral	357	11	16	28	19	17	91
Aust-Agder	9286	293	482	929	568	418	2690
Vest-Agder	8306	356	729	1863	1007	532	4487
Agder	17592	649	1211	2792	1575	950	7177

Antall hjortobservasjoner 2021 (innmark)							Antall hjort
Antall jegerdager	Antall sett spissbukk	Antall sett bukk	Antall sett kolle	Antall kalv	Antall ukjente		
39	3	2	2	0	1		8
79	25	28	89	83	9		234
21	1	2	3	2	0		8
1	0	0	2	0	2		4
57	7	20	69	60	10		166
48	3	35	147	85	24		294
52	6	15	32	22	16		91
7	3	1	4	4	0		12
13	1	3	10	8	3		25
18	3	3	11	7	4		28
3	0	0	1	0	1		2
14	2	0	6	5	0		13
19	15	9	17	9	9		59
51	14	7	27	18	57		123
16	0	2	8	6	16		32
92	6	22	25	8	3		64
45	3	4	19	15	5		46
8	0	0	1	1	2		4
56	7	9	15	10	9		50
16	3	7	12	9	3		34
17	3	10	10	6	6		35
11	4	2	0	0	0		6
12	3	5	15	6	1		30
110	67	74	226	176	125		668
8	3	0	5	4	0		12
813	182	260	756	544	306		2048
1508	336	490	1421	1005	602		3854

Vedlegg 3. Slaktevekter 2021

Kommune	Elg				Hjort			
	Kalv		Ungdyr		Kalv		Ungdyr	
	Snittvekt	Antall	Snittvekt	Antall	Snittvekt	Antall	Snittvekt	Antall
Arendal	43	4	113	9	40	1	50	2
Birkenes	44	18	98	26	28	18	51	13
Bygland	51	14	111	43	26	4	50	4
Bykle	61	1	120	2			42	2
Evje og Hornnes	48	14	112	34	29	20	47	18
Farsund	42	2	108	1	28	37	48	23
Flekkefjord	48	6	113	5	27	23	46	30
Froland	41	21	101	29	28	4	50	12
Gjerstad	39	19	96	10	27	4	46	13
Grimstad	46	9	118	8	28	7	55	14
Hægebostad	56	15	105	19	26	4	46	8
Iveland	47	8	111	16	22	4	51	3
Kristiansand	50	11	120	24	28	13	48	15
Kvinesdal	55	16	109	26	26	17	48	32
Lillesand					30	4	45	9
Lindesnes	47	20	108	28	26	30	51	21
Lyngdal	52	14	105	31	27	40	51	25
Risør			99	7	30	3	56	5
Sirdal	61	5	128	8	26	14	45	16
Tvedestrand	41	4	87	4	28	12	53	7
Valle	50	8	116	17	27	7	49	5
Vegårshei	45	20	93	12	27	2		
Vennesla	49	20	109	19	33	3	51	3
Åmli	44	18	91	32	26	17	49	34
Åseral	48	13	117	17	25	4	47	8
Agder	47	280	107	427	27	292	49	322
VA	51	122	111	178	27	185	48	181
AA	45	158	104	249	27	107	50	141

